

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-84-02

Druk nr 624
Warszawa, 14 czerwca 2002 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku.

Na podstawie art. 118 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zabytkach wraz z projektami podstawowych aktów wykonawczych.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Kultury.

Z wyrazami szacunku

(-) Leszek Miller

(PROJEKT)

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA KULTURY

z dnia .....

**w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomych
wpisanych do rejestru zabytków.**

Na podstawie art. 13 ust. 2 ustawy z dnia ..... o zabytkach (Dz.U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa wzór znaku umieszczanego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków.

§ 2.

1. Znak jest wykonany z blachy o wymiarach 185 x 100 mm w kształcie prostokątnej tarczy zamkniętej od dołu trójkątnie w kolorze białym, przedstawiający dwie stykające się wierzchołkami figury geometryczne w kolorze niebieskim – wyżej trójkąt równoramienny, niżej kwadrat. Nad figurami jest umieszczony zblokowany napis: „ZABYTEK CHRONIONY PRAWEM”.

2. Wzór znaku stanowi załącznik do rozporządzenia.

§ 3.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Kultury

UZASADNIENIE

Opracowanie projektu rozporządzenia wynika z upoważnienia zawartego w przepisie art. 13 ust. 2 ustawy z dnia ..... *o zabytkach* (Dz.U. Nr ....., poz. ....).

W projekcie określa się wzór i wymiary znaku, umieszczanego przez starostę na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, oraz treść napisu informującego o jego ochronie prawnej.

Załącznikiem do rozporządzenia jest wzór graficzny opisanego znaku.

Znak informacyjny wykorzystuje znany powszechnie znak międzynarodowej ochrony dóbr kultury przyjęty w ramach Konwencji Haskiej. W Polsce był to symbol dotychczas używany dla oznaczenia obiektów zabytkowych. Wprawdzie w poprzednim stanie prawnym brak było podstawy do wprowadzenia jednolitego wzoru tablic umieszczanych na zabytkach nieruchomych i w praktyce występowały różnorodne tablice i napisy, jednak najczęściej wykorzystywały one znak Konwencji Haskiej.

Należy zauważyć, że koszt wykonania jednej tabliczki wynosi ok. 10 zł. W całym kraju znajduje się ponad 52 tys. zabytków nieruchomych, z czego około połowy jest oznakowane różnymi tabliczkami, które mogą nadal funkcjonować. Do oznakowania pozostałoby około 26 tys. obiektów. Koszt całkowity oznakowania wyniósłby około 260 tys. złotych.

Umieszczenie znaku na zabytku nie jest jednak obowiązkiem, lecz uprawnieniem starosty, zatem powyższa kwota byłaby rozłożona sukcesywnie na kilka lat.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA KULTURY

z dnia .....

**w sprawie prowadzenia rejestru zabytków,
krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu
zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem.**

Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia ..... o zabytkach (Dz.U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa rodzaje i wzory ksiąg rejestru zabytków, sposób postępowania przy dokonywaniu wpisów, skreśleń i przeniesień w tych księgach, podstawowe dane, jakie powinny znaleźć się w karcie ewidencyjnej i karcie adresowej zabytku oraz w karcie informacyjnej zabytku skradzionego lub wywiezionego za granicę niezgodnie z prawem, tryb wyłączenia kart zabytków z ewidencji, a także wymagania dotyczące gromadzenia zbioru dokumentów dla zabytków objętych wojewódzką ewidencją zabytków.

§ 2.

1. Rejestr zabytków znajdujących się na terenie województwa, zwany dalej „rejestrem”, jest prowadzony w formie ksiąg, o wymiarach 46 na 30 cm, posiadających 200 kart, z wydrukowanym kolejnym numerem strony, oznaczonych literami:
  - 1) „A” - dla zabytków nieruchomych,
  - 2) „B” - dla zabytków ruchomych,
  - 3) „C” - dla zabytków archeologicznych.
2. Wzory ksiąg, o których mowa w ust. 1, określa załącznik do rozporządzenia.
3. Dla każdej księgi prowadzi się alfabetyczny skorowidz miejscowości z wykazem zabytków znajdujących się na ich terenie.

§ 3.

1. Księga zawiera następujące rubryki:
  - 1) numer rejestru,
  - 2) wpis do rejestru,

- 3) przedmiot ochrony,
  - 4) zakres ochrony,
  - 5) miejsce położenia lub przechowywania zabytku,
  - 6) numer księgi wieczystej - dla zabytków nieruchomych i archeologicznych,
  - 7) numer katastru nieruchomości - dla zabytków nieruchomych i archeologicznych,
  - 8) właściciel zabytku,
  - 9) posiadacz zabytku,
  - 10) skreślenie z rejestru,
  - 11) uwagi.
2. W księdze, przy użyciu czarnego atramentu, wpisuje się:
- 1) numer rejestru - numer kolejny pozycji w księdze rejestru, pod którą wpisany jest zabytek,
  - 2) wpis do rejestru – oznaczenie organu, który wydał decyzję w postępowaniu o wpisanie do rejestru, datę wydania decyzji i jej numer,
  - 3) przedmiot ochrony – rodzaj i nazwę własną zabytku,
  - 4) zakres ochrony - treść rozstrzygnięcia zawartego w decyzji,
  - 5) miejsce położenia lub przechowywania zabytku – adres miejsca położenia lub przechowywania zabytku, z podaniem nazwy miejscowości, nazwy ulicy i numeru posesji, oraz nazwę gminy i powiatu,
  - 6) numer księgi wieczystej – numer księgi wieczystej, o ile księga taka została założona,
  - 7) numer katastru nieruchomości – numer katastru nieruchomości lub numer ewidencji gruntów i budynków do czasu przekształcenia jej w kataster nieruchomości,
  - 8) właściciela zabytku – imię, nazwisko i adres osoby fizycznej lub nazwę i siedzibę z adresem osoby prawnej, będącej właścicielem zabytku, bądź użytkownikiem wieczystym gruntu wpisanego do rejestru w dniu, w którym decyzja stała się ostateczna, a w przypadku współwłasności dane wszystkich współwłaścicieli; w razie zmiany danych właściciela lub współwłaściciela, bądź użytkownika wieczystego - w rubryce umieszcza się adnotację odsyłającą do zbioru dokumentów zabytku,
  - 9) posiadacza zabytku – imię, nazwisko i adres osoby fizycznej lub nazwę i siedzibę z adresem osoby prawnej, będącej użytkownikiem zabytku w dniu, w którym decyzja stała się ostateczna, a w przypadku współużytkowania dane wszystkich współużytkowników; w razie zmiany danych użytkownika lub użytkowników – w rubryce umieszcza się adnotacje odsyłające do zbioru dokumentów zabytku,
  - 10) skreślenie z rejestru – oznaczenie organu, datę i numer decyzji o skreśleniu zabytku z rejestru,
  - 11) uwagi – inne dane dotyczące zabytku, w tym informacje o przeniesieniu wpisu z poprzedniej księgi.
3. Poszczególne wpisy w księdze oddziela się, wykonaną czarnym atramentem, poziomą linią przechodzącą przez wszystkie rubryki.

§ 4.

1. Wojewódzki konserwator zabytków dokonuje wpisu w księdze, jeżeli decyzja o wpisaniu zabytku do rejestru stała się ostateczna.

2. Niezależnie od doręczenia stronom postępowania decyzji i pouczenia o skutkach wpisu do rejestru, wojewódzki konserwator zabytków przesyła odpis decyzji o wpisie zabytku do rejestru do Ośrodka Dokumentacji Zabytków i do zarządu gminy, na terenie której znajduje się zabytek, w przypadku gdy gmina nie jest stroną tego postępowania.
3. Przepis ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do decyzji o skreśleniu zabytku z rejestru.

§ 5.

1. Skreślenie zabytku z rejestru odnotowuje się w księdze w rubryce „skreślenie z rejestru”, a następnie cały wpis przekreśla się, przy użyciu czerwonego atramentu, linią biegnącą od lewego górnego narożnika rubryki „numer rejestru” do prawego, dolnego narożnika rubryki „skreślenie z rejestru”.
2. W przypadku gdy w księdze dokonano omyłkowego wpisu lub postępowanie w sprawie wpisu do rejestru zostało umorzone na skutek uchylecia lub stwierdzenia nieważności decyzji przez właściwy organ lub na podstawie orzeczenia sądu, cały wpis przekreśla się, przy użyciu zielonego atramentu, linią biegnącą od lewego górnego narożnika rubryki „numer rejestru” do prawego, dolnego narożnika rubryki „skreślenie z rejestru”.

§ 6.

Jeżeli dokonano częściowego skreślenia zabytku z rejestru, w rubryce „zakres ochrony”, przy użyciu niebieskiego atramentu, odnotowuje się przedmiot skreślenia wraz z podaniem oznaczenia organu, daty i numeru decyzji o tym skreśleniu.

§ 7.

1. Po dokonaniu stałego przeniesienia zabytku ruchomego do innego województwa wpis dotyczący zabytku, zostaje przeniesiony do rejestru tego województwa.
2. Przeniesienie, o którym mowa w ust. 1, odnotowuje się w księdze, w której zabytek był wpisany, w rubryce „miejsce położenia lub przechowywania zabytku”.
3. Jeżeli zabytek ruchomy został czasowo przeniesiony poza granice województwa, wojewódzki konserwator zabytków czyni odpowiednią wzmiankę w księdze w rubryce „miejsce położenia lub przechowywania zabytku”.

§ 8.

1. Krajowa ewidencja zabytków jest prowadzona przy pomocy Ośrodka Dokumentacji Zabytków.
2. Ośrodek Dokumentacji Zabytków opracowuje komputerowe systemy informacyjne o zabytkach, objętych krajową ewidencją zabytków dla potrzeb krajowej informacji o zabytkach.

§ 9.

1. Karta ewidencyjna zabytku, opracowywana przez wojewódzkiego konserwatora zabytków lub na jego zlecenie, zawiera, w szczególności, dane umożliwiające określenie zabytku, jego miejsce położenia lub przechowywania, zwięzły opis cech i wartości kulturowych wraz z dokumentacją fotograficzną oraz dokumentacją pomiarową, a także wskazanie właściciela lub posiadacza tego zabytku.
2. Karta ewidencyjna zabytku nieruchomego i archeologicznego powinna zawierać ponadto jego dokumentację rysunkową wykonaną w skali pozwalającej na umieszczenie rysunku na karcie.
3. Kartę ewidencyjną zabytku sporządza się co najmniej w 2 egzemplarzach, z których jeden przekazywany jest do Ośrodka Dokumentacji Zabytków w celu włączenia do krajowej ewidencji zabytków.

§ 10.

1. W zbiorze dokumentów zabytku wpisanego do rejestru, każdy dokument oznacza się odpowiednim numerem rejestru.
2. Zbiór dokumentów zabytku zawiera w szczególności jego dokumentację prawną, finansową, konserwatorską, historyczną, ikonograficzną i inwentaryzacyjną.
3. Jeżeli wojewódzki konserwator zabytków gromadzi oddzielnie dokumentację konserwatorską, historyczną, ikonograficzną lub inwentaryzacyjną, w zbiorze dokumentów zabytku umieszcza się adnotację informującą o tym fakcie.

§ 11.

Karta adresowa zabytku, opracowywana przez gminę lub na jej zlecenie, zawiera, w szczególności, dane umożliwiające identyfikację zabytku oraz miejsce jego położenia lub przechowywania.

§ 12.

1. Kartę ewidencyjną nieruchomości lub rzeczy ruchomej, która przestała być zabytkiem, wyłącza się z krajowej i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz przechowuje w archiwum zakładowym Ośrodka Dokumentacji Zabytków i wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do karty adresowej zabytku, z tym że karta ta jest przechowywana w archiwum zakładowym urzędu gminy.
3. Zbiór dokumentów nieruchomości lub rzeczy ruchomej, o których mowa w ust. 1, przechowuje się w archiwum zakładowym wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków.

§ 13.

1. Krajowy wykaz zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem jest prowadzony przy pomocy Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych.
2. W karcie informacyjnej krajowego wykazu skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem zabytków umieszcza się, w szczególności, następujące dane:
  - 1) określenie rodzaju i nazwy własnej zabytku,
  - 2) opis zabytku z podaniem wymiarów oraz materiałów i technik użytych do jego wykonania,
  - 3) określenie właściciela lub posiadacza zabytku,
  - 4) wskazanie miejsca kradzieży zabytku,
  - 5) określenie daty kradzieży lub wywiezienia za granicę zabytku niezgodnie z prawem,
  - 6) informację, czy zabytek wpisany jest do rejestru zabytków lub czy znajduje się w krajowej ewidencji zabytków.
3. Jeżeli jest to możliwe, do karty informacyjnej zabytku dołącza się jego zdjęcie.

§ 14.

Z dniem wejścia w życie rozporządzenia:

- 1) dotychczas wykonane karty ewidencyjne dóbr kultury stają się kartami ewidencyjnymi zabytków w rozumieniu niniejszego rozporządzenia,
- 2) dotychczas wykonane przez zarząd gmin karty adresowe dóbr kultury stają się kartami adresowymi zabytków w rozumieniu niniejszego rozporządzenia,
- 3) dotychczas wykonane przez Ośrodek Dokumentacji Zabytków i wojewódzkiego konserwatora zabytków karty adresowe dóbr kultury stają się dokumentacją pomocniczą odpowiednio Ośrodka Dokumentacji Zabytków i wojewódzkiego konserwatora zabytków.

§ 15.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Kultury

UZASADNIENIE

Konieczność opracowania przedstawionego projektu rozporządzenia wynika z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia ..... *o zabytkach* (Dz.U. Nr ....., poz. ....).

Projektowane rozporządzenie zastąpi uregulowania prawne zawarte w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 września 2000 r. *w sprawie prowadzenia rejestru zabytków i centralnej ewidencji dóbr kultury* (Dz.U. Nr .....

86, poz. 965), wydanym na podstawie ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. *o ochronie dóbr kultury*.

Projekt rozporządzenia określa rodzaje ksiąg rejestru zabytków. Opracowano szczegółowe wzory ksiąg prowadzonych odrębnie dla poszczególnych rodzajów zabytków – nieruchomości, ruchomych i archeologicznych (stanowią one załącznik do rozporządzenia). Określono ponadto informacje, jakie ma zawierać księga rejestru w poszczególnych rubrykach, oraz sposób ich wpisywania.

Ponadto określono sposób postępowania przy dokonywaniu wpisów zabytków do ksiąg rejestru oraz ich skreśleń. Sprecyzowany został czas dokonania wpisu, a także sposoby dokonywania skreśleń w zależności od ich zakresu i przyczyny. Uregulowano także postępowanie związane z przeniesieniem zabytku ruchomego do rejestru innego województwa.

Różnice między dotychczasowymi i proponowanymi rozwiązaniami wynikają przede wszystkim ze zmiany systemu ewidencjonowania zabytków w stosunku do obowiązującej poprzednio ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. *o ochronie dóbr kultury*, polegającej na wprowadzeniu – w miejsce centralnej i gminnej ewidencji dóbr kultury – krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków. Projekt rozporządzenia określa sposób prowadzenia każdej z tych ewidencji.

Krajowa ewidencji zabytków będzie prowadzona przy pomocy Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie, który jest obowiązany także do opracowania systemów komputerowych informacji o zewidencjonowanych zabytkach. Opisano zawartość karty ewidencyjnej zabytku, opracowywanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, i wymagania dotyczące prowadzenia zbioru dokumentów dla zabytków wpisanych do rejestru, a także minimalną treść karty adresowej zabytku opracowywanej przez gminę.

Krajowy wykaz zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem będzie prowadzony przy pomocy Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych. Określono dane jakie powinny znaleźć się w karcie informacyjnej tego wykazu.

W projekcie rozporządzenia znalazły się także przepisy dostosowujące, które określają miejsce dotychczas wykonanej dokumentacji w nowym systemie ewidencji zabytków. Rozwiązania te pozwolą w sposób nieuciążliwy dla zainteresowanych przystosować istniejący zasób informacji do nowych przepisów.

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu Państwa, gdyż finansowanie dokumentacji stanowi kontynuację dotychczasowych zadań w ramach uprzednio zaplanowanych środków budżetowych przeznaczonych na ten cel.

Wzór okładki księgi rejestru
zabytków nieruchomych

Załącznik do rozporządzenia
Ministra Kultury
z dnia ..... (poz.)

REJESTR ZABYTKÓW

KSIĘGA A

ZABYTKI NIERUCHOME

Wzór okładki księgi rejestru
zabytków ruchomych

REJESTR ZABYTKÓW

KSIĘGA B

ZABYTKI RUCHOME

Wzór okładki księgi rejestru
zabytków archeologicznych

REJESTR ZABYTKÓW

KSIĘGA C

ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE

Wzór grzbietu księgi rejestru
Zabytków nieruchomych, ruchomych
i archeologicznych

REJESTR ZABYTKÓW * KSIĘGA A * TOM ...

REJESTR ZABYTKÓW * KSIĘGA B * TOM ...

REJESTR ZABYTKÓW * KSIĘGA C * TOM ...

Wzór strony tytułowej
Księgi rejestru zabytków nieruchomych

Tom .....

REJESTR ZABYTKÓW

WOJEWÓDZTWA .....

Księga A

ZABYTKI NIERUCHOME

Wzór strony tytułowej
Księgi rejestru zabytków ruchomych

Tom .....

R E J E S T R   Z A B Y T K Ó W

WOJEWÓDZTWA .....

Księga B

Z A B Y T K I   R U C H O M E

Wzór strony tytułowej
Księgi rejestru zabytków archeologicznych

Tom .....

REJESTR ZABYTKÓW

WOJEWÓDZTWA .....

Księga C

ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE

(PROJEKT)

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA KULTURY
z dnia .....

w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych.

Na podstawie art. 39 ust. 3 ustawy z dnia ..... o zabytkach (Dz.U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa warunki i tryb przyznawania nagród, ich rodzaje, wysokość i źródła finansowania.

§ 2.

Osobie, która odkryła lub znalazła zabytek archeologiczny, zwany dalej „zabytkiem”, przysługuje nagroda pieniężna lub dyplom.

§ 3.

1. Nagrody pieniężne albo dyplomy za odkrycie lub znalezienie zabytku przyznaje Generalny Konserwator Zabytków na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków.

2. Decyzję o przyznaniu nagrody pieniężnej lub dyplomu Generalny Konserwator Zabytków podejmuje w terminie 2 miesięcy od dnia złożenia wniosku przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

§ 4.

1. Nagrodę pieniężną przyznaje się, gdy zabytek posiada znaczną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

2. Wysokość nagrody pieniężnej nie może przekroczyć 25-krotnego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w sektorze przedsiębiorstw, określonego w obwieszczeniu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, ogłoszonym w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, obowiązującym w dniu wypłaty nagrody.

3. W wyjątkowych wypadkach, gdy zabytek posiada oprócz znacznej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej także wartość materialną, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, wysokość nagrody pieniężnej może być podwyższona do 30-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 2.

§ 5.

Jeżeli zabytek został odkryty lub znaleziony przez kilka osób, nagrodę dzieli się w określonym przez te osoby stosunku, a w razie braku porozumienia pomiędzy tymi osobami – w częściach równych.

§ 6.

W przypadkach innych, niż określone w § 4 ust. 1, Generalny Konserwator Zabytków przyznaje dyplom.

§ 7.

Generalny Konserwator Zabytków jest obowiązany, przy udziale rzeczoznawcy ministra kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, dokonać oceny wartości zabytku pod względem historycznym, naukowym i artystycznym oraz oszacować jego wartość materialną.

§ 8.

Nagrody pieniężne wypłaca się ze środków finansowych z części budżetu państwa „Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego”.

§ 9.

Wykaz przyznanych dyplomów i nagród pieniężnych prowadzi Generalny Konserwator Zabytków.

§ 10.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER KULTURY

UZASADNIENIE

Wymóg opracowania projektu rozporządzenia wynika z delegacji zawartej w przepisie art. 39 ust. 3 ustawy z dnia ..... *o zabytkach* (Dz.U. Nr ....., poz. ....).

Projektowane rozporządzenie zastąpiłoby uregulowania prawne zawarte w rozporządzeniu Ministra Kultury i Sztuki z dnia 10 października 1995 r. w sprawie trybu, rodzaju i wysokości udzielania nagród za znaleziska i wykopaliska archeologiczne (Dz. U. Nr 120 poz. 580), wydanym na podstawie ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. *o ochronie dóbr kultury*.

W projekcie rozporządzenia uregulowano warunki i tryb przyznawania nagród dla odkrywców i znalazców zabytków archeologicznych, którzy dopełnili obowiązków związanych z zabezpieczeniem zabytku i powiadomieniem wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Kompetencje do przyznawania nagród pieniężnych oraz dyplomów przyznano Generalnemu Konserwatorowi Zabytków. W poprzednim stanie prawnym kompetencje takie posiadał minister właściwy do spraw kultury i dziedzictwa narodowego.

Nagroda pieniężna będzie mogła być przyznana, gdy zabytek posiada znaczną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Jej wysokość może osiągnąć pułap 25-krotnego przeciętnego wynagrodzenia w sferze przedsiębiorstw. W przypadku, gdy zabytek oprócz w/w wartości będzie również posiadał również wartość materialną nagroda będzie mogła być zwiększona do wysokości 30-krotnego przeciętnego wynagrodzenia w sferze przedsiębiorstw. Rozwiązanie takie ma zachęcić znalazców i odkrywców zabytków do zgłaszania ich organom konserwatorskim zamiast dokonywania nielegalnej sprzedaży w kraju lub wywożenia za granicę. Umożliwiono podział nagrody w przypadku odkrycia lub znalezienia zabytku przez więcej niż jedną osobę, w stosunku określonym przez znalazców, np. w zależności od wkładu środków i pracy w dokonane odkrycie.

W pozostałych przypadkach znalazcom zabytków byłyby przyznawane nagrody honorowe w postaci dyplomów Generalnego Konserwatora Zabytków.

Ustalenia wartości zabytku, zarówno historycznej, naukowej i artystycznej, jak też materialnej, dokonuje Generalny Konserwator Zabytków przy pomocy powołanego rzeczoznawcy ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Generalny Konserwator Zabytków prowadziłby również wykaz przyznanych dyplomów i nagród pieniężnych.

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu Państwa, gdyż nagrody przyznawane byłyby, tak jak dotychczas, ze środków finansowych z części budżetu państwa „Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego”.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA KULTURY

z dnia .....

**w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych,
badań architektonicznych i technologicznych, a także innych działań
przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków
oraz badań archeologicznych.**

Na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy z dnia ..... o zabytkach (Dz.U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek i pozwolenie na prowadzenie prac konserwatorskich, robót budowlanych, badań architektonicznych i badań technologicznych, a także innych działań, określonych w art. 42 i 44 ust. 1 ustawy z dnia ..... o zabytkach, przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych, wymagane kwalifikacje i dodatkowe wymagania dla osób uprawnionych do ich prowadzenia, tryb postępowania przy rozpatrywaniu wniosków i wydawaniu pozwoleń, a także standardy dotyczące dokumentowania wykonanych prac konserwatorskich i badań archeologicznych.

§ 2.

Ilekróć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) „zabytku nieruchomym” – należy przez to rozumieć zabytek nieruchomy wpisany do rejestru zabytków, w tym zabytek archeologiczny,
- 2) „zabytku ruchomym” – należy przez to rozumieć zabytek ruchomy wpisany do rejestru zabytków, w tym zabytek archeologiczny.

§ 3.

1. Wniosek o udzielenie pozwolenia na:

- 1) prace konserwatorskie przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub prace restauratorskie przy zabytku ruchomym,
- 2) roboty budowlane przy zabytku nieruchomym lub w jego otoczeniu,
- 3) badania architektoniczne przy zabytku nieruchomym,
- 4) badania technologiczne przy zabytku ruchomym,
- 5) działania, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku ruchomego,
- 6) przemieszczanie zabytku nieruchomego albo jego części,
- 7) trwałe przeniesienie zabytku ruchomego albo jego części, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza budownictwa sakralnego i świeckiego,
- 8) dokonywanie podziału fizycznego zabytku nieruchomego,

- 9) zmianę przeznaczenia lub sposobu korzystania z zabytku ruchomego lub zabytku nieruchomego albo jego części,
  - 10) umieszczanie na zabytku ruchomym lub zabytku nieruchomym urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów,
- składa się do wojewódzkiego konserwatora zabytków właściwego dla miejsca położenia lub przechowywania zabytku.
2. Wniosek o udzielenie pozwolenia na:
- 1) prowadzenie badań archeologicznych,
  - 2) poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, nie wpisanych do rejestru zabytków, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania,
- składa się odpowiednio do wojewódzkiego konserwatora zabytków albo dyrektora urzędu morskigo, właściwego dla miejsca prowadzenia tych badań lub poszukiwań.

§ 4.

1. Wniosek o udzielenie pozwolenia zawiera w szczególności:
  - 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania wnioskodawcy lub nazwę i siedzibę jednostki organizacyjnej, będącej wnioskodawcą,
  - 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia, bądź przechowywania albo miejsca planowanych badań archeologicznych lub poszukiwań, z określeniem współrzędnych geodezyjnych,
  - 3) program planowanych prac, robót, badań lub innych działań i sposób ich prowadzenia,
  - 4) imię, nazwisko i adres zamieszkania wykonawcy,
  - 5) wskazanie przewidywanego terminu rozpoczęcia i zakończenia prac, robót, badań lub innych działań,
  - 6) uzasadnienie wniosku.
2. Wniosek o udzielenie pozwolenia na prowadzenie badań archeologicznych, oprócz danych, o których mowa w ust. 3, ponadto zawiera:
  - 1) mapę w skali 1:10000 lub mniejszej umożliwiającej lokalizację nieruchomego zabytku archeologicznego z zaznaczonym terenem planowanych badań,
  - 2) plan w skali 1:100 terenu badań i jego otoczenia w nawiązaniu do sieci poligonowej z naniesionymi miejscami dotychczasowych i planowanych badań,
  - 3) opis technicznego zabezpieczenia wykopów w czasie wykonywania badań,
  - 4) opis sposobu uporządkowania terenu po zakończeniu badań,
  - 5) zgodę właściciela lub posiadacza na prowadzenie badań, jeżeli nie są oni wnioskodawcami.
3. Prowadzenie badań archeologicznych lub poszukiwań, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt 2, na terenie parku narodowego lub rezerwatu przyrody wymaga uzyskania zgody właściwego organu ochrony przyrody.

§ 5.

1. Wojewódzki konserwator zabytków może uzależnić rozpatrzenie wniosku o udzielenie pozwolenia na przeprowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych lub badań archeologicznych, objętych wnioskiem, od przedłożenia przez wnioskodawcę dokumentacji, w tym decyzji, uzgodnień lub opinii innych organów, wymaganych na podstawie odrębnych przepisów, niezbędnej dla prawidłowego przeprowadzenia tych prac, robót lub badań.
2. Za dokumentację, o której mowa w ust. 1, uznaje się w szczególności dokumentację historyczną, konserwatorską, budowlaną lub fotograficzną.
3. Na podstawie przedłożonej przez wnioskodawcę dokumentacji wojewódzki konserwator zabytków może wskazać wnioskodawcy na konieczność wprowadzenia odpowiednich zmian w programie planowanych prac, robót lub badań i sposobie ich prowadzenia.
4. Wnioskodawca składa wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków dla celów archiwalnych jeden egzemplarz dokumentacji, o której mowa w ust. 1.

§ 6.

1. Pozwolenie zawiera:
  - 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania wnioskodawcy lub nazwę i siedzibę jednostki organizacyjnej, będącej wnioskodawcą,
  - 2) określenie zabytku, przy którym będą prowadzone prace, roboty, badania lub inne działania albo terenu, na którym będą prowadzone badania archeologiczne lub poszukiwania,
  - 3) zakres i sposób prowadzenia prac, robót, badań lub innych działań,
  - 4) imię, nazwisko i adres zamieszkania wykonawcy,
  - 5) warunek prowadzenia przez wykonawcę dokumentacji przebiegu prac konserwatorskich i badań archeologicznych oraz ich wyników w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną przestrzenną lokalizację wszystkich czynności oraz dokonanych odkryć,
  - 6) warunek opracowania przez wykonawcę wniosków i zaleceń konserwatorskich dotyczących korzystania z zabytku lub terenu po zakończeniu prac konserwatorskich, robót budowlanych lub badań archeologicznych,
  - 7) warunek, że pozwolenie może być cofnięte lub zmienione w razie ujawnienia, po jego wydaniu, nowych okoliczności, które mogą mieć wpływ na zakres prowadzenia prac, robót, badań lub innych działań,
  - 8) termin rozpoczęcia i zakończenia prac, robót, badań lub innych działań, objętych pozwoleniem.
2. Pozwolenie na prowadzenie badań archeologicznych oprócz danych, o których mowa w ust. 1, ponadto zawiera:
  - 1) wymóg dokonania szczegółowego rozpoznania terenowego i sporządzenia planu sytuacyjno-wysokościowego dla zabytku archeologicznego, zwłaszcza, gdy ten zabytek posiada własną formę krajobrazową,
  - 2) warunek prowadzenia doraźnej konserwacji pozyskanych zabytków,
  - 3) warunek prowadzenia inwentaryzacji polowej pozyskanych zabytków i ich dokumentacji,
  - 4) opis technicznego zabezpieczenia wykopów w czasie wykonywania tych prac,
  - 5) ustalenie kierunku i sposobu przeprowadzenia rekultywacji gruntów stosownie do przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
  - 6) imię, nazwisko i adres kierownika prac.
3. Wojewódzki konserwator zabytków może w pozwoleniu zobowiązać wykonawcę do zawiadomienia go o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej na 3 dni przed ich rozpoczęciem.
4. Wykonawca jest obowiązany przekazać wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków dokumentację, o której mowa w ust. 1 pkt 5, w terminie 3 miesięcy od dnia zakończenia prac konserwatorskich albo w terminie 6 miesięcy od dnia zakończenia badań archeologicznych.
5. Wnioski i zalecenia konserwatorskie, o których mowa w ust. 1 pkt 6, wykonawca obowiązany jest przekazać wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie 3 miesięcy od dnia zakończenia prac konserwatorskich, robót budowlanych lub badań archeologicznych.

§ 7.

O rozpoczęciu i zakończeniu prac, robót, badań lub innych działań objętych pozwoleniem wykonawca jest obowiązany zawiadomić wojewódzkiego konserwatora

zabytków na 7 dni przed zamierzonym terminem rozpoczęcia i zakończenia tych prac, robót, badań lub innych działań.

§ 8.

1. Wykonawca jest obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić wojewódzkiego konserwatora zabytków o wszelkich zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia prac, robót, badań lub innych działań, które mogą mieć wpływ na stan zachowania zabytku ruchomego lub zabytku nieruchomego albo o wszelkich nowych okolicznościach ujawnionych w toku badań archeologicznych poszukiwań, które mogą mieć wpływ na zakres i sposób ich prowadzenia.
2. O przerwach w badaniach archeologicznych należy bezzwłocznie zawiadomić wojewódzkiego konserwatora zabytków.
3. W przypadku, o których mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany wydać odpowiednie zalecenia w terminie nie późniejszym, niż 7 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia.

§ 9.

Wojewódzki konserwator zabytków uczestniczy w odbiorze częściowym i końcowym wykonanych prac konserwatorskich i robót budowlanych oraz badań archeologicznych, sprawdzając zgodność ich prowadzenia z udzielonym pozwoleniem.

§ 10.

1. Prace konserwatorskie, restauratorskie i badania technologiczne przy zabytkach ruchomych mogą prowadzić osoby, które posiadają dyplom ukończenia wyższych studiów na kierunku konserwacja i restauracja dzieł sztuki lub wyższych studiów zawodowych na specjalności w zakresie konserwacji zabytków i tytuł zawodowy magistra oraz odbyły po uzyskaniu dyplomu co najmniej 12 miesięczną praktykę w zakresie konserwacji tych zabytków.
2. W dziedzinach nie objętych programem wyższych studiów, o których mowa w ust. 1, prace konserwatorskie, restauratorskie i badania technologiczne przy zabytkach ruchomych mogą prowadzić osoby posiadające przynajmniej średnie wykształcenie w danej dziedzinie i co najmniej 5 letnią praktykę w tym zakresie.

§ 11.

1. Robotami budowlanymi przy zabytkach nieruchomych mogą kierować osoby, które posiadają odpowiednie uprawnienia budowlane określone przepisami Prawa budowlanego i wykażą się co najmniej 2 letnią praktyką na budowie przy zabytkach nieruchomych.
2. Przepis ust. 1 stosuje się również do wykonywania nadzoru inwestorskiego.
3. Pracami konserwatorskimi polegającymi na zabezpieczeniu, uzupełnieniu, rekonstrukcji lub konserwacji parków zabytkowych albo innego rodzaju zorganizowanej zieleni zabytkowej mogą kierować osoby, które ukończyły wyższe studia, obejmujące wiadomości w tym zakresie i posiadają co najmniej 12 miesięczną praktykę przy konserwacji i pielęgnacji tego rodzaju zabytków.
4. Prace o charakterze technicznym w zakresie, o którym mowa w ust. 3, mogą być prowadzone przez osoby, które posiadają średnie wykształcenie w zakresie pielęgnacji zieleni albo praktyczne przygotowanie do prowadzenia takich prac.

§ 12.

Badania architektoniczne przy zabytku nieruchomym mogą prowadzić osoby, które posiadają dyplom ukończenia wyższych studiów na kierunku architektura, historia sztuki lub ochrona dóbr kultury i tytuł zawodowy magistra oraz odbyły po uzyskaniu dyplomu co najmniej 12 miesięczną praktykę w zakresie tych badań.

§ 13.

1. Prace archeologiczne i wykopaliskowe mogą być prowadzone przez osoby, które posiadają dyplom ukończenia wyższych studiów na kierunku archeologia i tytuł zawodowy magistra oraz odbyły po uzyskaniu dyplomu co najmniej 12 miesięczną archeologiczną praktykę wykopaliskową.
2. Do praktyki, o której mowa w ust. 1, nie zalicza się uczestnictwa w pracach archeologicznych prowadzonych metodą powierzchniową, nadzorów archeologicznych oraz rozpoznawania obiektów archeologicznych przy pomocy odwiertów.

§ 14.

Roboty budowlane, prace konserwatorskie i restauratorskie, badania architektoniczne i badania technologiczne odpowiednio przy zabytku ruchomym lub zabytku nieruchomym oraz badania archeologiczne, mogą być prowadzone przez obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej, o ile te osoby posiadają, uznawane na podstawie odrębnych przepisów, dyplomy, świadectwa i inne dokumenty poświadczające wymagane kwalifikacje zawodowe i praktykę określone w § 10-13 ust. 1.

§ 15.

Wymagane standardy dokumentacji prowadzonych prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkach ruchomych oraz dokumentacji badań archeologicznych określa załącznik do rozporządzenia.

§ 16.

W stosunku do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, a nie zakończonych wydaniem decyzji ostatecznej, stosuje się przepisy rozporządzenia.

§ 17.

Osoby, które uzyskały zaświadczenie o kwalifikacjach na podstawie § 19 rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 24 sierpnia 1964 r. w sprawie zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytkach i archeologicznych prac wykopaliskowych (Dz.U. Nr 31, poz. 197) oraz § 17-19 rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 11 stycznia 1994 r. o zasadach i trybie udzielania zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytkach oraz prac archeologicznych i wykopaliskowych, warunkach ich prowadzenia i kwalifikacjach osób, które mają prawo prowadzenia tej działalności (Dz.U. Nr 16, poz. 55), zachowują uprawnienia w dotychczasowym zakresie w odniesieniu do prac konserwatorskich, i robót budowlanych w rozumieniu niniejszego rozporządzenia.

§ 18.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisu § 14, który wchodzi w życie z dniem przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej.

Minister Kultury

UZASADNIENIE

Konieczność opracowania projektu rozporządzenia wynika z upoważnienia zawartego w przepisie art. 46 ust. 1 ustawy z dnia ..... *o zabytkach* (Dz.U. Nr ....., poz. ....).

Projektowane rozporządzenie zastąpi uregulowania prawne zawarte w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 października 2000 r. *w sprawie zasad i trybu udzielania i cofania zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich, archeologicznych i wykopaliskowych oraz warunków ich prowadzenia i kwalifikacji osób uprawnionych do wykonywania tych prac* (Dz.U. Nr 93, poz. 1033), wydanym na podstawie ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. *o ochronie dóbr kultury*.

Projektowane rozporządzenie określa tryb składania wniosku o pozwolenie na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych oraz badań architektonicznych i badań technologicznych przy zabytku, a także innych działań określonych w art. 42 i 44 ust. 1 projektu ustawy *o zabytkach* przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, jak również tryb składania wniosku o prowadzenie badań archeologicznych. Określona została niezbędna treść takiego wniosku; wyszczególniono także dodatkowe dane, jakie ma zawierać wniosek o pozwolenie na badania archeologiczne, oraz wymagania szczególne dotyczące badań archeologicznych i poszukiwań zabytków ruchomych na terenie parku narodowego lub rezerwatu przyrody.

W projekcie określono tryb rozpatrywania wniosku, wskazano przedstawienia jakiej dokumentacji może wymagać wojewódzki konserwator zabytków przed wydaniem pozwolenia, oraz zapewniono mu możliwość zgłaszania zaleceń konserwatorskich do programu planowanych prac.

Projektowane rozporządzenie określa elementy, jakie powinno zawierać pozwolenie na przeprowadzenie prac konserwatorskich i robót budowlanych oraz badań architektonicznych i technologicznych, a także innych działań przy zabytku, oraz pozwolenie na prowadzenie badań archeologicznych.

Projekt zawiera również przepisy dotyczące trybu zawiadamiania wojewódzkiego konserwatora zabytków o nowych okolicznościach związanych z prowadzonymi pracami konserwatorskimi, restauratorskimi, robotami budowlanymi, badaniami architektonicznymi, technologicznymi, archeologicznymi oraz innymi działaniami przy zabytku. Uregulowano także uczestnictwo wojewódzkiego konserwatora zabytków w odbiorach tych prac, robót i badań.

W projektowanym rozporządzeniu określono kwalifikacje oraz dodatkowe wymagania stawiane osobom uprawnionym do prowadzenia prac konserwatorskich, robót budowlanych,

badan architektonicznych i technologicznych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badan archeologicznych. Znalazl sie tu rowniez przepis dotyczacy mozliwosci prowadzenia tych prac i badan przez uprawnionych obywateli panstw Unii Europejskiej, ktory jednak wejdzie w zycie dopiero z dniem przystapienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej.

Projekt przewiduje wprowadzenie jednolitych standardow dokumentacji prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkach ruchomych oraz badan archeologicznych, opracowanych w formie załącznika do rozporządzenia.

W rozporządzeniu znalazl sie tez przepis przejsciowy, zachowujacy waznosc zaświadczien potwierdzajacych kwalifikacje osob uprawnionych do prowadzenia prac i robót przy zabytkach, wydanych na podstawie dotychczas obowiazujacych przepisow w tej sprawie.

Wejscie w zycie rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych skutkow finansowych dla budzetu Panstwa.

Załącznik do rozporządzenia
Ministra Kultury
z dnia ..... (poz.)

I. STANDARD DOKUMENTACJI PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH PRZY ZABYTKU RUCHOMYM.

Dokumentacja z przeprowadzonych prac konserwatorskich przy zabytku ruchomym powinna zawierac:

- 1) określenie zabytku,
- 2) miejsce jego polozenia lub przechowywania,
- 3) wskazanie wlasciciela lub posiadacza zabytku,
- 4) ustalenia dotyczace autora, czasu powstania i stylu,
- 5) wymiary zabytku,
- 6) fotografie zabytku wykonane w miejscu jego stalego przechowywania, z uwzględnieniem jego bezposredniego otoczenia,
- 7) opis inwentaryzacyjny,
- 8) informacje o dotychczas przeprowadzonych pracach konserwatorskich,
- 9) analize materialow i technik wykonania zabytku, w tym stratygrafii warstw technologicznych,
- 10) opis i analize stanu zachowania zabytku przed podjeciem prac konserwatorskich z określeniem przyczyn uszkodzen i zniszczen,
- 11) dokumentacje fotograficzna zabytku przed rozpoczeciem prac konserwatorskich,

- 12) program prac konserwatorskich zawierający:
  - a) uzasadnienie koncepcji wyglądu zabytku po przeprowadzeniu prac konserwatorskich, uwzględniające uwarunkowania estetyczne, historyczne i funkcjonalne,
  - b) wykaz planowanych czynności i zabiegów konserwatorskich z podaniem metod, materiałów i technik
- 13) opis, fotografie i rysunki dokumentujące poszczególnych etapów prac konserwatorskich z uwzględnieniem zastosowanych metod, materiałów i technik,
- 14) ustalenia naukowe wynikające z przeprowadzonych prac konserwatorskich,
- 15) fotografie zabytku po zakończeniu prac konserwatorskich,
- 16) zalecenia konserwatorskie dla właściciela lub posiadacza zabytku określające sposoby i metody sprawowania opieki nad zabytkiem.

II. STANDARD DOKUMENTACJI BADAŃ ARCHEOLOGICZNYCH.

Dokumentacja z przeprowadzonych badań archeologicznych powinna zawierać:

- 1) mapę w skali 1:10000 lub mniejszej umożliwiającej lokalizację nieruchomego zabytku archeologicznego z zaznaczonym terenem przeprowadzonych badań,
- 2) plan w skali 1:100 terenu badań i jego otoczenia w nawiązaniu do państwowej sieci poligonowej z naniesionymi miejscami dotychczasowych i przeprowadzonych badań,
- 3) wykonany przed rozpoczęciem badań szczegółowy plan warstwicowy zabytku w skali 1:250 lub 1:500, ze skokiem warstwic 0,5m – 0,25 m, jednoznacznie powiązany z państwową siecią poligonową wymienioną w pkt 2, w przypadku prowadzenia badań zabytku archeologicznego o własnej formie krajobrazowej,
- 4) kartę ewidencyjną zabytku archeologicznego w przypadku odkrycia nowego zabytku lub w przypadku, kiedy dane zawarte w poprzedniej karcie uległy dezaktualizacji w wyniku nowych ustaleń stanu faktycznego,
- 5) w przypadku zabytku badanego wcześniej odnoszącą się do niego bibliografię oraz zestawienie informacji o miejscu przechowywania dokumentacji przeprowadzonych badań, pochodzących z nich zabytków ruchomych i ewentualnie próbek pobranych do dalszych badań specjalistycznych,
- 6) dokumentację rysunkową i fotograficzną warstw kulturowych z terenu badań, plany i przekroje wyodrębnionych obiektów oraz plany wykopów i odwiertów z podaniem lokalizacji na planie zbiorczym, sporządzonym w skali umożliwiającej identyfikację udokumentowanego miejsca z opisem, skalą odwzorowania, orientacją, legendą zastosowanych znaków, podaniem autora i daty powstania,
- 7) dziennik badań archeologicznych zawierający chronologiczny i tematyczny zapis postępu badań i ich uwarunkowań oraz opis dokonanych odkryć, zastosowanych metod badawczych i innych uwag mających znaczenie dla identyfikacji przedmiotu badań,
- 8) inwentarz jednostek stratygraficznych z podaniem liczby porządkowej wyróżnionej warstwy lub obiektu, z opisem ich lokalizacji trójwymiarowej oraz składu przyrodniczego i kulturowego,

- 9) inwentarz dokumentacji rysunkowej planów i przekrojów jednostek stratygraficznych oraz wydzielonych zabytków ruchomych,
- 10) inwentarz dokumentacji fotograficznej,
- 11) inwentarz zbiorczy zabytków ruchomych, w tym inwentarz zabytków wydzielonych ze wskazaniem ich przynależności do jednostki stratygraficznej, lokalizacją trójwymiarową, opisem, a także datą znalezienia,
- 12) inwentarz próbek dla potrzeb specjalistycznych badań laboratoryjnych ze wskazaniem przynależności do jednostki stratygraficznej, lokalizacją trójwymiarową, opisem, a także datą pobrania.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA KULTURY

z dnia .....

w sprawie trybu składania wniosków i wydawania pozwoleń na wywóz zabytków za granicę oraz zaświadczeń w odniesieniu do zabytków i przedmiotów o cechach zabytków, nie wymagających pozwolenia.

Na podstawie art. 69 ust. 1 ustawy z dnia ..... o zabytkach (Dz.U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa tryb składania wniosków i wydawania pozwoleń oraz zaświadczeń na wywóz za granicę zabytków lub przedmiotów o cechach zabytków, sposób postępowania w tych sprawach oraz dokonywania oględzin zabytków i przedmiotów o cechach zabytków zgłoszonych do wywozu za granicę.

§ 2.

Wniosek o wydanie jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę zawiera w szczególności:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania wnioskodawcy lub nazwę i siedzibę jednostki organizacyjnej, będącej wnioskodawcą,
- 2) określenie zabytku wraz z opisem umożliwiającym jego identyfikację,
- 3) uzasadnienie wniosku.

§ 3.

Wniosek o wydanie jednorazowego pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę zawiera w szczególności:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania wnioskodawcy lub nazwę i siedzibę jednostki organizacyjnej, będącej wnioskodawcą,
- 2) określenie zabytku wraz z opisem umożliwiającym jego identyfikację,
- 3) datę przywozu zabytku do kraju,
- 4) wskazanie okresu na jaki pozwolenie ma być wydane,
- 5) wskazanie kraju, do którego zabytek ma być wywieziony,
- 6) uzasadnienie wniosku.

§ 4.

Wniosek o wydanie wielokrotnego pozwolenia indywidualnego na czasowy wywóz zabytku za granicę zawiera w szczególności:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania wnioskodawcy lub nazwę i siedzibę jednostki organizacyjnej, będącej wnioskodawcą,
- 2) określenie zabytku z opisem umożliwiającym jego identyfikację,
- 3) wskazanie okresu, na jaki pozwolenie ma być wydane,
- 4) uzasadnienie wniosku.

§ 5.

Wniosek o wydanie wielokrotnego pozwolenia ogólnego na czasowy wywóz zabytków za granicę zawiera w szczególności:

- 1) nazwę i siedzibę jednostki organizacyjnej, będącej wnioskodawcą,
- 2) akt o utworzeniu jednostki organizacyjnej,
- 3) wskazanie okresu na jaki pozwolenie ma być wydane,
- 4) wskazanie przynajmniej dwóch osób uprawnionych do podpisu wykazu wywożonych zabytków, stanowiącego załącznik do pozwolenia,
- 5) uzasadnienie wniosku.

§ 6.

Do wniosku, o którym mowa w § 2-4, należy dołączyć 2 odbitki fotograficzne zabytku, o formacie 9 x 13 cm oraz oświadczenie woli wnioskodawcy, o tym, iż zgłoszony zabytek jest jego własnością, jest wolny od obciążeń prawa i nie podlega zajęciu w trybie przepisów o egzekucji sądowej lub o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

§ 7.

1. Wniosek o wydanie zaświadczenia na wywóz za granicę zabytku lub przedmiotu o cechach zabytku, który nie wymaga pozwolenia na wywóz, zawiera w szczególności:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania wnioskodawcy lub nazwę i siedzibę jednostki organizacyjnej, będącej wnioskodawcą,
- 2) określenie zabytku lub przedmiotu o cechach zabytku, który ma być wywieziony wraz z opisem umożliwiającym jego identyfikację,
- 3) uzasadnienie wniosku.

2. Na żądanie, zgodnie z właściwością, wojewódzkiego konserwatora zabytków lub dyrektora Biblioteki Narodowej, zwanych dalej „właściwym organem”, do wniosku dołącza się 2 odbitki fotograficzne zabytku lub przedmiotu o cechach zabytku o formacie 9 x 13 cm.

§ 8.

1. Przed rozpatrzeniem wniosków, o których mowa w § 2-4 i 6, właściwy organ dokonuje oględzin zabytku lub przedmiotu o cechach zabytku objętego wnioskiem.

2. W razie potrzeby, oględziny mogą być przeprowadzone przy udziale właściwych biegłych i przy użyciu specjalistycznych urządzeń.

3. Właściwy organ może zwrócić się również do instytucji kultury o wydanie opinii dotyczącej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej zabytku albo innego przedmiotu objętego wnioskiem.

4. W celu dokonania oględzin wnioskodawca jest obowiązany udostępnić zabytek lub przedmiot o cechach zabytku w miejscu, w którym się znajduje, bądź dostarczyć ten zabytek lub przedmiot do siedziby właściwego organu.

5. W przypadku, gdy dla przeprowadzenia oględzin konieczne jest czasowe zatrzymanie zabytku lub przedmiotu o cechach zabytku objętego wnioskiem w siedzibie właściwego organu, wnioskodawcy wydaje się pokwitowanie.

6. W pokwitowaniu, o którym mowa w ust. 5, określa się, w uzgodnieniu z wnioskodawcą, umowną wartość zabytku lub przedmiotu o cechach zabytku.

§ 9.

Jednorazowe pozwolenie na stały wywóz zabytku za granicę zawiera w szczególności:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania osoby lub nazwę i siedzibę jednostki organizacyjnej, która wywozi zabytki za granicę,
- 2) określenie zabytku wraz z opisem umożliwiającym jego identyfikację,
- 3) odbitkę fotograficzną zabytku, o formacie 9 x 13 cm,
- 4) termin ważności pozwolenia.

§ 10.

Jednorazowe pozwolenie na czasowy wywóz zabytku za granicę zawiera w szczególności:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania osoby lub nazwę i siedzibę jednostki organizacyjnej, która czasowo wywozi zabytek za granicę,
- 2) określenie zabytku wraz z opisem umożliwiającym ich identyfikację,
- 3) odbitkę fotograficzną zabytku, o formacie 9 x 13 cm,
- 4) sposób oznaczenia zabytku,
- 5) termin przywozu zabytku do kraju,
- 6) wskazanie kraju, do którego zabytek ma być wywieziony,
- 7) termin ważności pozwolenia.

§ 11.

Wielokrotne pozwolenie indywidualne na czasowy wywóz zabytku za granicę zawiera w szczególności:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania osoby lub nazwę i siedzibę jednostki organizacyjnej, która wielokrotnie wywozić będzie zabytek za granicę,
- 2) określenie zabytku wraz z opisem umożliwiającym jego identyfikację,
- 3) odbitkę fotograficzną zabytku o formacie 9 x 13 cm,
- 4) termin ważności pozwolenia.

§ 12.

1. Wielokrotne pozwolenie ogólne na czasowy wywóz zabytków za granicę zawiera w szczególności:

- 1) nazwę i siedzibę jednostki organizacyjnej, będącej wnioskodawcą,
- 2) termin ważności pozwolenia.

2. Do pozwolenia należy dołączyć każdorazowo wykaz wywożonych zabytków, ostemplowany na każdej ze stron pieczętą muzeum lub biblioteki, podpisany przez osoby, o których mowa w § 5 pkt 4.

3. Wykaz powinien zawierać określenie i opis wywożonych zabytków oraz ich numery inwentarza w muzeum lub bibliotece.

§ 13.

Zaświadczenie na wywóz za granicę zabytku lub przedmiotu o cechach zabytku, który nie wymaga pozwolenia na wywóz, zawiera w szczególności:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania osoby lub nazwę i siedzibę jednostki organizacyjnej, która wywozi za granicę zabytek bądź przedmiot o cechach zabytku nie wymagający pozwolenia na wywóz,
- 2) określenie zabytku lub przedmiotu o cechach zabytku wraz z opisem umożliwiającym jego identyfikację.

§ 14.

Zabytki wywożone za granicę na podstawie pozwoleń, o których mowa w § 9-11, mogą być dodatkowo oznaczone w sposób stosowany w muzeach dla których organizatorem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. O sposobie oznaczenia zabytku zamieszcza się informację w pozwoleniu.

§ 15.

1. Osoba lub jednostka organizacyjna, która otrzymała pozwolenie, o którym mowa w § 3-4, jest obowiązana po wykorzystaniu tego pozwolenia powiadomić właściwy organ o przywiezieniu zabytku do kraju w terminie nie dłuższym, niż 14 dni od dnia jego przywozu.

2. Na wezwanie właściwego organu osoba lub jednostka organizacyjna, o której mowa w ust. 1, jest obowiązana udostępnić zabytek temu organowi w celu dokonania oględzin.

§ 16.

1. Pozwolenia i zaświadczenie, o których mowa w § 9-13 wydaje się w dwóch egzemplarzach, z których jeden otrzymuje wnioskodawca, a drugi zatrzymuje organ wydający pozwolenie lub zaświadczenie.

2. Na odwołanie zezwoleń i zaświadczenia organy administracji celnej poświadczają dokonanie odprawy celnej wywożonego zabytku lub przedmiotu.

§ 17.

1. Właściwy organ prowadzi rejestr wydanych pozwoleń i zaświadczeń, których wzór stanowią załączniki nr 1-5 do rozporządzenia.

2. Właściwy organ kontroluje przestrzeganie terminu przywozu zabytków do kraju, które zostały wywiezione na podstawie jednorazowego pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę.

§ 18.

1. Druki pozwoleń i zaświadczenia, o których mowa w § 9-13, wykonane są z białego papieru o formacie A-4, wolnego od zanieczyszczeń powstających przy mechanicznej obróbce masy celulozowej, i gramaturze nie mniejszej niż 55 g/m². W lewym dolnym narożniku druki posiadają znak identyfikacyjny drukarni oraz numer seryjny druku.

2. Druki pozwoleń posiadają dodatkowo tło giloszowe w kolorze:

- 1) jasnozielonym – dla jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę,
- 2) jasnożółtym – dla jednorazowego pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę,
- 3) jasnoniebieskim – dla wielokrotnego pozwolenia indywidualnego na czasowy wywóz zabytku za granicę,
- 4) jasnoróżowym – dla wielokrotnego pozwolenia ogólnego na czasowy wywóz zabytku za granicę.

§ 19.

Zezwolenia i zaświadczenia, wydane na podstawie § 5 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 30 czerwca 1965 r. w sprawie trybu zgłaszania wniosków oraz wydawania zaświadczeń i zezwoleń na wywóz za granicę dóbr kultury (Dz.U. Nr 31, poz. 206), zachowują ważność.

§ 20.

Traci moc rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 30 czerwca 1965 r. w sprawie trybu zgłaszania wniosków oraz wydawania zaświadczeń i zezwoleń na wywóz za granicę dóbr kultury (Dz.U. Nr 31, poz. 206).

§ 21.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Kultury

Załączniki do rozporządzenia
Ministra Kultury
z dnia.....(poz.....)
Załącznik nr 1

(oznaczenie organu)

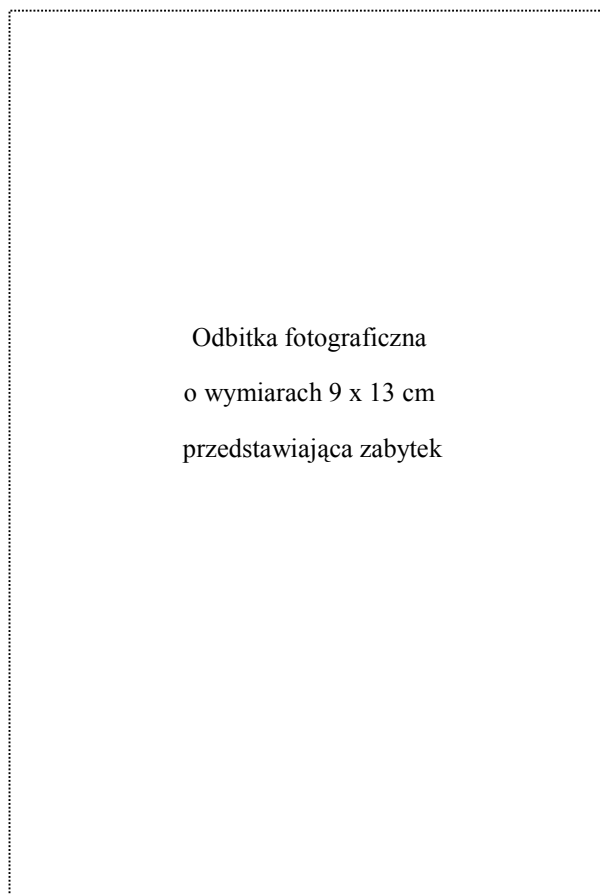
Warszawa, dnia .....

JEDNORAZOWE POZWOLENIE
NA STAŁY WYWÓZ ZABYTKU ZA GRANICĘ NA STAŁE NR .....

Zezwala się .....
(określenie osoby wywozącej zabytek)

na stały wywóz za granicę następującego zabytku: .....
(określenie zabytku)

Opis zabytku:

Zezwolenie nie zwalnia z obowiązków wynikających z przepisów ograniczających obrót towarowy z zagranicą.

Termin ważności zezwolenia .....

(okrągła pieczęć z godłem państwa
i napisem w otoku zawierającym
oznaczenie organu)

(pieczętka i podpis organu)

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia stanowiłby wykonanie upoważnienia zawartego w przepisie art. 69 ust. 1 ustawy z dnia ..... *o zabytkach* (Dz.U. Nr ....., poz. ....).

Projektowane rozporządzenie zastąpi uregulowania prawne zawarte w rozporządzeniu Ministra Kultury i Sztuki z dnia 30 czerwca 1965 r. w *sprawie trybu zgłaszania wniosków oraz wydawania zaświadczeń i zezwoleń na wywóz za granicę dóbr kultury* (Dz.U. Nr 31, poz. 206), wydanym na podstawie ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. *o ochronie dóbr kultury*.

Projektowane rozporządzenie określa wymagania związane ze składaniem wniosków i wydawaniem pozwoleń oraz zaświadczeń na wywóz za granicę zabytków lub przedmiotów o cechach zabytków. W projekcie wymieniono obligatoryjne elementy oraz załączniki do wniosków o wydanie jednorazowego pozwolenia na stały oraz czasowy wywóz zabytku za granicę, a także wniosku o wielokrotne pozwolenie indywidualne i ogólne na czasowy wywóz zabytku oraz wniosku o wydanie zaświadczenia na wywóz za granicę zabytku lub przedmiotu o cechach zabytku, który nie wymaga pozwolenia na wywóz. Określone zostały także czynności organu właściwego do wydania pozwolenia lub zaświadczenia związane z rozpatrzeniem wniosku.

W projekcie wskazano niezbędną treść pozwolenia każdego rodzaju, a także zaświadczenia, o których mowa wyżej. Określono tryb powiadamiania o przywiezieniu do kraju zabytku wywiezionego na podstawie pozwolenia na czasowy wywóz, jak również dokonywania jego oględzin. Wskazane także zostały organy zobowiązane do prowadzenia rejestru wydanych pozwoleń i zaświadczeń oraz kontroli przestrzegania terminów przywozów do kraju zabytków wywiezionych na podstawie pozwolenia na wywóz czasowy.

W rozporządzeniu znalazł się też przepis przejściowy, zachowujący ważność dotychczas wydanych zezwoleń i zaświadczeń.

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu Państwa.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA KULTURY

z dnia .....

w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków oraz sposobu prowadzenia dokumentacji w tym zakresie.

Na podstawie art. 89 ust. 1 ustawy z dnia ..... o zabytkach (Dz.U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa szczegółowe warunki i tryb udzielania dotacji na dofinansowanie nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, jej rozliczania i zwrotu w przypadku niewykorzystania lub wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem oraz sposobu prowadzenia dokumentacji w zakresie udzielonych dotacji.

§ 2.

1. Udzielenie przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub wojewódzkiego konserwatora zabytków dotacji na dofinansowanie wykonania prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, zwanych dalej „pracami”, może nastąpić na podstawie wniosku złożonego w wojewódzkim urzędzie ochrony zabytków właściwym dla miejsca położenia zabytku.

2. Wniosek powinien zawierać:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania wnioskodawcy lub nazwę i siedzibę jednostki organizacyjnej, będącej wnioskodawcą,
- 2) określenie podmiotu, u którego wnioskodawca ubiega się o udzielenie dotacji,
- 3) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia,
- 4) wskazanie tytułu prawnego wnioskodawcy do zabytku,
- 5) określenie wysokości dotacji, o którą ubiega się wnioskodawca,
- 6) wykaz prac wykonanych przy tym zabytku w okresie ostatnich pięciu lat z podaniem wysokości wydatków poniesionych na ich przeprowadzenie,
- 7) oświadczenie o uzyskanych dotychczas środkach publicznych, przeznaczonych na przeprowadzenie przy tym zabytku prac, o których mowa w pkt 6,
- 8) informację o tym, czy wnioskodawca ubiega się o dotację na prace objęte wnioskiem u innego podmiotu mogącego udzielić dotację.

3. Do wniosku dołącza się:

- 1) pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków na przeprowadzenie prac, które mają być przedmiotem dotacji,
- 2) pozwolenie na budowę, o ile prace wymagały, bądź wymagają uzyskania takiego pozwolenia.

4. W przypadku prac, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia wniosku, do wniosku powinien być dołączony kosztorys tych prac, z uwzględnieniem cen zakupu materiałów niezbędnych do ich przeprowadzenia.

5. W przypadku prac przeprowadzonych w okresie trzech ostatnich lat poprzedzających rok złożenia wniosku, do wniosku powinny być dołączone:

- 1) oryginały rachunków lub faktur,
- 2) wykaz rachunków lub faktur, o których mowa w pkt 1, ze wskazaniem wystawcy, daty wystawienia i numeru rachunku lub faktury wraz z wyszczególnieniem przedmiotu i wysokości wydatków,
- 3) protokół odbioru przez wojewódzkiego konserwatora zabytków wykonanych prac oraz potwierdzony przez niego ich obmiar.

6. W przypadku wniosku o dotację udzielaną przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego wojewódzki konserwator zabytków:

- 1) dokonuje, na podstawie dokumentów określonych w ust. 5 albo 6, wstępnej kwalifikacji nakładów koniecznych na wykonanie prac, które mogą być przedmiotem dotacji, oraz sporządza opinię dotyczącą zasadności przyznania dotacji,
- 2) przesyła wniosek oraz dokumenty, o których mowa w ust. 3-5 i 6 pkt 1, ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w celu rozpatrzenia.

§ 3.

1. Udzielenie dotacji następuje na podstawie umowy zawartej pomiędzy ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego albo wojewódzkim konserwatorem zabytków a wnioskodawcą.

2. Umowa, o której mowa w ust. 1, określa w szczególności:

- 3) opis planowanych lub wykonanych prac i termin ich realizacji,
- 4) wysokość dotacji oraz termin i tryb jej płatności,
- 5) tryb kontroli wykonania umowy,
- 6) sposób rozliczenia dotacji i zasady zwrotu nie wykorzystanej dotacji lub jej części.

3. Kopię umowy zawartej pomiędzy ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego a wnioskodawcą otrzymuje właściwy wojewódzki konserwator zabytków.

§ 4.

1. Przekazanie dotacji na wykonanie prac, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia wniosku może nastąpić:

- 1) przed ich podjęciem, w wysokości nie większej jednak niż 50% udzielonej dotacji,
- 2) w trakcie ich prowadzenia lub po ich przeprowadzeniu, na podstawie dokumentów, o których mowa w § 2 ust. 5.

2. Rozliczenie dotacji przekazanej przed podjęciem prac następuje na podstawie dokumentów, o których mowa w § 2 ust. 5

3. W celu przekazania lub rozliczenia dotacji udzielonej przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, dokumenty, o których mowa w § 2 ust. 5, wnioskodawca przekazuje wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków, który dokonuje wstępnego sprawdzenia poniesionych przez wnioskodawcę nakładów koniecznych na prace pod względem ich zgodności z zawartą umową o udzieleniu dotacji, a następnie przesyła je temu ministrowi.

§ 5.

W przypadku niewykorzystania dotacji przekazanej przed rozpoczęciem prac lub wykorzystania jej niezgodnie z przeznaczeniem, wnioskodawca jest obowiązany zwrócić otrzymaną dotację w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisemnego wezwania od ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub wojewódzkiego konserwatora zabytków do jej zwrotu, na rachunek bankowy wskazany w wezwaniu.

§ 6.

Po przekazaniu dotacji, oryginały rachunków lub faktur, które były podstawą jej udzielenia minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub wojewódzki konserwator zabytków stempluje pieczęcią o treści „Sfinansowano ze środków budżetu państwa.”, z podaniem przedmiotu i wysokości dotacji określonej procentowo oraz daty jej przyznania oraz zwraca je wnioskodawcy.

§ 7.

1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz wojewódzki konserwator zabytków prowadzą wykaz przekazanych przez siebie dotacji.

3. Wykaz zawiera w szczególności:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania osoby lub nazwę i siedzibę jednostki organizacyjnej, której przekazano dotację,
- 2) wskazanie zabytku nieruchomego z uwzględnieniem miejsca jego położenia,
- 3) zakres i umiejscowienie prac, na które udzielono dotacji,
- 4) datę zawarcia umowy,
- 5) wysokość przekazanej dotacji, a w przypadku dotacji przekazanej przed rozpoczęciem prac, informację, czy kwota tej dotacji została w całości rozliczona.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przesyła właściwym wojewódzkim konserwatorom zabytków wykaz przekazanych w danym roku dotacji, nie później niż do dnia 31 stycznia roku następnego.

§ 8.

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego po upływie 5 lat od końca roku kalendarzowego, w którym dotacja została przyznana, przekazuje dokumenty

dotyczące przekazanej dotacji wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu włączenia ich do zbioru dokumentów zabytku.

§ 9.

W stosunku do dotacji przyznanych na podstawie rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 września 2000 r. w sprawie warunków wykorzystania zabytków nieruchomych na cele użytkowe oraz zasad i trybu przyznawania dotacji z budżetu państwa przeznaczonych dla użytkowników zabytków prowadzących prace remontowe i konserwatorskie przy tych zabytkach (Dz.U. Nr 86, poz. 964), a nie rozliczonych przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, stosuje się dotychczasowe przepisy.

§ 10.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Kultury

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowiłoby wykonanie upoważnienia ustawy z dnia ..... *o zabytkach* (Dz.U. Nr ....., poz. ....), zawartego w jej art. 89 ust. 1.

Zastąpi ono uregulowania prawne zawarte w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 września 2000 r. *w sprawie warunków wykorzystania zabytków nieruchomych na cele użytkowe oraz zasad i trybu przyznawania dotacji z budżetu państwa przeznaczonych dla użytkowników zabytków, prowadzących prace remontowe i konserwatorskie przy tych zabytkach* (Dz.U. Nr 86, poz. 964), wydanym na podstawie ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. *o ochronie dóbr kultury*.

Projektowane rozporządzenie określa warunki i tryb udzielania dotacji celowej z budżetu państwa na planowane lub wykonane prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, rozliczania tej dotacji, zwrotu dotacji w przypadku jej niewykorzystania lub wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem, a także prowadzenia związanej z tym dokumentacji.

W projekcie określono dokładnie dane, jakie powinien zawierać wniosek o dotację, oraz wymagane od wnioskodawcy dokumenty.

Wnioskodawca składa wniosek w wojewódzkim urzędzie ochrony zabytków właściwym dla miejsca położenia zabytku. W przypadku wniosku skierowanego do ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wojewódzki konserwator zabytków sprawdza wniosek pod względem formalno-prawnym, a także dokonuje wstępnej kwalifikacji planowanych lub poniesionych przez wnioskodawcę wydatków i sporządza opinię dotyczącą zasadności przyznania dotacji. Po dokonaniu tych czynności przesyła wniosek ministrowi, który rozpatruje wniosek wraz z przesłanymi przez wojewódzkiego konserwatora zabytków dokumentami i decyduje o udzieleniu (lub odmowie udzielenia) dotacji i określa jej wysokość. W przypadku wniosku skierowanego do wojewódzkiego konserwatora zabytków, rozpatruje on wniosek i decyduje o udzieleniu (lub odmowie udzielenia) dotacji i określa jej wysokość.

Po udzieleniu dotacji organ rozpatrujący wniosek zawierałby z wnioskodawcą umowę o dofinansowanie prac. Projekt określa niezbędną treść umowy.

W projektowanym rozporządzeniu przewidziano obowiązek zwrotu przekazanej dotacji w terminie 7 dni od otrzymania pisemnego wezwania od organu udzielającego dotację, w przypadku, gdy wnioskodawca nie wykorzystał dotacji lub wykorzystał ją niezgodnie z przeznaczeniem.

Ponadto projekt nakłada obowiązek prowadzenia przez organy udzielające dotacji wykazu przekazanych dotacji oraz określa jakie dane wykaz ten powinien zawierać. Projekt reguluje również sposób archiwizacji dokumentacji dotyczącej przekazanych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego dotacji.

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu Państwa.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA KULTURY

z dnia .....

**w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków
w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego.**

Na podstawie art. 98 ust. 2 ustawy z dnia ..... o zabytkach (Dz.U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa zabytki podlegające ochronie w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego, organy odpowiedzialne za tę ochronę i ich obowiązki oraz sposób realizacji zadań w tym zakresie.

§ 2.

1. W rozumieniu rozporządzenia ochronie w razie sytuacji kryzysowych wywołanych klęskami żywiołowymi, katastrofami i innymi nagłymi zdarzeniami spowodowanymi siłami natury lub działalnością człowieka oraz na wypadek konfliktu zbrojnego, podlegają następujące zabytki:

- 1) wpisane do „Międzynarodowego Rejestru Dóbr Kulturalnych Objętych Ochroną Specjalną” na podstawie konwencji z dnia 14 maja 1954 r. o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego (Dz.U. z 1957 r. Nr 46, poz. 212), zwaną dalej „konwencją haską”,
- 2) wpisane na „Listę dziedzictwa światowego” na podstawie konwencji z dnia 16 listopada 1972 r. w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego (Dz.U.z 1976 r. Nr 32, poz. 190 i 191),
- 3) uznane za pomniki historii,
- 4) znajdujące się w muzeach i innych obiektach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz.U. Nr 114, poz. 740, z 1999 r. Nr 11, poz. 95 i z 2000 r. Nr 29, poz. 357),
- 5) znajdujące się na liście muzeów i zabytków nieruchomych, w których jest wymagana instalacja sygnalizacji alarmu pożaru z podłączeniem do stacji monitoringu Państwowej Straży Pożarnej,
- 6) inne, wpisane do rejestru zabytków, o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego, określone przez organy ochrony zabytków.

2. Ochronie podlega również dokumentacja zabytków, o których mowa w ust. 1, a także rejestry zabytków, krajowa, wojewódzka i gminna ewidencja zabytków, dokumentacja

ewidencyjna muzeów oraz bibliotek w zakresie narodowego zasobu bibliotecznego.

§ 3.

1. Ochrona zabytków w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego polega w szczególności na:

- 1) projektowaniu i wykonaniu prac zabezpieczających,
- 2) umieszczeniu znaku rozpoznawczego – zgodnie z przepisami konwencji haskiej,
- 3) zorganizowaniu systemu ratowniczego, przygotowaniu sił, sprzętu i materiałów,
- 4) prowadzeniu akcji ratowniczej lub udzielaniu pomocy wyspecjalizowanym jednostkom ratowniczym,
- 5) dokumentowaniu działań i strat,
- 6) informowaniu właściwych organów o stratach i ewentualnych potrzebach pomocy.

2. Ochrona zabytków ruchomych polega ponadto na:

- 1) przemieszczeniu zabytków do innych przygotowanych pomieszczeń jednostki organizacyjnej,
- 2) rozśrodkowaniu zabytków do innych wytypowanych obiektów w danej miejscowości,
- 3) ewakuacji zabytków do wyznaczonych obiektów poza miejscowością ich stałego przechowywania, jeśli nie ma możliwości ich właściwego zabezpieczenia na miejscu lub w danej miejscowości,
- 4) ewakuacji najcenniejszych zabytków za granicę w przypadku konfliktu zbrojnego.

3. W odniesieniu do zabytku ruchomego znajdującego się czasowo poza jednostką organizacyjną, kierownik tej jednostki podejmuje decyzję dotyczącą zwrotu tego zabytku lub pozostawienia go w miejscu dotychczasowego przechowywania.

§ 4.

1. Działania, o których mowa w § 2 ust. 1 i 2, podejmują w ramach zadań obrony cywilnej kierownicy jednostek organizacyjnych posiadających zabytki, w ramach środków finansowych posiadanych przez te jednostki.

2. Przepis ust. 1 stosuje się do jednostek organizacyjnych, których zakres działania przewiduje realizację zadań obrony cywilnej.

§ 5.

1. Sposób i organizację ochrony zabytków w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego ustala się w:

- 1) krajowym planie ochrony zabytków w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego,
- 2) wojewódzkim planie ochrony zabytków w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego,
- 3) gminnym planie ochrony zabytków w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego.

zbrojnego,

- 4) w planie ochrony zabytków w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego jednostki organizacyjnej.

2. Plany, o których mowa w ust. 1, zwane dalej „planami”, sporządzane są zgodnie z Instrukcją przygotowania planów ochrony zabytków w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego oraz ich realizacji, która stanowi załącznik do rozporządzenia.

§ 6.

1. Plan ochrony zabytków w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego jednostki organizacyjnej opracowuje kierownik.

2. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) opracowuje gminny plan ochrony zabytków w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego, który podlega zatwierdzeniu przez radę gminy.

§ 7.

1. Plany podlegają corocznej weryfikacji i aktualizacji.

2. Zadania wynikające z planów są przedmiotem szkoleń, sprawdzianów oraz ćwiczeń.

3. Jeden egzemplarz planów pozostaje u wykonawcy, drugi otrzymuje właściwy organ obrony cywilnej, trzeci właściwy organ ochrony zabytków.

§ 8.

Koordinatorami prac przygotowawczych w zakresie ochrony zabytków w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego są wykonawcy planów lub upoważnione przez nich osoby, działający w porozumieniu z właściwymi organami obrony cywilnej.

§ 9.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Kultury

UZASADNIENIE

Konieczność opracowania projektu rozporządzenia wynika z upoważnienia zawartego w przepisie art. 98 ust. 2 ustawy z dnia ..... *o zabytkach* (Dz.U. Nr ....., poz. ....).

W opracowanym projekcie określa się zabytki podlegające ochronie w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego, organy za to odpowiedzialne i ich obowiązki, a także sposób realizacji zadań w tym zakresie.

Określenia zabytków podlegających ochronie dokonano przez powołanie się na istniejące rejestry i listy, sporządzone na podstawie ratyfikowanych przez Polskę konwencji i obowiązujących aktów prawa krajowego. Ochronie, zgodnie z projektem, podlegałyby również dokumentacja zabytków, a także dokumenty ewidencyjne muzeów i bibliotek w zakresie narodowego zasobu bibliotecznego; jest to konieczne z uwagi na mogące nastąpić po sytuacji kryzysowej lub konflikcie zbrojnym prace związane z ratowaniem uszkodzonych i zniszczonych zabytków.

Projekt wylicza etapy działań związanych z ochroną zabytków w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego, począwszy od fazy projektowania działań, aż po dokumentowanie tych działań oraz strat, a także określa podmioty za te działania odpowiedzialne.

Proponuje się stworzenie systemu planów ochrony zabytków ustalających sposób i organizację ochrony zabytków w tych sytuacjach na szczeblu kraju, województwa, gminy i jednostki organizacyjnej. Szczegółowe wymogi dotyczące sporządzania planów zawarte są w instrukcji stanowiącej załącznik do rozporządzenia; pozwoli to na stworzenie ujednoliconego i spójnego systemu w całym kraju. W instrukcji tej określono elementy, które obligatoryjnie winny znaleźć się w planie, w zależności od szczebla, na jakim plan jest sporządzany, a także szczegółowe wytyczne do jego sporządzenia, wzory dokumentów i oznaczeń graficznych z nim związanych.

W projekcie określono organy odpowiedzialne za przygotowanie planów ochrony zabytków, ich przechowywanie oraz terminy weryfikacji i aktualizacji planów. Przyjęto założenie corocznej weryfikacji i aktualizacji planów, co pozwoli zachować ich zgodność ze stanem faktycznym rozmieszczenia zabytków i dokumentacji podlegających ochronie, a także ze stanem potencjalnych dróg ewakuacji i miejsc ukrycia zabytków itp.

Wejście w życie rozporządzenia nie powinno spowodować dodatkowych skutków finansowych dla budżetu Państwa, albowiem proponowane rozwiązania wdrożone będą w ramach dotychczasowych przedsięwzięć organizacyjnych na wypadek tego rodzaju zagrożeń.

Załącznik do rozporządzenia
Ministra Kultury
z dnia.....(poz.....)

INSTRUKCJA

w sprawie przygotowania planów ochrony zabytków w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego oraz ich realizacji

I. ZASADY OGÓLNE

1. Plan ochrony zabytków lub ważnej dokumentacji dotyczącej ochrony zabytków w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego, zwany dalej „planem ochrony zabytków”, zawiera w szczególności:

- 1) charakterystykę zabytku,
- 2) analizę możliwych zagrożeń zabytku, zawierającą ocenę stanu technicznego sporządzoną pod kątem przeciwdziałania skutkom tych zagrożeń,
- 3) szczegółową ocenę możliwości ochrony zabytku,
- 4) wykaz czynności niezbędnych do wykonania, z określeniem liczby osób i wskazaniem przypisanych im zadań,
- 5) wykaz rodzajów i ilości potrzebnych materiałów i urządzeń z określeniem ich przeznaczenia,
- 6) określenie czasu potrzebnego do realizacji zadań wynikających z planu ochrony zabytków i związanych z tym kosztów,
- 7) wykaz świadczeń rzeczowych i osobowych, w przypadku niewystarczających możliwości własnych, oraz wskazanie podmiotów zobowiązanych do wykonania tych świadczeń,
- 8) dokładny opis systemu kierowania, powiadamiania, współdziałania i łączności,
- 9) sposób dokumentowania działań i informowania o stratach, szkodach i potrzebach.

2. Plan ochrony zabytków sporządza się z możliwością zastosowania wariantów w sposobach działań, odpowiednich do rodzajów realnych zagrożeń, zwłaszcza na wypadek:

- 1) pożaru,
- 2) powodzi,
- 3) wichury, śnieżycy i innych kataklizmów żywiołowych,
- 4) demonstracji i rozruchów ulicznych,
- 5) nagłego zagrożenia wojennego.

3. Plan ochrony zabytków powinny zawierać informacje niezbędne do sprawnego zarządzania tą ochroną, ze szczególnym uwzględnieniem stanowisk uprawnionych do podejmowania decyzji i sposobów przepływu informacji na wszystkich szczeblach zarządzania.

4. Plan ochrony zabytku składa się z części opisowej i z części graficznej z uwzględnieniem mapy i ewentualnych szkiców szczegółowych oraz załączników w postaci schematów, tabel i wykazów. Podstawowe znaki stosowane w części graficznej planu zawiera załącznik nr 1.

II. ZASADY SPORZĄDZANIA PLANÓW OCHRONY ZABYTKÓW PROWADZENIA PRAC PRZYGOTOWAWCZYCH

I

1. Plan ochrony zabytku składa się z dwóch części – oddzielnych dla zabytków nieruchomych i zabytków ruchomych.

2. Plan ochrony zabytków nieruchomych opracowuje się według wzoru stanowiącego załącznik nr 2.

3. Plan ochrony zabytków ruchomych opracowuje się według wzoru stanowiącego załącznik nr 3.

4. Podstawowymi składnikami planu ochrony zabytków nieruchomych, oprócz elementów zawartych w części I. pkt 1 instrukcji, są:

- 1) „Techniczny projekt zabezpieczenia zabytkowego obiektu”, zatwierdzony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, w przypadku zabytku nieruchomego uwzględniający demontaż wybranych elementów wystroju zewnętrznego i wewnętrznego,
- 2) „Karta projektowa”, zawierająca szczegółowe ustalenia dotyczące nakładów robocizny i potrzeb materiałowych,
- 3) opis organizacji prac zabezpieczających z podziałem na prace I. i II. kolejności według spisu, którego wzór stanowi załącznik nr 4.

7. Podstawowymi elementami planu ochrony zabytków ruchomych, oprócz elementów zawartych w części I. pkt 1 instrukcji, są:

- 1) wykaz zabytków z opisem sposobu i miejsca ich przechowywania w razie sytuacji kryzysowej i na wypadek wojny wraz z opisem sposobów zabezpieczenia przed kradzieżą i danymi dotyczącymi ich wymiarów, ciężaru i objętości, sporządzony w trzech egzemplarzach według wzoru stanowiącego załącznik nr 6,
- 2) wykaz zapasowych miejsc przechowywania zabytków z opisem sposobów ich zabezpieczenia przed kradzieżą,
- 3) trasy przewozu zabytków do miejsc ich przechowywania w razie sytuacji kryzysowej i na wypadek wojny,
- 4) rodzaje, wymiary i ilości opakowań oraz miejsca ich składowania,
- 5) wzory napisów na opakowaniach określone w załączniku nr 8.

9. Plan ochrony zabytków gminy (miasta) oraz województwa w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego obejmuje:

- 1) część opisową, zawierającą:
  - a) charakterystykę zasobów i rozmieszczenia zabytków na terenie gminy (miasta), województwa oraz stopnia ich spodziewanego zagrożenia,
  - b) wnioski z analizy rozmieszczenia i zagrożenia zabytków na obszarze gminy(miasta), województwa oraz opis możliwości ich ochrony w zależności od zagrożenia,
  - c) wykaz zabytków nieruchomych na terenie gminy (miasta), województwa, sporządzony według wzoru stanowiącego załącznik nr 9,
  - d) wykaz jednostek organizacyjnych chroniących zabytki ruchome na miejscu oraz jednostek, które przewidują rozśrodkowanie lub ewakuację zabytków ruchomych,
  - e) dane dotyczące rodzajów i liczby zabytków ruchomych podlegających rozśrodkowaniu i ewakuacji, trasy ich przewozu i miejsca ukrycia, sumarycznego ciężaru i objętości, nakładów pracy podczas pakowania, przejazdu i ukrycia oraz ładowności środków transportu,

- f) potrzeby w zakresie pomocy przez gminę dla jednostek organizacyjnych nie posiadających własnych możliwości organizacyjnych, określone w formie świadczeń rzeczowych i osobowych z oznaczeniem niezbędnych nakładów pracy i wielkości środków transportu, a także normuje sposób powiadamiania i kierowania tymi jednostkami,
  - g) wskazanie sposobu współdziałania, powiadamiania i łączności oraz zasady informowania o stratach zawiera wzór arkusza zgłoszenia stanowiący załącznik nr 10,
  - h) wykaz możliwych do przewidzenia prac dokumentacyjnych i konserwatorsko – zabezpieczających w razie wystąpienia strat i szkód w zabytkach,
- 2) część graficzną, przedstawiającą:
- a) rozmieszczenie zabytków nieruchomych, skorelowaną z wykazami jednostek organizacyjnych,
  - b) rozmieszczenie jednostek organizacyjnych posiadające zabytki ruchome z zaznaczeniem:
    - jednostek chroniących zabytki na miejscu,
    - jednostek stosujących rozśrodkowanie zabytków,
    - jednostek stosujących ewakuację zabytków,
    - głównych i zapasowych miejsc oraz tras rozśrodkowania i ewakuacji.

10. Krajowy plan ochrony zabytków w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek konfliktu zbrojnego, oprócz elementów zawartych w części I. pkt 1 instrukcji, obejmuje:

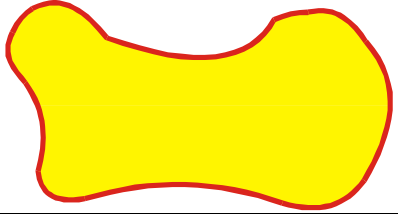

- 1) w części opisowej:
  - a) liczbę zabytków podlegających ochronie z podziałem na nieruchome i ruchome,
  - b) miejsca, rodzaje (grupy) zabytków ruchomych podlegających ewakuacji,
  - c) miejsca ewentualnej ewakuacji zabytków poza granice kraju i wykazy tych zabytków,
  - d) ogólne zestawienie kosztów, nakładów pracy, materiałów i urządzeń przewidzianych do prac zabezpieczających oraz do rozśrodkowania i ewakuacji,
  - e) schrony do przechowywania zabytków, w tym obiekty objęte ochroną specjalną,
  - f) sposób kierowania ochroną zabytków,
  - g) sposób koordynacji, współdziałania, powiadamiania i łączności,
  - h) czas realizacji zadań,
- 2) w części graficznej na mapie:
  - a) rozmieszczenie na terenie kraju najcenniejszych zabytków nieruchomych i ruchomych,
  - b) miejsca ukrycia i ewakuacji zabytków ruchomych na terenie kraju,
  - c) główne trasy ewakuacji.

11. W sytuacji, gdy planowane prace związane z ochroną zabytków nie zostały w całości wykonane, kierownicy jednostek organizacyjnych obowiązani są do zabezpieczenia zabytków w sposób doraźny, co powinno być przewidziane jako jeden z wariantów w planie ochrony.

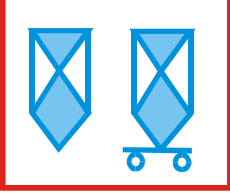

Załączniki do instrukcji w sprawie
przygotowania planów ochrony zabytków
w razie sytuacji kryzysowych i na wypadek
konfliktu zbrojnego

Załącznik nr 1

ZNAKI
UMOWNE STOSOWANE W CZĘŚCI GRAFICZNEJ PLANU OCHRONY ZABYTKÓW

Znak i skrót	Oznaczenie znaku
	Stanowisko krajowe kierowania ochroną zabytków. Znak ze skrótem: MK – stanowisko kierowania ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
	Stanowisko wojewódzkie kierowania ochroną zabytków. Znak ze skrótem: WKZ – stanowisko kierowania Wojewódzkiego Konserwatora zabytków
	Trasa ewakuacji (kolumny)
	Rejon (strefa) skażenia
	Przewidywane uderzenia lotnictwa przeciwnika
	Środki transportu. Znak ze skrótem: Z – zabytki
	Transport kolejowy z zabytkami

Znak i skrót	Oznaczenie znaku
	Rejon zatopień
	Pożar przestrzenny
	Zabytki nieruchome podlegające ochronie
	Zabytki ruchome podlegające ochronie
	Instytucje kultury: - T – teatr. - B – biblioteka - M – muzeum
	Schron na ukrycie zabytków ruchomych
	Rejon rozśrodkowania zabytków ruchomych
	Tereny zagrożone zalewem

PLAN
ochrony zabytków nieruchomych w razie sytuacji kryzysowych
i na wypadek konfliktu zbrojnego

.....
(nazwa jednostki organizacyjnej)

Część I

1. Zakres otrzymanego zadania:

Lp.	Nazwa obiektu - miejscowość	Elementy podlegające zabezpieczeniu	Proponowany sposób zabezpieczenia	Koszty	Uwagi
1	2	3	4	5	6

2. Ogólna charakterystyka i położenie obiektów:

- charakterystyka obiektu (wolnostojący lub w zwartej zabudowie, wykonany z materiałów trwałych lub nietrwałych, liczba kondygnacji, zagospodarowany, nie zagospodarowany, stopień zagrożenia pożarowego itp.),
- położenie (miejscowość, inne ważne obiekty rozmieszczone w tym rejonie, możliwe zagrożenie itp.)

3. Wnioski.

Część II

1. Techniczny projekt zabezpieczenia obiektu (tylko dla najcenniejszych obiektów, rozległych o bogatej architekturze, posiadające liczne elementy wystroju zewnętrznego i wewnętrznego):
  - szkic sytuacyjny obiektu z krótkim opisem,
  - podstawowe rzuty obiektu (piwnice, parter, piętra) z oznaczeniem miejsc i elementów podlegających zabezpieczeniu,
  - karty projektowe z wyrysowaniem i opisem sposobu zabezpieczenia dla poszczególnych elementów obiektu ujętych w planie ochrony (obliczanie robocizny i potrzeb materiałowych),
  - sposoby przechowania i zabezpieczenia zdemontowanych elementów,
  - zestawienie potrzeb materiałowych dla zabezpieczenia obiektu,
  - zestawienie robocizny dla zabezpieczenia obiektu,
  - zestawienie transportu i sprzętu do realizacji prac zabezpieczenia obiektu.
2. Dla pozostałych obiektów – niezbędne dane ustala się na podstawie kart projektowych, z wyrysowaniem i opisem sposobów zabezpieczenia dla poszczególnych zabytków elementów obiektu, z obliczeniem dla nich nakładu robocizny oraz materiałów, a także podaniem sposobów przechowania i zabezpieczenia zdemontowanych elementów.
Przy opracowywaniu „Kart projektowych” wykorzystujemy opracowanie wzorcowe „Techniczny projekt zabezpieczenia obiektu-praca studialna” część I i II – przesłane wojewódzkim konserwatorom zabytków i Wojewódzkim IOC w 1981r.

Część III

Organizacja robót zabezpieczających w obiekcie:

1. Prowadzenia robót zabezpieczających i ich organizacja:
  - porządek realizacyjny i przebieg robót,
  - organizacja zespołów roboczych, wykorzystanie, warunki socjalno-bytowe,
  - organizacja wykorzystania transportu i sprzętu,
  - zabezpieczenie materiałowe,
  - powierzchnie magazynowe i pomieszczenie socjalno-administracyjne,
  - zapotrzebowanie energetyczne,
  - wytyczne BHP na okres robót zabezpieczających w obiekcie,
  - szkic zagospodarowania rejonu robót w obiekcie,
  - organizacja powiadamiania i alarmowania oraz ukrycia zabezpieczające.
2. Harmonogram przebiegu robót zabezpieczających w obiekcie.
3. Zestawienie sił, sprzętu i materiałów do realizacji prac zabezpieczających w obiekcie.

PLAN
ochrony zabytków ruchomych w razie sytuacji kryzysowej
i na wypadek konfliktu zbrojnego

.....
(nazwa jednostki organizacyjnej)

I.
Przedsięwzięcia związane z ukryciem i zabezpieczeniem zabytków ruchomych w obrębie nieruchomości jednostki organizacyjnej:

1. Dane ilościowe zasobów i podstawowej dokumentacji zabytków oraz mikrofilmów, dysków komputerowych, według ich rodzajów z podaniem liczby sztuk oraz podaniem szacunkowego ciężaru i objętości, przewidzianych do ukrycia i zabezpieczenia w miejscu dotychczasowego eksponowania.
2. Miejsca i sposoby zabezpieczenia.
3. Uzupelnienie opakowań (zastępcze opakowanie).
4. Niezbędne prace adaptacyjne pomieszczeń zapewniające właściwe przechowywania zbiorów.
5. Kalkulacje czasu niezbędnego do przeprowadzenia prac zabezpieczenia.
6. Liczba osób niezbędna do przeprowadzenia prac zabezpieczenia.
7. Osoba odpowiedzialna za zabezpieczenie zabytków na miejscu.
8. Inne czynności związane z wykonaniem tego przedsięwzięcia.

II.
Przedsięwzięcia związane z rozśrodkowaniem lub ewakuacją zabytków

1. Dane ilościowe zabytków podlegających rozśrodkowaniu lub ewakuacji.
2. Potrzeby w zakresie opakowań – plan ich przygotowania i wykonania, koszty.
3. Potrzeby w zakresie środków transportowych, zabezpieczenie brakującego transportu, organizacja kolumn transportowych.
4. Liczba osób niezbędna do przeprowadzenia rozśrodkowania lub ewakuacji, zespoły robocze (formacje obrony cywilnej), ich organizacja.
5. Miejsce rozśrodkowania lub ewakuacji, zakres ewentualnych prac adaptacyjnych pomieszczeń przeznaczonych na ukrycia, koszty.
6. Kalkulacje czasu niezbędnego do przeprowadzenia rozśrodkowania lub ewakuacji, organizacja pracy.
7. Osoby odpowiedzialne za wykonanie poszczególnych czynności.

Pouczenie

1. W poszczególnych punktach odpowiednio do treści ich tytułów, należy podać przedsięwzięcia dokonane i przewidywane do wykonania.
2. Plan ochrony zabytków ruchomych jednostki organizacyjnej powinien posiadać następujące załączniki:
  - plan sytuacyjny jednostki organizacyjnej,
  - harmonogram realizacji planowanych przedsięwzięć z zakresu ochrony ruchomych zabytków.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba sztuk	Szacunkowe dane			Uwagi
			Objętość w m3	Ciężar w kg	Potrzeby opakowań	
1	2	3	4	5	6	7
1	Malarstwo	43	64,5	107,5	25	
2	Szkło					
3	.....					
	Ogółem					

SPIS

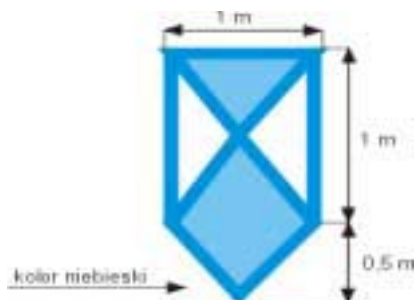
przewidywanych prac zabezpieczających obiekt .....
(nazwa obiektu)

Lp.	Elementy obiektu podlegające zabezpieczeniu	Proponowany sposób Zabezpieczenia	Orientacyjnie ustalono		
			Siły	Środki	Czas wykonania zadania
1	2	3	4	5	6

x) Dokładne określenie potrzeb w zakresie sił, środków, kosztów i czasu wykonania zadania ustalone zostanie w „Technicznym projekcie zabezpieczenia zabytkowych obiektów lub w „Karcie projektowej”.

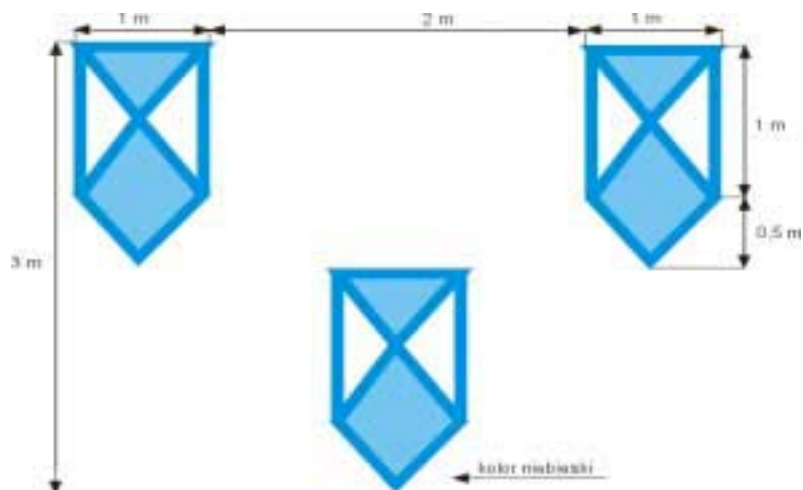
Oznakowanie obiektów zabytkowych
znakiem rozpoznawczym „Konwencji Haskiej”

- A. Wzór znaku rozpoznawczego „Konwencji Haskiej”, w układzie pojedynczym służy do oznakowania zabytków korzystających z ochrony ogólnej.

1. Znak rozpoznawczy „konwencji Haskiej” z czytelną informacją, że obiekt (nazwa obiektu, nr obiektu itp.) jest zaliczony do obiektów korzystających z ochrony ogólnej, umieszcza się przy wejściu na nieruchomość, na której znajduje się obiekt zabytkowy. Dolna krawędź znaku powinna znajdować się 2 metry powyżej poziomu ziemi.
2. Pełną widoczność znaku za dnia zapewnia się poprzez odpowiednie jego rozmieszczenie na:
  - 1) dachach obiektu:
    - a) pojedynczego obiektu:
      - dachu płaskim – jeden znak,
      - dachu o wysokiej kalenicy – po jednym znaku po jednej i drugiej stronie kalenicy,
      - dachu o więcej niż dwóch połaciach – po jednym znaku na każdej połaci,
    - b) kilku obiektach na nieruchomości:
      - o dachach płaskich – po jednym znaku na każdym obiekcie,
      - o dachach o wysokiej kalenicy, po jednym znaku, na przemian z jednej i z drugiej strony kalenicy,
  - 2) zewnętrznych ścianach obiektu:
    - a) pojedynczego obiektu – na ścianie frontowej i tylnej,
    - b) kilku obiektach na nieruchomości – na zewnętrznych ścianach poszczególnych budynków wytyczających zarys posesji,
  - 3) placach nieruchomości, na których rozmieszczonych jest kilka obiektów zabytkowych:
    - jeden znak o podwójnych wymiarach.
3. Znaki można wykonać w sposób nie przynoszący szkody dla zabytku na:
  - 1) dachu obiektu poprzez:
    - rozciągnięcie płótna z namalowanym znakiem,
    - przymocowanie tektury (dykty, deski) z namalowanym znakiem,
  - 2) ścianach obiektu zawieszenie plansz tekturowych (z desek) z namalowanym znakiem,
  - 3) na placu nieruchomości – rozciągnięcie płótna z namalowanym znakiem lub wysypanie kolorowego kruszywa (materiałów trwałych).

B. Do oznakowania zabytków korzystających z ochrony specjalnej ustalono znak rozpoznawczy „Konwencji Haskiej „ w układzie potrójnym.

1. Znakiem rozpoznawczym „Konwencji Haskiej „ w układzie potrójnym podlegają oznakowaniu nieruchome zabytki szczególnie cenne, wpisane do „Międzynarodowego Rejestru Dóbr Kulturalnych Objętych Ochroną Specjalną”
2. Zasady rozmieszczania znaku rozpoznawczego „Konwencji Haskiej „ w układzie potrójnym na obiektach zabytkowych objętych ochroną specjalną są takie same jak dla obiektów zabytkowych objętych ochroną ogólną.

.....
Nazwa jednostki organizacyjnej

WYKAZ
zabytków ruchomych podlegających ochronie na miejscu,
rozśrodkowaniu lub ewakuacji

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba sztuk	Nr kolejny księgi inwentarza dóbr kultury	Nr opakowania (skrzyni), w których się znajduje	Uwagi
1	2	3	4	5	6
	Malarstwo Rzeźba Szkło i porcelana Wyroby złotnicze i jubilerskie Metale Tkaniny Meble Numizmatyka Grafika itd.				

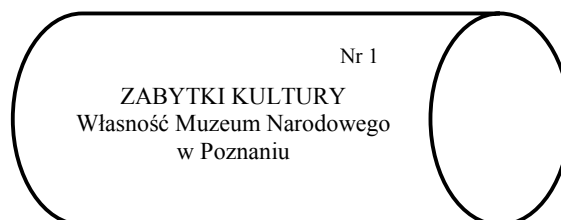
Pouczenie

- Wykazy sporządza się oddzielnie dla poszczególnych rodzajów zabytków .
- Kolejność wyszczególnienia jest dowolna

Wzory napisów

WYKAZ

Zabytków nieruchomych na terenie gminy (miasta) i województwa .....
 podlegających zabezpieczeniu w razie sytuacji kryzysowych lub na wypadek konfliktu zbrojnego

Lp.	Miejscowość / obiekty podlegające zabezpieczen iu	Elementy obiekту podlegające zabezpieczen iu	Proponowany sposób zabezpieczenia	Niezbędne siły i czas na wykonanie zadania	Koszty	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7

ARKUSZ ZGŁOSZENIA STRAT W ZABYTKACH 1) na terenie województwa.....

Adresat: minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego

Do wiadomości:

Dyrektor Ośrodka Dokumentacji Zabytków,

Dyrektor Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych.

1. Instytucja zgłaszająca - Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w -
.....
2. Numer kolejny informacji w rejestrze strat WUOZ
3. Nazwa obiektu (zespołu, zbioru).
4. Rodzaj zabytku (architektura, malarstwo, rzeźba, rzemiosło art., starodruki, archeologia i in.)
5. Położenie – miejscowość, gmina, powiat, dokładny adres.
6. Zwięzły opis obiektu – czas powstania, autor (projektant), styl, materiał, wymiary (kubatura, powierzchnia), istotne cechy stanowiące o jego wartości zabytkowej.
7. Numer i data decyzji o wpisie do rejestru (ewidencji), sposób udokumentowania.
8. Właściciel, użytkownik.
9. Data zdarzenia.
10. Rodzaj i krótki opis zdarzenia oraz – ewentualnie – akcji ratowniczej.
11. Określenie przyczyny.
12. Opis strat i podjęte środki zabezpieczające.
13. Wstępny szacunek strat (szkód) i ewentualnie % utraty wartości obiektu (zbioru), jeżeli jest to możliwe do określenia.
14. Możliwości, szacunkowy koszt likwidacji szkód (konserwacji, odbudowy, uzupełnień, rekonstrukcji itp.)
15. Organ prowadzący postępowanie i na czyje zgłoszenie (zawiadomienie).
16. Inne istotne informacje.

Załączniki – zdjęcia ukazujące stan obiektu przed i po zdarzeniu, biała karta (xero) i inne.

Podpis Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

1) Objaśnienie do załącznika nr 10:

Wzór „Arkusza zgłoszenia strat” jest obowiązujący przy składaniu informacji o stratach powstałych wskutek zdarzeń losowych (katastrof, klęsk żywiołowych, pożarów itp.) oraz działalności przestępczej, jak również w razie konfliktu zbrojnego. Obowiązuje termin do 7 dni od zdarzenia na przekazanie pierwszej informacji faxem (potwierdzonym pismem przesłanym pocztą) do ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. W sytuacjach nadzwyczajnych obowiązuje tryb natychmiastowy po uzyskaniu miarodajnej wiadomości o zdarzeniu. W miarę postępów w wyjaśnianiu przyczyn i okoliczności oraz określeniu wielkości strat należy przysyłać kolejne informacje oznaczone tym samym numerem z dodatkowym oznaczeniem literowym np. 2a, 2b itp. W celach dokumentacyjnych i sprawozdawczych obowiązuje gromadzenie kopii wysyłanych informacji i prowadzenie ich rejestru.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA KULTURY

z dnia .....

w sprawie organizacji wojewódzkich urzędów ochrony zabytków.

Na podstawie art. 102 ust. 7 ustawy z dnia ..... o zabytkach (Dz.U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

1. Wojewódzki urząd ochrony zabytków, zwany dalej „urzędem”, jest jednostką organizacyjną wchodzącą w skład zespolonej administracji rządowej w województwie.
2. Kierownikiem urzędu jest wojewódzki konserwator zabytków.
3. Urząd jest państwową jednostką budżetową.

§ 2.

1. Organizację wewnętrzną i tryb pracy urzędu określa regulamin organizacyjny ustalony przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.
2. Regulamin organizacyjny urzędu i jego zmiany podlegają zatwierdzeniu przez wojewodę.
3. Regulamin, o którym mowa w ust. 1, stanowi część regulaminu urzędu wojewódzkiego.
4. Regulamin organizacyjny urzędu określa w szczególności:
  - 1) nazwę i siedzibę urzędu,
  - 2) nazwy stanowisk kierowniczych,
  - 3) nazwy stanowisk, wydziałów i innych komórek organizacyjnych urzędu oraz zakresy ich działania,
  - 4) nazwy, siedziby i zakresy działania delegatur urzędu, w tym ich właściwość rzeczową i miejscową, z uwzględnieniem granic powiatów,
  - 5) nazwy, siedziby i zakresy działania samodzielnych stanowisk pracy znajdujących się poza siedzibą wojewódzkiego konserwatora zabytków, w tym ich właściwość rzeczową i miejscową, z uwzględnieniem granic powiatów,

- 6) organizację pracy urzędu,
- 7) inne sprawy istotne dla organizacji i funkcjonowania urzędu.

§ 3.

W przypadkach uzasadnionych szczególnymi potrzebami ochrony zabytków wojewódzki konserwator zabytków może ustanowić, na czas oznaczony, swego pełnomocnika do prowadzenia spraw w zakresie określonym w pełnomocnictwie.

§ 4.

Delegatury urzędu, będące aparatem pomocniczym wojewódzkiego konserwatora zabytków, mogą być utworzone na podstawie art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz.U. Nr 91, poz. 577, z 1999 r. Nr 70, poz. 778 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 22, poz. 268), na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków.

§ 5.

Wojewódzki konserwator zabytków może upoważnić na piśmie pracowników urzędu do załatwiania określonych spraw w jego imieniu, w ustalonym zakresie, a w szczególności do wydawania decyzji administracyjnych.

§ 6.

1. W urzędach tworzy się stanowiska lub wydziały do wykonywania zadań, w szczególności do spraw:

- 1) inspekcji zabytków nieruchomych,
- 2) inspekcji zabytków ruchomych,
- 3) inspekcji zabytków archeologicznych,
- 4) rejestru zabytków i dokumentacji zabytków,
- 5) ochrony zabytków na wypadek szczególnych zagrożeń,
- 6) budżetu i finansów.

2. Wydziałem kieruje naczelnik (kierownik) wydziału.

3. W urzędach mogą być tworzone stanowiska lub wydziały inne, niż określone w ust. 1, jeżeli wymagają tego potrzeby oddziału.

4. Przepisy ust. 1-3 stosuje się odpowiednio do delegatur urzędu.

§ 7.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem .....

MINISTER KULTURY

w porozumieniu:

MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 102 ust. 7 ustawy z dnia ..... *o zabytkach* (Dz.U. Nr ....., poz. ....).

Zastąpi ono uregulowania prawne zawarte w rozporządzeniu Ministra Kultury i Sztuki z dnia 16 lutego 1999 r. w *sprawie zasad organizacji wojewódzkich oddziałów Służby Ochrony Zabytków* (Dz.U. Nr 39, poz. 391), wydanym na podstawie ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. *o ochronie dóbr kultury*.

Zachowano dotychczasową strukturę organizacyjną, zmieniając jedynie nazwę wojewódzkich oddziałów Służby Ochrony Zabytków na wojewódzkie urzędy ochrony zabytków. Nadal, zgodnie z założeniami i rozwiązaniami przyjętymi przez reformę ustrojową państwa, wojewódzki urząd ochrony zabytków będzie jednostką organizacyjną wchodzącą w skład tzw. „wojewódzkiej administracji zespolonej”. Jego kierownikiem pozostaje wojewódzki konserwator zabytków; określa on organizację wewnętrzną i tryb pracy urzędu w drodze regulaminu organizacyjnego, zatwierdzanego przez wojewodę.

Regulamin ma określać w szczególności nazwę i siedzibę urzędu, nazwy stanowisk kierowniczych, nazwy i zakresy działania stanowisk, wydziałów i komórek organizacyjnych urzędu i organizację pracy urzędu, ponadto nazwy, siedziby i zakresy działania delegatur urzędu oraz nazwy i zakresy działania samodzielnych stanowisk pracy znajdujących się poza siedzibą wojewódzkiego konserwatora zabytków.

W projekcie utrzymano możliwość ustanowienia w szczególnych przypadkach przez wojewódzkiego konserwatora zabytków swojego pełnomocnika, któremu powierza on prowadzenie określonych w pełnomocnictwie spraw, a także tworzenia przez wojewodę na

wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków delegatur wojewódzkich urzędów ochrony zabytków.

W przykładowym wyszczególnieniu stanowisk lub wydziałów skorygowano określenia zakresu zadań, do których wykonywania są one powołane, eliminując niejasności i ujednolicając terminologię. Doprecyzowano, iż wydziałem kieruje naczelnik (kierownik) wydziału. Określono także, że delegatury oddziału mają taką samą strukturę stanowisk lub wydziałów, jak urzędy wojewódzkie.

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu Państwa. Koszt nowych tablic i pieczętek zostanie pokryty ze środków budżetowych dotychczasowych wojewódzkich oddziałów Służby Ochrony Zabytków.

(PROJEKT)

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA KULTURY

z dnia .....

w sprawie rzeczoznawców.

Na podstawie art. 111 ust. 1 ustawy z dnia ..... o zabytkach (Dz.U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa dziedziny opieki nad zabytkami, w których powoływani są rzeczoznawcy, wymagania, jakie powinni spełniać kandydaci na rzeczoznawców, postępowanie związane z powoływaniem i odwoływaniem rzeczoznawców, zakres ich uprawnień i obowiązków oraz sposób sprawowania obsługi organizacyjnej rzeczoznawców.

§ 2.

1. Rzeczoznawcy mogą być powoływani przez ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego, zwanego dalej „ministrem”, w następujących dziedzinach:

- 1) archeologia,
- 2) architektura i budownictwo,
- 3) krajobraz kulturowy,
- 4) malarstwo i grafika,
- 5) materiały biblioteczne i archiwalne,
- 6) zabytki techniki,
- 7) parki, ogrody i cmentarze,
- 8) rzemiosło artystyczne i sztuka użytkowa,
- 9) rzeźba, detal i powierzchnie architektoniczne,
- 10) zabezpieczenie przeciwpożarowe,
- 11) zabezpieczenie antywłamaniowe,
- 12) ocena i wycena zabytków ruchomych.

2. W zależności od potrzeb, oprócz wskazania dziedziny opieki nad zabytkami, w której powoływany jest rzeczoznawca, określa się również jego specjalizację w tej dziedzinie.

§ 3.

1. Kandydat na rzeczoznawcę powinien posiadać:

- 1) obywatelstwo polskie i korzystać z pełni praw cywilnych i obywatelskich,
- 2) co najmniej 10 letnią praktykę w wykonywaniu zadań w określonej dziedzinie opieki nad zabytkami,
- 3) wysoki poziom wiedzy w określonej dziedzinie opieki nad zabytkami,

4) ukończone 35 lat życia.

2. Kandydat powinien dawać rękojmię należytego wykonywania obowiązków rzeczoznawcy.

3. Spełnianie przez kandydata wymagań, określonych w ust. 1, potwierdza się odpowiednimi dokumentami.

§ 4.

1. Wniosek o powołanie na rzeczoznawcę, którego wzór określa załącznik do rozporządzenia, kandydat na rzeczoznawcę składa do ministra, za pośrednictwem Generalnego Konserwatora Zabytków.

2. Do wniosku kandydat dołącza dokumenty potwierdzające spełnianie wymagań, o których mowa w § 3 ust. 1, i pisemną rekomendację stowarzyszenia, uczelni lub instytucji kultury wyspecjalizowanych w opiece nad zabytkami.

§ 5.

Generalny Konserwator Zabytków przed przekazaniem ministrowi wniosku o powołanie rzeczoznawcy zasięga opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków właściwego ze względu na dotychczasową działalność kandydata w zakresie ochrony zabytków.

§ 6.

1. Powołanie rzeczoznawcy następuje z dniem wręczenia kandydatowi aktu powołania na rzeczoznawcę.

2. Osoba powołana na rzeczoznawcę przed objęciem funkcji składa wobec ministra przyrzeczenie według następującej roty: „Świadomy znaczenia mych słów i odpowiedzialności przed prawem przyrzekam uroczyście, że powierzone mi obowiązki rzeczoznawcy wykonywać będę z całą sumiennością i bezstronnością”.

§ 7.

1. Rzeczoznawcę powołuje się na okres 5 lat.

2. Okres powołania rzeczoznawcy upływa z końcem roku kalendarzowego.

§ 8.

Minister odwołuje rzeczoznawcę:

- 1) na pisemny wniosek rzeczoznawcy,
- 2) jeżeli rzeczoznawca przestał spełniać wymagania do pełnienia tej funkcji albo gdy zostanie stwierdzone, że w chwili ustanowienia warunkom tym nie odpowiadał i nadal im nie odpowiada,
- 3) jeżeli rzeczoznawca nie wykonuje należycie obowiązków określonych w § 10 i 11.

§ 9.

Rzeczoznawca jest uprawniony do:

- 1) wydawania ocen i opinii indywidualnie lub jako członek zespołu rzeczoznawców,

- 2) otrzymania wynagrodzenia z tytułu opracowanej w formie pisemnej oceny lub opinii, na podstawie umowy o dzieło zawartej ze zleceniodawcą,
- 3) uzyskania pomocy w dostępie do obiektu w zakresie umożliwiającym wydanie oceny lub opinii,
- 4) uzyskania dostępu do dokumentacji obiektu, zgromadzonej przez właściwe organy.

§ 10.

Rzecznawca jest obowiązany do:

- 1) wydawania ocen i opinii na wniosek właściwych organów,
- 2) przygotowywania ocen i opinii w sposób obiektywny, według najlepszej wiedzy i z należytą starannością,
- 3) wykonywania czynności rzeczoznawcy wyłącznie w granicach dziedziny i specjalizacji, określonych w akcie powołania,
- 4) używania w zakresie swojego działania pieczętki z odciskiem tuszowym w kolorze zielonym o treści: „Rzecznawca Ministra Kultury”, zawierającej dziedzinę i specjalizację oraz imię i nazwisko rzeczoznawcy,
- 5) przekazania kopii oceny lub opinii Generalnemu Konserwatorowi Zabytków,
- 6) złożenia Generalnemu Konserwatorowi Zabytków rocznego sprawozdania z działalności rzeczoznawcy w terminie do dnia 31 stycznia roku następnego,
- 7) niezwłocznego zawiadomienia Generalnego Konserwatora Zabytków o każdej zmianie swego adresu lub o zamierzonej przerwie w wykonywaniu czynności przez okres dłuższy niż 3 miesiące.

§ 11.

1. Rzecznawca jest obowiązany odmówić wydania oceny lub opinii w sprawie:

- 1) w której jest stroną albo pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy może mieć wpływ na jego prawa lub obowiązki,
- 2) w której stroną jest jego małżonek, krewny, powinowaty do drugiego stopnia lub osoba związana z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli,
- 3) w której był świadkiem lub biegłym albo był lub jest przedstawicielem jednej ze stron, albo w której przedstawicielem strony jest jedna z osób wymienionych w pkt 2,
- 4) w której brał udział w postępowaniu prowadzonym przez organ niższej instancji, zakończonym wydaniem decyzji,
- 5) z powodu której wszczęto przeciw niemu dochodzenie służbowe, postępowanie dyscyplinarne lub karne,
- 6) w której jedną ze stron jest osoba pozostająca wobec niego w stosunku nadrzędności służbowej.

2. Rzecznawca jest obowiązany odmówić wydania oceny lub opinii w sprawie, także w przypadku istnienia okoliczności innych niż wymienione w ust. 1, które mogą wywołać wątpliwości co do jego bezstronności.

§ 12.

Ocena lub opinia zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres rzeczoznawcy,
- 2) datę sporządzenia oceny lub opinii,
- 3) określenie zleceniodawcy i opiniowanej sprawy,
- 4) rodzaj obiektu i miejsce jego położenia lub przechowywania,
- 5) wykaz i opis podjętych czynności,
- 6) treść oceny lub opinii wraz z podaniem wniosków końcowych,
- 7) pieczętkę i podpis rzeczoznawcy.

§ 13.**1. Generalny Konserwator Zabytków:**

- 1) prowadzi listę rzeczoznawców uporządkowaną alfabetycznie i według dziedzin, z uwzględnieniem poszczególnych specjalizacji,
- 2) prowadzi dokumentację dotyczącą listy rzeczoznawców,
- 3) gromadzi i rejestruje kopie ocen i opinii oraz sprawozdania przesyłane przez rzeczoznawców,
- 4) dokonuje okresowej oceny pracy rzeczoznawców i przedstawia jej wyniki ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

2. Na liście rzeczoznawców umieszcza się imię, nazwisko i numer telefonu rzeczoznawcy.

3. Na liście rzeczoznawców może być również umieszczone, za zgodą rzeczoznawcy, miejsce jego zamieszkania.

4. Generalny Konserwator Zabytków skreśla rzeczoznawcę z listy rzeczoznawców:

- 1) z dniem jego odwołania,
- 2) z upływem okresu powołania rzeczoznawcy, o ile nie został on ponownie powołany na rzeczoznawcę,
- 3) w razie jego śmierci.

5. Lista rzeczoznawców jest dostępna w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego i w wojewódzkich urzędach ochrony zabytków.

§ 14.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER KULTURY

UZASADNIENIE

Upoważnienie do opracowania projektu rozporządzenia zawarte jest w art. 111 ust. 1 ustawy z dnia ..... *o zabytkach* (Dz.U. Nr ....., poz. ....).

Ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. *o ochronie dóbr kultury* przewidywała możliwość powoływania rzeczoznawców ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, nie zawierała jednak delegacji do wydania rozporządzenia regulującego tę materię.

Projekt zawiera katalog dziedzin, w których byliby powoływani rzeczoznawcy. Natomiast nie określa się specjalizacji, w jakich rzeczoznawcy są lub mogą być powoływani, albowiem specjalizację taką w zależności od potrzeb może wskazać minister w akcie powołania.

W projekcie wskazane zostały wymogi, jakie musi spełniać kandydat na rzeczoznawcę. W trosce o wysoki poziom merytoryczny opracowywanych opinii wprowadzono w projekcie wymogi co najmniej 10 letniej praktyki w wykonywaniu zadań w określonej dziedzinie opieki nad zabytkami, wysokiego poziomu wiedzy w tej dziedzinie oraz cenzus wieku (ukończone 35 lat).

Projekt reguluje szczegółowo postępowanie związane z powołaniem i odwołaniem rzeczoznawcy. Opracowano wzór wniosku o powołanie na rzeczoznawcę (załącznik do rozporządzenia), a także rotę przyrzeczenia składanego przez rzeczoznawcę przed objęciem funkcji.

Nowym rozwiązaniem jest wprowadzenie pięcioletniego okresu powołania rzeczoznawcy, co pozwoli na utrzymywanie aktualności listy rzeczoznawców; w dotychczas obowiązującym systemie na liście znajdowały się dane wielu rzeczoznawców, którzy już zakończyli działalność, lecz nie dopełnili formalności niezbędnych do skreślenia ich z listy.

W projekcie określono uprawnienia i obowiązki rzeczoznawców oraz przypadki, w których rzeczoznawca jest zobowiązany odmówić wydania opinii. Wskazano także wymogi formalne dotyczące opracowywanych przez nich opinii.

W myśl projektu wszystkie czynności administracyjne związane z powoływaniem rzeczoznawców, prowadzeniem listy rzeczoznawców, dokumentacji dotyczącej ich działalności oraz okresową jej oceną wykonuje Generalny Konserwator Zabytków.

Regulacje dotyczące listy rzeczoznawców dostosowano do wymogów ustawy o ochronie danych osobowych – we wniosku o powołanie na rzeczoznawcę umieszczono klauzulę o wyrażeniu zgody na ujawnienie danych na tej liście w zakresie uzgodnionym z rzeczoznawcą. Unormowany został także tryb skreślenia rzeczoznawców z listy.

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu Państwa.

Załącznik do rozporządzenia
Ministra Kultury
z dnia ..... (poz. ....)

WNIOSEK

o powołanie na rzeczoznawcę Ministra Kultury.

Dane osobowe:

Imię: ..... Nazwisko: .....

Data i miejsce urodzenia: .....

Miejsce zamieszkania: .....

(ulica, nr domu i lokalu, kod, miejscowość)

Adres do korespondencji, tel., fax: .....

Kwalifikacje zawodowe:

Tytuł zawodowy: ..... Stopień lub tytuł naukowy: .....

Wykształcenie: .....

(nazwa i kierunek ukończonej uczelni)

.....
Praktyka zawodowa: .....

(ważniejsze prace związane z proponowaną dziedziną i specjalizacją rzeczoznawcy)

.....
Miejsce pracy: .....

.....
Publikacje: .....

(ważniejsze publikacje w zakresie opieki nad zabytkami)

.....
Proponowana przez kandydata dziedzina i specjalizacja rzeczoznawcy: .....

.....
Nazwa i adres stowarzyszenia, uczelni lub instytucji kultury rekomendującej kandydata: .....

Oświadczenie

Oświadczam, że zapoznałem się z przepisami ustawy z dnia ..... o zabytkach (Dz.U. Nr ....., poz. ....) i rozporządzenia Ministra Kultury z dnia ..... w sprawie rzeczoznawców Ministra Kultury (Dz.U. Nr ....., poz. ...). Potwierdzam prawdziwość informacji podanych w niniejszym wniosku i deklaruję gotowość przyjęcia obowiązków rzeczoznawcy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jednocześnie wyrażam zgodę na ujawnienie moich danych osobowych w zakresie przewidzianym w § 13 ust. 2 pow. rozporządzenia. *Zgadzam się / nie zgadzam się* na umieszczenie na liście rzeczoznawców miejsca mojego zamieszkania.

.....
(miejscowość i data)

.....
(podpis kandydata)

Załączniki do wniosku:

wymienić liczbę i rodzaj załącznik

b

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

z dnia .....

w sprawie odznaki „Za opiekę nad zabytkami”.

Na podstawie art. 122 ustawy z dnia ..... o zabytkach (Dz.U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa tryb składania wniosków o przyznanie odznaki „Za opiekę nad zabytkami”, wzór i wymiary tej odznaki oraz sposób jej wręczenia i noszenia.

§ 2.

1. Wniosek o przyznanie przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zwanego dalej „ministrem”, odznaki „Za opiekę nad zabytkami”, zwanej dalej „odznaką”, zawiera dane personalne osoby przedstawionej do wyróżnienia i informację o osiągnięciach uzasadniających przyznanie odznaki.

2. Wzór wniosku o przyznanie odznaki stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 3.

1. Wniosek o przyznanie odznaki składa się za pośrednictwem Generalnego Konserwatora Zabytków, który sprawdza czy wniosek spełnia wymagania, określone w § 2 ust. 1.

2. Jeżeli wniosek nie spełnia wymagań, o których mowa w ust. 1, jest zwracany wnioskodawcy wraz ze wskazaniem przyczyny odmowy uwzględnienia tego wniosku.

3. Generalny Konserwator Zabytków przekazuje ministrowi wniosek wraz ze swoją opinią, co do zasadności przyznania odznaki.

§ 4.

1. Odznaka o wymiarach zewnętrznych 18 x 24 mm, w kształcie stylizowanej wieży obronnej z ostrołukowym otworem bramnym u dołu, wypełnionym jasnoniebieską emalią, oraz okienkiem strzelniczym powyżej. Wieża zwieńczona krenelażem z wypukłoreliefowymi blankami, ujęta jest w dolnej części, do 2/3 wysokości, opaską o zaokrąglonych dolnych narożach, z licem wypełnionym wypukłym napisem: „ZA OPIEKĘ NAD ZABYTKAMI”, biegnącym od lewej do prawej strony. Na odwrotnej stronie odznaki umocowane jest zapięcie.
2. Odznaka jest dwustopniowa: złota i srebrna.
3. W zależności od stopnia odznaka wykonana jest z złotego lub białego metalu.
4. Odznakę nosi się na prawej stronie piersi.
5. Wzór odznaki stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 5.

1. Minister lub upoważniona przez niego osoba wręcza wyróżnionemu odznakę w Międzynarodowym Dniu Ochrony Zabytków.
2. Wyróżnionemu wraz z odznaką wręcza się legitymację stwierdzającą przyznanie odznaki.
3. Wzór legitymacji stanowi załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 6.

1. Minister przekazuje Generalnemu Konserwatorowi Zabytków informację o osobach wyróżnionych odznaką.
2. Wykaz nadanych odznak prowadzi urząd obsługujący ministra.

§ 7.

Do spraw wszczętych i nie zakończonych decyzją ministra o nadaniu odznaki, przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, stosuje się przepisy tego rozporządzenia.

§ 8.

Traci moc zarządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 22 października 1963 r. w sprawie ustalenia wzoru odznaki „Za opiekę nad zabytkami”, trybu jej nadawania oraz sposobu wręczenia i noszenia (Monitor Polski Nr 90, poz. 425).

§ 9.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem .....

Minister Kultury

Załączniki do rozporządzenia
Ministra Kultury
z dnia ..... (poz.)

Załącznik nr 1

WNIOSEK O PRYZNANIE ODZNAKI „ZA OPIEKĘ NAD ZABYTKAMI”

1. ....
(nazwa jednostki zgłaszającej wniosek)

zgłasza wniosek o przyznanie srebrnej – złotej odznaki „Za opiekę nad zabytkami” Panu(i):

a) .....
(imię i nazwisko)

b) .....
(data i miejsce urodzenia)

c) .....
(miejsce zamieszkania)

d) .....
(wykształcenie ogólne i specjalne)

e) .....
.....
(nazwa i adres zakładu, w którym pracuje – zajmowane stanowisko)

2. Pełnione funkcje społeczne lub etatowe w związku z opieką nad zabytkami:

.....
(nazwa instytucji lub organizacji)   (od roku do roku)   (na stanowisku)

.....

.....

.....

.....

3. Uzasadnienie wniosku (opis zasług w dziedzinie opieki nad zabytkami, ich popularyzacji, podanie ewentualnych publikacji itd.)

.....

.....

.....

.....

.....

4. Decyzja Ministra Kultury . . . . .

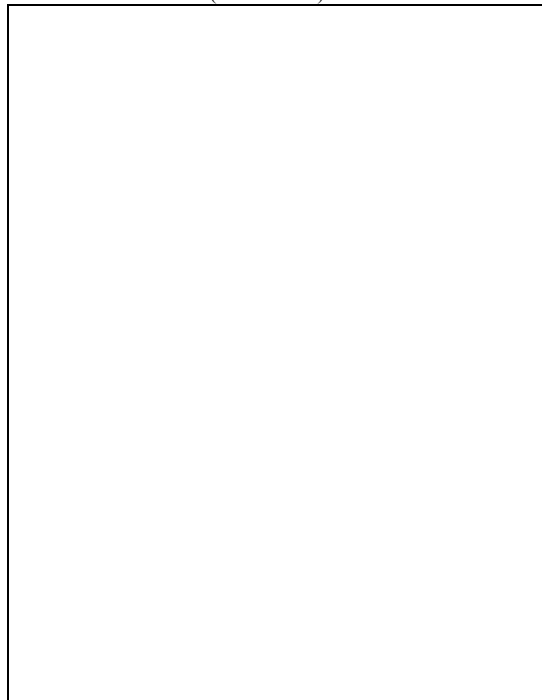
.....

.....

.....

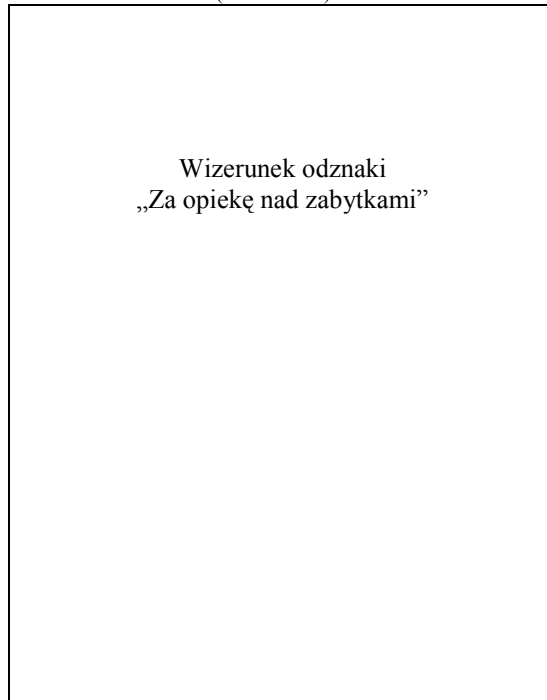
WZÓR LEGITYMACJI STWIERDZAJĄCEJ PRZYZNANIE ODZNAKI
„ZA OPIEKĘ NAD ZABYTKAMI

(STRONA 4)

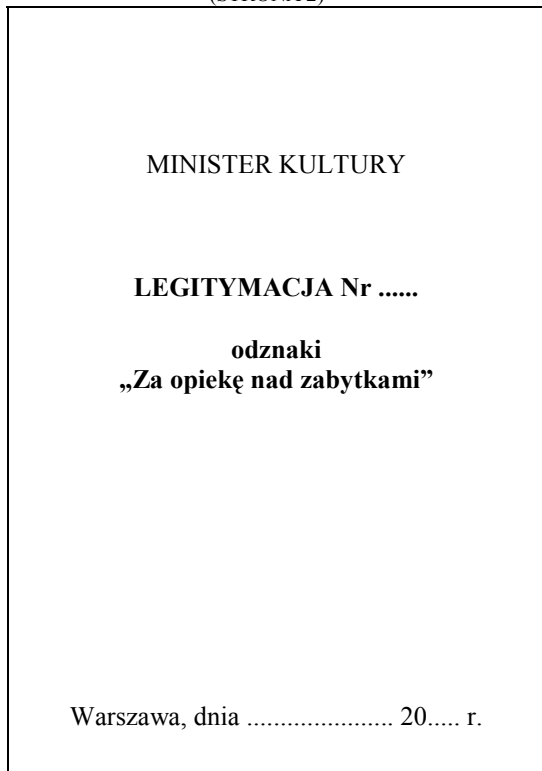

7,6 cm

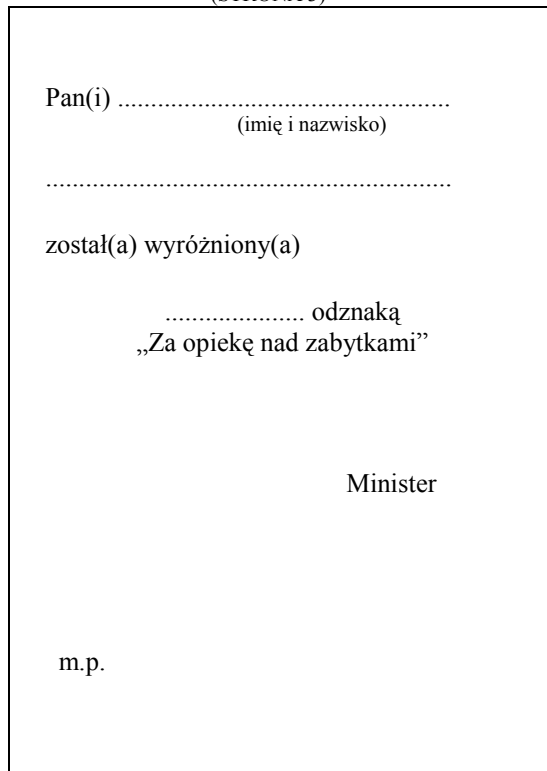
(STRONA 1)

(STRONA 2)

(STRONA 3)

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w przepisie art. 122 ustawy z dnia ..... *o zabytkach* (Dz.U. Nr ....., poz. ....).

Projektowane rozporządzenie zastąpi uregulowania prawne zawarte w zarządzeniu Ministra Kultury i Sztuki z dnia 22 października 1963 r. *w sprawie ustalenia wzoru odznaki „Za opiekę nad zabytkami”, trybu jej nadawania oraz sposobu wręczania i noszenia* (M.P. Nr 90 poz. 425), wydanym na podstawie ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. *o ochronie dóbr kultury*.

Odznaka „Za opiekę nad zabytkami” przyznawana jest przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego osobom zasłużonym w sprawowaniu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Projekt rozporządzenia określa tryb przedstawiania wniosków o przyznanie tej odznaki, jej wzór i wymiary, a także sposób noszenia i wręczania odznaki.

Projekt utrzymuje dwa stopnie odznaki – złotą i srebrną. Wnioski o przyznanie odznaki opiniowane są przez Generalnego Konserwatora Zabytków, on także wykonuje czynności administracyjne związane z jej przyznawaniem. Generalnemu Konserwatorowi Zabytków powierzono także prowadzenie, na podstawie informacji przekazanych przez ministra, wykazu przyznanych odznak.

W projekcie rozporządzenia określono także wzór wniosku o nadanie odznaki (załącznik nr 1), wzór odznaki (załącznik nr 2) – powtarza on wzór stosowany dotychczas, oraz wzór legitymacji stwierdzającej nadanie odznaki (załącznik nr 3).

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu Państwa.

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-84-02

Druk nr 624
Warszawa, 14 czerwca 2002 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku.

Na podstawie art. 118 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zabytkach wraz z projektami podstawowych aktów wykonawczych.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Kultury.

Z wyrazami szacunku

(-) Leszek Miller

PROJEKT

USTAWA

z dnia .....

o zabytkach.

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad zabytkami, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i programów opieki nad zabytkami, finansowanie opieki nad zabytkami, a także organizację organów ochrony zabytków.

Art. 2. 1. Ustawa nie narusza przepisów o muzeach, o bibliotekach, o ochronie środowiska, o gospodarce nieruchomościami, o zagospodarowaniu przestrzennym, Prawa budowlanego, o ochronie danych osobowych i o ochronie informacji niejawnych.

2. Ochronę materiałów archiwalnych wchodzących w skład narodowego zasobu archiwalnego regulują odrębne przepisy.

Art. 3. Zabytki oraz określone odrębnymi przepisami inne dobra kultury stanowią dziedzictwo kulturowe obywateli Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 4. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) „zabytek” – nieruchomość lub rzecz ruchomą, będącą dziełem człowieka lub związaną z działalnością człowieka i stanowiącą świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, której zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową,
- 2) „zabytek nieruchomy” – nieruchomość, o której mowa w pkt 1,
- 3) „zabytek ruchomy” – rzecz ruchomą, o której mowa w pkt 1,
- 4) „zabytek archeologiczny” – zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem,
- 5) „instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami” – instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest wykonywanie opieki nad zabytkami i zadań związanych z ochroną zabytków,
- 6) „pozwolenie” – decyzję administracyjną w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego,
- 7) „prace konserwatorskie” – działania mające na celu badanie, zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku oraz dokumentowanie tych działań,

- 8) „prace restauratorskie” – działania mające na celu badanie i wyeksponowanie wartości artystycznych zabytku ruchomego, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części,
- 9) „roboty budowlane” – roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku nieruchomym lub w jego otoczeniu,
- 10) „badania architektoniczne” – działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy architektonicznej obiektu budowlanego lub jego pozostałości oraz ustalenie chronologii i zakresu jego kolejnych przekształceń, na podstawie analiz użytych materiałów budowlanych, zastosowanej konstrukcji oraz rozplanowania przestrzennego i funkcjonalnego,
- 11) „badania archeologiczne” – działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego,
- 12) „historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny” - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie ukształtowane w czasie jego powstania i rozwoju, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg,
- 13) „historyczny zespół budowlany” – powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi,
- 14) „krajobraz kulturowy” - przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze,
- 15) „otoczenie” – teren wokół lub przy zabytku nieruchomym, wpisany do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych tego zabytku oraz ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Art. 5. Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań zmierzających do:

- 1) zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwale zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie,
- 2) zapobiegania zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków,
- 3) udaremniania niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków,
- 4) przeciwdziałania kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,
- 5) kontroli stanu zachowania i przeznaczenia zabytku,
- 6) uwzględniania zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Art. 6. Opieka nad zabytkami sprawowana przez ich właścicieli lub innych posiadaczy polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego rozpoznania i dokumentowania zabytku,
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich oraz robót budowlanych przy zabytku,
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie,
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwale zachowanie jego wartości.

Art. 7. 1. Ochronie i opiece podlegają wszystkie zabytki archeologiczne, w tym, w szczególności, pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, grodziska, cmentarzyska, kurhany oraz relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

2. Ochronie i opiece, bez względu na stan zachowania, mogą podlegać, w szczególności:

- 1) krajobrazy kulturowe,
- 2) historyczne układy urbanistyczne lub ruralistyczne oraz historyczne zespoły budowlane,
- 3) dzieła architektury i budownictwa,
- 4) dzieła budownictwa obronnego,
- 5) cmentarze,
- 6) parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni,
- 7) obiekty techniki, a zwłaszcza obiekty budowlane, warsztaty, urządzenia, środki transportu oraz maszyny i narzędzia świadczące o kulturze materialnej, charakterystyczne dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentujące poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- 8) dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- 9) kolekcje stanowiące zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które stworzyły te kolekcje,
- 10) numizmaty oraz pamiątki historyczne, a zwłaszcza militaria, sztandary, pieczęcie, odznaki, medale i ordery,
- 11) materiały biblioteczne, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. Nr 85, poz. 539, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 2001 r. Nr 129, poz. 1440),
- 12) instrumenty muzyczne,
- 13) wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne,
- 14) miejsca i przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji,
- 15) spuścizna po osobach, których dorobek ma znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, o którym mowa w art. 3, a także ich pracownie wraz z wyposażeniem.

ROZDZIAŁ 2

Formy i sposób ochrony zabytków

Art. 8. Formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków,
- 2) uznanie za pomnik historii,
- 3) utworzenie parku kulturowego,
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Art. 9. Rejestr zabytków, zwany dalej „rejestrem”, dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków.

Art. 10. 1. Do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy, jego część składową lub przynależność na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy, po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiej Rady Ochrony Zabytków, o której mowa w art. 109 ust. 1.

2. W trybie określonym w ust. 1, przy wpisie zabytku nieruchomego do rejestru może być również wpisane otoczenie tego zabytku, a także związane z tym zabytkiem wartości

niematerialne, będące, w szczególności, nazwą geograficzną, historyczną lub tradycyjną nazwą obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

3. Wpis do rejestru historycznego układu urbanistycznego, ruralistycznego lub historycznego zespołu budowlanego nie wyłącza możliwości wydania decyzji o wpisie zabytków nieruchomych wchodzących w skład tych układów lub zespołu do rejestru.

4. Wpisanie zabytku nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej danej nieruchomości na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie decyzji o wpisie do rejestru tego zabytku.

5. Decyzja o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, stanowi podstawę wpisu w katastrze nieruchomości.

6. Na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków informację o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru ogłasza się w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

7. Wpisy i ogłoszenie informacji, o których mowa w ust. 4-6, są wolne od opłat.

Art. 11. 1. Do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy, jego część składową lub przynależność na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku, po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiej Rady Ochrony Zabytków.

2. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę.

Art. 12. Do rejestru nie wpisuje się zabytku wpisanego do inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego.

Art. 13. 1. Starosta, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, ma prawo umieszczać na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru znak informujący o tym, iż zabytek ten podlega ochronie.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, wzór i wymiary znaku, o którym mowa w ust. 1.

3. Rozporządzenie powinno określić formę graficzną znaku, wyróżniającą się wśród innych znaków, z uwzględnieniem dotychczas używanego wzoru, a także pisemną informację, że dany obiekt jest zabytkiem i podlega ochronie.

Art. 14. 1. Zabytek wpisany do rejestru, który uległ zniszczeniu w stopniu powodującym utratę jego wartości historycznej, artystycznej lub naukowej albo którego wartość będąca podstawą wydania decyzji o wpisie do rejestru nie została potwierdzona w nowych ustaleniach naukowych, zostaje skreślony z rejestru.

2. Z rejestru można także skreślić część zabytku, jego część składową, przynależność, lub otoczenie, jeżeli w stosunku do tych części, przynależności lub otoczenia zachodzą przesłanki określone w ust. 1.

3. Przy skreśleniu zabytku nieruchomego z rejestru skreśla się również z tego rejestru wartości niematerialne, o których mowa w art. 10 ust. 2.

4. Z rejestru skreśla się również zabytek, który:

- 1) został wywieziony na stałe za granicę zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- 2) został wpisany do inwentarza muzeum,
- 3) wszedł w skład narodowego zasobu bibliotecznego.

5. Skreślenie z rejestru następuje na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wydanej po zasięgnięciu opinii Głównej Komisji Konserwatorskiej, o której mowa w art. 108 ust. 1.

6. Postępowanie w sprawie skreślenia zabytku z rejestru wszczyna się z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy.

Art. 15. 1. Wykreślenie wpisu w księdze wieczystej, o którym mowa w art. 10 ust. 4, następuje na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie decyzji o skreśleniu z rejestru zabytku nieruchomego.

2. Decyzja o skreśleniu zabytku nieruchomego z rejestru, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, stanowi podstawę wykreślenia z katastru nieruchomości wpisu, o którym mowa w art. 10 ust. 5.

3. Na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków informację o skreśleniu zabytku nieruchomego z rejestru ogłasza się w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

4. Wykreślenia i ogłoszenie informacji, o których mowa w ust. 1-3, są wolne od opłat.

Art. 16. 1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w drodze rozporządzenia, może uznać za pomnik historii wpisany do rejestru zabytek nieruchomy lub park kulturowy o szczególnej wartości dla kultury narodowej, określając jego granice.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może złożyć wniosek, o którym mowa w ust. 1, po uzyskaniu opinii Rady Ochrony Zabytków.

3. Cofnięcie uznania zabytku nieruchomego za pomnik historii następuje w trybie przewidzianym dla jego uznania.

4. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może przedstawić Komitetowi Dziedzictwa Światowego wniosek o wpis pomnika historii na „Listę dziedzictwa światowego” w celu objęcia tego pomnika ochroną na podstawie Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjętej w Paryżu w dniu 16 listopada 1972 r. (Dz.U. z 1976 r. Nr 32, poz. 190 i 191).

Art. 17. Generalny Konserwator Zabytków, przy pomocy instytucji kultury wyspecjalizowanej w opiece nad zabytkami, gromadzi dane dotyczące stanu zachowania

pomników historii, a także sporządza analizy i prognozy mające na celu zwiększenie skuteczności ochrony tych pomników i sprawowania nad nimi opieki.

Art. 18. 1. Park kulturowy jest formą ochrony krajobrazu kulturowego, mającą na celu utrzymanie i wyeksponowanie ukształtowanych w wyniku działalności człowieka, wyróżniających się krajobrazowo terenów z zachowanymi zabytkami nieruchomymi, charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej, a także innymi zabytkami istotnymi dla tego krajobrazu oraz elementami przyrody.

2. Utworzenie parku kulturowego następuje na podstawie uchwały rady gminy, podjętej po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

3. Uchwała określa nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia, o których mowa w art. 19.

4. Zarząd gminy, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, sporządza plan ochrony parku kulturowego, który wymaga zatwierdzenia przez radę gminy.

5. W celu realizacji zadań związanych z ochroną parku kulturowego rada gminy może utworzyć jednostkę organizacyjną do zarządzania parkiem.

6. Park kulturowy przekraczający granice gminy może być utworzony i zarządzany na podstawie zgodnych uchwał rad gmin (związku gmin), na terenie których ten park ma być utworzony.

Art. 19. 1. Na terenie parku kulturowego lub jego części mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia dotyczące:

- 1) prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej,
- 2) zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych,
- 3) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- 4) składowania lub magazynowania odpadów.

2. W razie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości na skutek ustanowienia zakazów i ograniczeń, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 131-134 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 i Nr 115, poz. 1229).

Art. 20. Zabytki nieruchome znajdujące się na terenie parku kulturowego, niezależnie od tej formy ochrony, mogą być również wpisane do rejestru. Przepis art. 10 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 21. 1. Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju kraju, koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2. W koncepcji, strategiach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:

- 1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i krajowy program opieki nad zabytkami,
- 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu,
- 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu umożliwiające uzyskanie optymalnych efektów w zakresie opieki nad zabytkami.

Art. 22. 1. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru i ich otoczenie,
- 2) inne zabytki nieruchome, znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków,
- 3) ustalenia planów ochrony parków kulturowych.

2. W przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1.

3. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się w zależności od potrzeb:

- 1) strefy ochrony konserwatorskiej dla zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru, mające na celu zachowanie ekspozycji krajobrazowej zabytku,
- 2) obszary kulturowe dla terenów o rozproszonej historycznej zabudowie, charakterystycznej dla miejscowej tradycji budowlanej, tworzone w celu zachowania tej zabudowy oraz kształtowania nowej, która nawiązywałaby do niej pod względem architektonicznym.

4. Strefy ochrony konserwatorskiej mogą być wyznaczane dla zabytków nieruchomych, których otoczenie nie zostało wpisane do rejestru.

5. Obszary kulturowe mogą być wyznaczane dla ochrony krajobrazu kulturowego terenów, na których nie zostały utworzone parki kulturowe.

Art. 23. Projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Art. 24. 1. Generalny Konserwator Zabytków, przy pomocy instytucji kultury wyspecjalizowanej w opiece nad zabytkami, prowadzi krajową ewidencję zabytków.

2. Krajową ewidencję zabytków prowadzi się w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków, uporządkowanych według podziału na województwa i miejscowości, w których znajdują się te zabytki, oraz w formie elektronicznego zbioru informacji.

Art. 25. 1. Wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków.

2. Wojewódzka ewidencja zabytków jest zbiorem kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa, uporządkowanych według podziału na gminy i miejscowości, w których znajdują się te zabytki.

3. Do wojewódzkiej ewidencji zabytków nie włącza się kart zabytków wpisanych do inwentarza muzeów oraz wchodzących w skład narodowego zasobu bibliotecznego.

4. Karta zabytku nieruchomego i karta zabytku ruchomego wpisanego do rejestru podlega włączeniu do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

5. Włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego nie wpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku.

6. Wyłączenie karty ewidencyjnej zabytku z wojewódzkiej ewidencji zabytków następuje w przypadku, gdy zabytek ten uległ zniszczeniu w stopniu powodującym utratę jego wartości historycznej, artystycznej lub naukowej albo gdy zachodzą okoliczności określone w art. 14 ust. 4.

7. Dla każdego zabytku, znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, wojewódzki konserwator zabytków gromadzi zbiór dokumentów.

Art. 26. 1. Zarząd gminy prowadzi gminną ewidencję zabytków.

2. Gminna ewidencja zabytków jest zbiorem kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków.

Art. 27. Wojewódzcy konserwatorzy zabytków i zarządy gmin gromadzą oraz udostępniają informacje o zabytkach znajdujących się w prowadzonych przez nich ewidencjach.

Art. 28. 1. Generalny Konserwator Zabytków, przy pomocy instytucji kultury wyspecjalizowanej w opiece nad zabytkami, prowadzi krajowy wykaz zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem.

2. Wykaz, o którym mowa w ust. 1, prowadzi się w formie zbioru kart informacyjnych i elektronicznego zbioru informacji zawartych w tych kartach.

3. Wojewódzki konserwator zabytków, organy Policji, Straży Granicznej i administracji celnej są obowiązane bezzwłocznie przekazywać, w celu ujęcia w wykazie, Generalnemu Konserwatorowi Zabytków informacje o zabytku skradzionym lub wywiezionym za granicę niezgodnie z prawem, w miarę możliwości z jego zdjęciem.

Art. 29. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem.

2. Rejestr zabytków prowadzi się w formie odrębnych ksiąg dla poszczególnych rodzajów zabytków.

3. W rozporządzeniu należy określić, jakie dane powinny być ujęte w poszczególnych księgach rejestru, w karcie ewidencyjnej i adresowej zabytku oraz w karcie informacyjnej, a także sposób gromadzenia dokumentów dotyczących zabytku.

ROZDZIAŁ 3

Zagospodarowanie zabytków, prowadzenie badań, prac i robót oraz podejmowanie innych działań przy zabytkach

Art. 30. 1. Zagospodarowanie na cele użytkowe zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru wymaga posiadania przez jego właściciela lub użytkownika wieczystego:

- 1) dokumentacji konserwatorskiej określającej stan zachowania zabytku nieruchomego i możliwości jego adaptacji, z uwzględnieniem historycznej funkcji i wartości tego zabytku,
- 2) uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem zabytków programu prac konserwatorskich przy zabytku nieruchomym, określającego zakres i sposób ich prowadzenia oraz wskazującego niezbędne do zastosowania materiały i technologie,
- 3) uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem zabytków programu zagospodarowania zabytku nieruchomego wraz z otoczeniem oraz dalszego korzystania z tego zabytku, z uwzględnieniem wyeksponowania jego wartości.

2. W celu spełnienia wymagań, o których mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany nieodpłatnie udostępnić do wglądu właścicielowi lub użytkownikowi wieczystemu zabytku nieruchomego posiadaną przez siebie dokumentację tego zabytku oraz umożliwić dokonywanie niezbędnych odpisów z tej dokumentacji.

Art. 31. 1. W umowie sprzedaży, zamiany, darowizny lub dzierżawy zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru, stanowiącego własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, przy określaniu sposobu korzystania z tego zabytku należy nałożyć, jeżeli stan zachowania zabytku tego wymaga, na nabywcę lub dzierżawcę obowiązek przeprowadzenia w określonym terminie niezbędnych prac konserwatorskich przy tym zabytku.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do decyzji o oddaniu w trwały zarząd zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru.

Art. 32. 1. Na wniosek właściciela lub innego posiadacza zabytku wojewódzki konserwator zabytków przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku .

2. Zalecenia konserwatorskie mogą być zmienione z urzędu w każdym czasie, jeżeli wystąpią okoliczności dotychczas nieznanne i uzasadniające tę zmianę.

Art. 33. Niezależnie od obowiązków wynikających z opieki nad zabytkami, określonych w art. 6, właściciel lub inny posiadacz zabytku wpisanego do rejestru lub zabytku

znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków zawiadamia wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia,
- 2) zagrożeniu dla zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia,
- 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego, w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany,
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości.

Art. 34. 1. Organy ochrony zabytków w czasie uzgodnionym z właścicielem lub innym posiadaczem przedmiotu o przypuszczalnej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej mogą prowadzić badania tego przedmiotu w miejscu, w którym przedmiot ten się znajduje, w celu stwierdzenia czy jest zabytkiem, ustalenia stanu jego zachowania oraz sporządzenia dokumentacji.

2. W przypadku odmowy udostępnienia przedmiotu, o którym mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą jego udostępnienie na czas niezbędny do wykonania badań, jednak nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.

3. Za szkody wyrządzone w związku z badaniami, o których mowa w ust. 1, przysługuje odszkodowanie od wykonawcy tych badań.

Art. 35. 1. Badania architektoniczne lub archeologiczne zabytku nieruchomego lub nieruchomości o przypuszczalnej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej mogą być prowadzone po uzyskaniu przez wykonawcę zgody ich właściciela lub innego posiadacza co do terminu i zakresu tych badań.

2. W przypadku nieuzyskania zgody, na wniosek wykonawcy badań, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą udostępnienie zabytku lub nieruchomości, o których mowa w ust. 1, na czas niezbędny do prowadzenia tych badań, jednak nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.

3. Za szkody wyrządzone w związku z badaniami, o których mowa w ust. 1, przysługuje odszkodowanie od wykonawcy tych badań.

4. W przypadku braku porozumienia co do wysokości odszkodowania, jego wysokość ustala się na podstawie przepisów o gospodarce nieruchomościami.

Art. 36. 1. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza finansować roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru lub objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jest obowiązana pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne dla ochrony zabytków archeologicznych.

2. Szczegółowy zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych przy zabytku nieruchomym, o którym mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków ustala w drodze decyzji.

3. Egzemplarz dokumentacji badań, o których mowa w ust. 1, podlega po ich zakończeniu nieodpłatnemu przekazaniu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

Art. 37. 1. Kto, w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkrył przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, jest obowiązany:

- 1) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot,
- 2) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia,
- 3) niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, właściwego wójta lub burmistrza (prezydenta miasta).

2. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) jest obowiązany bezzwłocznie przekazać wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków przyjęte zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1 pkt 3.

3. Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany w terminie 5 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i ust. 2, dokonać oględzin odkrytego przedmiotu.

4. Jeżeli w terminie, określonym w ust. 3, wojewódzki konserwator zabytków nie dokona oględzin odkrytego przedmiotu, przerwane roboty mogą być kontynuowane.

5. Po dokonaniu oględzin odkrytego przedmiotu wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję:

- 1) pozwalającą na kontynuację przerwanych robót, jeżeli odkryty przedmiot nie jest zabytkiem,
- 2) pozwalającą na kontynuację przerwanych robót, jeżeli odkryty przedmiot jest zabytkiem, a kontynuacja robót nie doprowadzi do jego zniszczenia lub uszkodzenia,
- 3) nakazującą dalsze wstrzymanie robót i przeprowadzenie, na koszt osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej finansującej te roboty, badań archeologicznych w niezbędnym zakresie.

6. Roboty nie mogą być wstrzymane na okres dłuższy niż 1 miesiąc od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 5 pkt 3.

7. Jeżeli w trakcie badań archeologicznych zostanie odkryty zabytek posiadający wyjątkową wartość dla dziedzictwa kulturowego obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzje o przedłużeniu okresu wstrzymania robót. Okres wstrzymania robót nie może być jednak dłuższy niż 6 miesięcy od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 5 pkt 3.

8. Po zakończeniu badań archeologicznych, o których mowa w ust. 5 pkt 3, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję pozwalającą na kontynuację przerwanych robót.

9. W przypadku odkrycia przedmiotu, o którym mowa w ust. 1, z wyłączeniem zabytków archeologicznych, w sprawach własności i wynagrodzenia dla znalazcy tego przedmiotu stosuje się odpowiednio art. 189 Kodeksu cywilnego.

Art. 38. 1. Kto przypadkowo znalazł przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem archeologicznym, jest obowiązany, przy użyciu dostępnych środków, zabezpieczyć ten przedmiot i miejsce jego znalezienia oraz niezwłocznie zawiadomić o znalezieniu tego przedmiotu właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, właściwego wójta lub burmistrza (prezydenta miasta).

2. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) jest obowiązany bezzwłocznie przekazać wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków przyjęte zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1.

3. W terminie 5 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1 i 2, wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany dokonać oględzin znalezionej przedmiotu i miejsca jego znalezienia oraz, w razie potrzeby, zorganizować badania archeologiczne.

Art. 39. 1. Osobom, które odkryły bądź przypadkowo znalazły zabytek archeologiczny, przysługuje nagroda, jeżeli dopełniły one obowiązków określonych odpowiednio w art. 37 ust. 1 lub w art. 38 ust. 1.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do osób zajmujących się zawodowo badaniami archeologicznymi lub zatrudnionych w grupach zorganizowanych w celu prowadzenia takich badań.

3. Warunki i tryb przyznawania nagród określi, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, uwzględniając rodzaje nagród, źródła ich finansowania i wysokość nagród pieniężnych.

Art. 40. 1. Przedmioty, będące zabytkami archeologicznymi odkrytymi, przypadkowo znalezionymi albo pozyskanymi w wyniku badań archeologicznych, stanowią własność Skarbu Państwa.

2. Własność Skarbu Państwa stanowią również przedmioty, będące zabytkami archeologicznymi, pozyskane w wyniku poszukiwań, o których mowa w art. 44 ust. 1 pkt 7.

3. Miejsce przechowywania zabytków archeologicznych odkrytych, przypadkowo znalezionych albo pozyskanych w wyniku badań archeologicznych bądź poszukiwań, o których mowa w art. 44 ust. 1 pkt 7, określa wojewódzki konserwator zabytków, przekazując je, w drodze decyzji, w depozyt muzeum lub innej jednostce organizacyjnej, za jej zgodą.

4. Przekazanie zabytków archeologicznych muzeum lub innej jednostce organizacyjnej może nastąpić w przypadku, gdy jednostka ta zapewni:

- 1) ich trwałę przechowanie,
- 2) przeprowadzenie inwentaryzacji i odpowiednich prac konserwatorskich,
- 3) udostępnianie tych zabytków w celach naukowych.

5. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję o cofnięciu oddania w depozyt zabytków archeologicznych, jeżeli muzeum lub inna jednostka organizacyjna nie zapewni warunków, o których mowa w ust. 4.

6. Na wniosek dyrektora muzeum, zabytki archeologiczne, będące w depozycie tego muzeum, mogą być przekazane na jego własność, na podstawie decyzji wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 41. 1. Badania archeologiczne mogą być prowadzone po uzyskaniu pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

2. Pozwolenie na prowadzenie badań archeologicznych na polskich obszarach morskich wydaje dyrektor właściwego terytorialnie urzędu morskiego w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków właściwym dla miejsca siedziby urzędu morskiego.

Art. 42. Prowadzenie prac konserwatorskich lub restauratorskich przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru albo podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia jego substancji lub zmiany wyglądu, wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 43. 1. Prowadzenie prac konserwatorskich, robót budowlanych lub badań architektonicznych przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

2. Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymagają również roboty budowlane podejmowane w otoczeniu zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru.

3. Wydanie pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich lub robót budowlanych, o których mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków może uzależnić od przeprowadzenia, na koszt wnioskodawcy, niezbędnych badań architektonicznych lub archeologicznych. Egzemplarz dokumentacji badań jest przekazywany nieodpłatnie wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

Art. 44. 1. Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga także:

- 1) przemieszczanie wpisanego do rejestru zabytku nieruchomego albo jego części,
- 2) trwałe przeniesienie wpisanego do rejestru zabytku ruchomego albo jego części, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza budownictwa sakralnego i świeckiego,
- 3) dokonywanie podziału wpisanego do rejestru zabytku nieruchomego,
- 4) zmiana przeznaczenia lub sposobu korzystania z wpisanego do rejestru zabytku albo jego części,
- 5) umieszczanie na wpisanym do rejestru zabytku urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 13 ust. 1,
- 6) badanie stanu zachowania zabytku, jeżeli badanie to prowadziłoby do naruszenia oryginalnej substancji zabytku,
- 7) poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania.

2. Pozwolenie na podejmowanie działań, o których mowa w ust. 1 pkt 7, na polskich obszarach morskich wydaje dyrektor urzędu morskiego w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków właściwym dla miejsca siedziby urzędu morskiego.

Art. 45. 1. Pozwolenia, o których mowa w art. 42, 43 ust. 1 i 2 oraz w art. 44, wydaje się na wniosek osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego.

2. Pozwolenie na prowadzenie badań archeologicznych wydaje się na wniosek osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z nieruchomości, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego.

3. Pozwolenia, o których w ust. 1 i 2, mogą określać warunki, których spełnienie pozwoli zapobiec uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku.

4. Pozwolenie na prowadzenie badań architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru albo badań archeologicznych lub poszukiwań ukrytych bądź porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, wydaje się również na wniosek osób fizycznych albo jednostek organizacyjnych zamierzających prowadzić te badania lub poszukiwania.

5. Uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podjęcie robót budowlanych przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę albo zgłoszenia, w przypadkach określonych przepisami Prawa budowlanego.

Art. 46. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb i sposób wydawania pozwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich, robót budowlanych oraz badań architektonicznych, a także innych działań, o których mowa w art. 42 i 44 ust. 1, przy zabytku wpisanym do rejestru oraz badań archeologicznych,
- 2) kwalifikacje osób uprawnionych do prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i badań architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru oraz badań archeologicznych,
- 3) dodatkowe wymagania dla osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru,
- 4) sposób potwierdzania posiadanych kwalifikacji i dodatkowych wymagań, o których mowa w pkt 2 i 3,
- 5) standardy, jakim powinna odpowiadać dokumentacja prowadzonych prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru i badań archeologicznych.

2. W rozporządzeniu należy określić szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek i pozwolenie na prowadzenie prac, robót, badań i działań, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oraz dokumentację niezbędną do rozpatrzenia tego wniosku.

3. Przy określaniu kwalifikacji i dodatkowych wymagań osób uprawnionych do prowadzenia prac, robót i badań, o których mowa w ust. 1 pkt 1, niezbędne jest wskazanie wykształcenia oraz wymaganej praktyki zawodowej, które powinny posiadać te osoby.

4. Uregulowania dotyczące kwalifikacji osób nie mogą uniemożliwiać lub utrudniać swobodnej wymiany usług z krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

5. Standardy, o których mowa w ust. 1 pkt 5, ustala się tak, aby poszczególne etapy prowadzonych prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkach ruchomych i badań archeologicznych były odpowiednio udokumentowane.

ROZDZIAŁ 4

Nadzór konserwatorski

Art. 47. 1. Wojewódzki konserwator zabytków lub działający z jego upoważnienia pracownicy wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków prowadzą kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2. W upoważnieniu, o którym mowa w ust. 1, określa się osobę lub osoby upoważnione do przeprowadzenia kontroli, kontrolowaną osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną, miejsce i zakres kontroli oraz podstawę prawną do jej przeprowadzenia.

3. Przy wykonywaniu kontroli wojewódzki konserwator zabytków lub osoby, o których mowa w ust. 1, są uprawnione do:

- 1) wstępu na teren nieruchomości, z wyjątkiem pory nocnej, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie zniszczenia lub uszkodzenia zabytku,
- 2) oceny stanu zachowania, warunków przechowywania i zabezpieczenia zabytków wpisanych do rejestru, a także zabytków znajdujących się w muzeach, bibliotekach oraz w zbiorach lub zasobach innych państwowych jednostek organizacyjnych i jednostek samorządu terytorialnego, w terminie uzgodnionym z ich właścicielem lub innym posiadaczem,
- 3) sprawdzania zgodności wszelkich działań podejmowanych przy zabytkach wpisanych do rejestru oraz prowadzonych badań archeologicznych z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu i zatwierdzonej dokumentacją,

- 4) żądania ustnych lub pisemnych informacji w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego dotyczącego zakresu kontroli,
- 5) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z zakresem kontroli,
- 6) dokonania wpisu w dzienniku budowy w zakresie określonym przepisami Prawa budowlanego.

4. Czynności kontrolne przeprowadza się w obecności kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważnionej przez niego osoby albo kontrolowanej osoby fizycznej, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych.

5. Czynności kontrolne dotyczące zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru, które są w zarządzie państw obcych albo są użytkowane przez przedstawicieli dyplomatycznych i konsularnych tych państw lub przez inne osoby zrównane z nimi na podstawie ustaw, umów lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych mogą być wykonywane za zgodą tych przedstawicieli lub osób.

Art. 48. 1. Z czynności kontrolnych kontrolujący sporządza protokół, którego jeden egzemplarz doręcza kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub kontrolowanej osobie fizycznej.

2. Protokół kontroli zawiera opis stanu faktycznego stwierdzonego w toku kontroli, w tym ustalonych nieprawidłowości, z uwzględnieniem przyczyn powstania, zakresu i skutków tych nieprawidłowości oraz osób za nie odpowiedzialnych.

3. Protokół podpisują kontrolujący i kontrolowana osoba fizyczna albo kierownik kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważniona przez niego osoba, którzy mogą wnieść do protokołu umotywowane zastrzeżenia i uwagi.

4. W razie odmowy podpisania protokołu przez kontrolowaną osobę fizyczną albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważnioną przez niego osobę, kontrolujący czyni o tym wzmiankę w protokole, a odmawiający podpisu może w terminie 7 dni przedstawić swoje pisemne uwagi wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

Art. 49. 1. Na podstawie ustaleń wynikających z kontroli wojewódzki konserwator zabytków może wydać zalecenia pokontrolne kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub kontrolowanej osobie fizycznej.

2. W przypadku kontroli jednostki organizacyjnej, wojewódzki konserwator zabytków może zażądać przeprowadzenia postępowania służbowego lub innego przewidzianego prawem przeciwko osobom winnym dopuszczenia do powstania uchybień i poinformowania go w określonym terminie o podjętych działaniach zmierzających do usunięcia tych uchybień.

Art. 50. W razie stwierdzenia, że działanie lub zaniechanie kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub jej pracownika albo kontrolowanej osoby fizycznej narusza przepisy art. 123-133 ustawy, wojewódzki konserwator zabytków kieruje odpowiednio do Policji, prokuratury albo sądu zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia.

Art. 51. 1. Generalny Konserwator Zabytków lub upoważnieni przez niego pracownicy urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego mogą podejmować czynności, o których mowa w art. 47 ust. 3 oraz art. 48-50, jeżeli jest to konieczne ze względu na szczególną wagę sprawy. Przepis art. 47 ust. 4 i 5 stosuje się odpowiednio.

2. Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany, na żądanie Generalnego Konserwatora Zabytków, przeprowadzić kontrolę prawidłowości korzystania z zabytku lub stanu jego zachowania.

Art. 52. Wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję o wstrzymaniu wykonywanych bez jego pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu:

- 1) prac konserwatorskich, restauratorskich lub badań architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru,
- 2) robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub w jego otoczeniu,
- 3) badań archeologicznych,
- 4) innych działań, o których mowa w art. 44 ust. 1 pkt 1-3 i 5-7.

Art. 53. 1. Decyzja, o której mowa w art. 52, wygasa po upływie 2 miesięcy od dnia jej doręczenia, jeżeli w tym terminie wojewódzki konserwator zabytków nie wyda decyzji:

- 1) nakazującej przywrócenie zabytku bądź jego części do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, z określeniem terminu wykonania tych czynności albo
- 2) zobowiązującej do uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie wstrzymanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku albo
- 3) nakładającej obowiązek podjęcia określonych czynności w celu doprowadzenia wykonywanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku do zgodności z zakresem i warunkami określonymi w pozwoleniu, wskazując termin wykonania tych czynności.

2. W przypadku niez uzyskania pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, albo niewykonania obowiązku określonego w ust. 1 pkt 3, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję nakazującą przywrócenie zabytku bądź jego części do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, z określeniem terminu wykonania tych czynności.

3. Po wykonaniu obowiązku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, wojewódzki konserwator zabytków wydaje pozwolenie na wznowienie wstrzymanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku.

4. Osoba, która dopuściła się naruszenia przepisów o zabytkach lub naruszyła zakres i warunki określone w pozwoleniu, jest obowiązana na swój koszt wykonać czynności nakazane w decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 1 i 3 oraz w ust. 2.

Art. 54. 1. W przypadku gdy bez wymaganego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu, wykonano przy zabytku wpisanym do rejestru prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania architektoniczne lub podjęto inne działania, o których mowa w art. 44 ust. 1 pkt 1-3 i 5-7, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję:

- 1) nakazującą przywrócenie zabytku bądź jego części do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, określając terminu wykonania tych czynności albo
- 2) zobowiązującą do doprowadzenia zabytku bądź jego części do jak najlepszego stanu we wskazanym sposób i w określonym terminie.

2. Przepis art. 53 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 55. 1. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję o wstrzymaniu prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku nie wpisanym do rejestru, jeżeli ten zabytek spełnia warunki uzasadniające dokonanie jego wpisu do rejestru.

2. Decyzja, o której mowa w ust. 1, wygasa, jeżeli w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia nie nastąpi wszczęcie postępowania w sprawie wpisu zabytku do rejestru.

3. Wstrzymane prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku mogą być podjęte, jeżeli w terminie 2 miesięcy od dnia ich wstrzymania wojewódzki konserwator zabytków nie wpisze tego zabytku do rejestru.

Art. 56. Wojewódzki konserwator zabytków może wznowić postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia, o którym mowa w art. 41 ust. 1, art. 42, 43 ust. 1 i 2 oraz w art. 44 ust. 1, a następnie zmienić je lub cofnąć, w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania badań, prac, robót lub innych działań określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku.

Art. 57. Dyrektor urzędu morskiego, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków właściwym dla miejsca siedziby urzędu morskiego, może, w drodze decyzji,:

- 1) wstrzymać prowadzone bez pozwolenia, o którym mowa w art. 41 ust. 2 i art. 44 ust. 2, badania lub poszukiwania albo
- 2) zmienić lub cofnąć, w wyniku wznowienia postępowania, wydane pozwolenie, o którym mowa w art. 41 ust. 2 i art. 44 ust. 2, jeżeli wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku albo

- 3) cofnąć wydane pozwolenie, o którym mowa w art. 41 ust. 2 i art. 44 ust. 2, jeżeli badania lub poszukiwania są prowadzone niezgodnie z zakresem i warunkami określonymi w tym pozwoleniu.

Art. 58. 1. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego, przeprowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku, jeżeli ich wykonanie jest niezbędne ze względu na zły stan zachowania tego zabytku.

2. Wykonanie decyzji nakazującej wykonanie prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytku nieruchomym nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę albo zgłoszenia, w przypadkach określonych przepisami Prawa budowlanego.

3. W przypadku wykonania zastępczego prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytku nieruchomym, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję określającą wysokość wierzytelności Skarbu Państwa z tytułu wykonania zastępczego tych prac lub robót, ich zakres oraz termin wymagalności tej wierzytelności.

4. Wierzytelność Skarbu Państwa z tytułu wykonania zastępczego prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytku nieruchomym podlega zabezpieczeniu hipoteką przymusową na tej nieruchomości, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie decyzji, o której mowa w ust. 3. Jeżeli nieruchomość nie posiada księgi wieczystej zabezpieczenie może być dokonane przez złożenie wniosku i decyzji do zbioru dokumentów.

5. Przepisu ust. 4 nie stosuje się do zabytków nieruchomych, stanowiących własność Skarbu Państwa.

Art. 59. 1. W przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia, kradzieży, zaginięcia lub nielegalnego wywiezienia za granicę zabytku wpisanego do rejestru, starosta z urzędu lub na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków może wydać decyzję o zabezpieczeniu tego zabytku w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia.

2. Czasowe zajęcie zabytku ruchomego polega na przekazaniu go, w zależności od rodzaju zabytku, do muzeum, archiwum lub biblioteki.

3. W przypadku czasowego zajęcia zabytku nieruchomego stosuje się odpowiednio przepisy o gospodarce nieruchomościami.

4. Jeżeli nie jest możliwe usunięcie zagrożenia, o którym mowa w ust. 1:

- 1) zabytek ruchomy może być przejęty przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na własność Skarbu Państwa, z przeznaczeniem na cele publiczne, za słusznym odszkodowaniem ustalonym przez biegłych,
- 2) zabytek nieruchomy może być na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków wywłaszczony przez starostę na rzecz Skarbu Państwa lub gminy właściwej ze względu

na miejsce położenia tego zabytku, w trybie i na zasadach przewidzianych w przepisach o gospodarce nieruchomościami.

Rozdział 5

Wywóz zabytków za granicę

Art. 60. Wywóz zabytków za granicę jest dozwolony na podstawie wydanego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków:

- 1) jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę,
- 2) jednorazowego pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę,
- 3) wielokrotnego pozwolenia indywidualnego na czasowy wywóz zabytku za granicę,
- 4) wielokrotnego pozwolenia ogólnego na czasowy wywóz zabytków za granicę.

Art. 61. 1. Jednorazowe pozwolenie na stały wywóz zabytku za granicę wydaje się na wniosek osób fizycznych lub jednostek organizacyjnych, w których posiadaniu znajduje się zabytek, jeżeli wywóz tego zabytku nie spowoduje uszczerbku dla dziedzictwa kulturowego obywateli Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Pozwolenie wydaje się na okres 12 miesięcy.

Art. 62. 1. Jednorazowe pozwolenie na czasowy wywóz zabytku za granicę wydaje się na wniosek osób fizycznych lub jednostek organizacyjnych, w których posiadaniu znajduje się zabytek, mających zamiar jednorazowo wywieźć za granicę ten zabytek w celach użytkowych lub wystawienniczych albo dla przeprowadzenia prac konserwatorskich, jeżeli stan zachowania zabytku umożliwia wydanie takiego pozwolenia.

2. Pozwolenie wydaje się na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

Art. 63. 1. Wielokrotne pozwolenie indywidualne na czasowy wywóz zabytku za granicę wydaje się na wniosek osób fizycznych lub jednostek organizacyjnych, w których posiadaniu znajduje się zabytek, mających zamiar wielokrotnie wywozić za granicę ten zabytek w celach użytkowych lub wystawienniczych, jeżeli stan zachowania zabytku umożliwia wydanie takiego pozwolenia.

2. Pozwolenie wydaje się na okres nie dłuższy niż 3 lata.

Art. 64. 1. Wielokrotne pozwolenie ogólne na czasowy wywóz zabytków za granicę wydaje się na wniosek muzeów lub innych instytucji kultury, które w związku z prowadzoną działalnością zamierzają wielokrotnie wywozić za granicę swoje zbiory w całości lub w części w celach wystawienniczych.

2. Pozwolenie wydaje się na okres nie dłuższy niż 5 lat.

Art. 65. 1. Pozwolenia, o których mowa w art. 60 pkt 2-4, wydaje się wnioskodawcy, który daje rękojmię, że wywieziony zabytek nie ulegnie zniszczeniu lub uszkodzeniu i zostanie przywieziony do kraju przed upływem terminu ważności pozwolenia.

2. W przypadku gdy wnioskodawca przestał spełniać warunki, o których mowa w ust. 1, wydane pozwolenie może być cofnięte, w drodze decyzji.

3. O cofnięciu pozwolenia wojewódzki konserwator zabytków zawiadamia bezzwłocznie organ administracji celnej.

4. W przypadku nieprzywiezienia zabytku do kraju w okresie ważności pozwolenia, organ administracji celnej zawiadamia o tym bezzwłocznie wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 66. W odniesieniu do materiałów bibliotecznych powstałych przed dniem 1 stycznia 1949 r. pozwolenia, o których mowa w art. 60, wydaje Dyrektor Biblioteki Narodowej. Przepisy art. 61-65 stosuje się odpowiednio.

Art. 67. 1. Pozwolenia na wywóz za granicę nie wymagają:

- 1) zabytki nie wpisane do rejestru mające nie więcej niż 55 lat,
- 2) zabytki, będące obiektami techniki, nie wpisane do rejestru, mające nie więcej niż 25 lat,
- 3) zabytki przywiezione z zagranicy, które są objęte procedurą odprawy czasowej w rozumieniu przepisów Kodeksu celnego,
- 4) zabytki przywiezione z zagranicy przez osoby korzystające z przywilejów lub immunitetów dyplomatycznych albo w celu urzędowania wewnątrz przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych,
- 5) dzieła twórców żyjących,
- 6) materiały biblioteczne powstałe po dniu 31 grudnia 1948 r.,
- 7) inne przedmioty o cechach zabytków, nie będące zabytkami.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do zabytków wpisanych do inwentarza muzeum lub wchodzących w skład narodowego zasobu bibliotecznego.

3. Zaświadczenie stwierdzające, że przedmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 1-5 i 7, nie wymagają pozwolenia na wywóz za granicę, wydaje wnioskodawcy wojewódzki konserwator zabytków.

4. Nie wymagają zaświadczenia na wywóz za granicę materiały biblioteczne powstałe po dniu 31 grudnia 1948 r., jeżeli nie ma wątpliwości co do czasu ich powstania.

5. Jeżeli osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna zamierzająca wywieźć za granicę materiały, o których mowa w ust. 4, ma wątpliwości co do czasu ich powstania, zwraca się do Dyrektora Biblioteki Narodowej o wydanie zaświadczenia stwierdzającego, że zgłoszony przedmiot powstał po dniu 31 grudnia 1948 r.

Art. 68. Wojewódzki konserwator zabytków przy rozpatrywaniu wniosków w sprawach wywozu zabytków lub innych przedmiotów za granicę może zasięgać opinii instytucji kultury wyspecjalizowanych w opiece nad zabytkami.

Art. 69. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, tryb składania wniosków i wydawania jednorazowego pozwolenia na stały wywóz zabytku za granicę oraz jednorazowego i wielokrotnych pozwoleń na czasowy wywóz zabytku za granicę, a także zaświadczeń w odniesieniu do zabytków i przedmiotów o cechach zabytków nie wymagających pozwolenia.

2. W rozporządzeniu należy wskazać wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek oraz pozwolenia i zaświadczenie, o których mowa w ust. 1, a także tryb rozpatrywania tych wniosków, w tym dokonywania oględzin przedmiotów zgłoszonych do wywozu za granicę.

Rozdział 6

Restytucja zabytków wywiezionych niezgodnie z prawem z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej

Art. 70. Restytucja zabytków polega na podejmowaniu czynności przez właściwe organy państwa członkowskiego Unii Europejskiej, na wniosek innego państwa członkowskiego, z terytorium którego wywieziono niezgodnie z prawem zabytek, mających na celu odnalezienie, zabezpieczenie i umożliwienie odzyskania tego zabytku.

Art. 71. Za niezgodny z prawem wywóz zabytku uznaje się taki wywóz zabytku z terytorium państwa członkowskiego, który nastąpił z naruszeniem obowiązujących w tym państwie przepisów w zakresie ochrony zabytków.

Art. 72. 1. Postępowanie dotyczące restytucji zabytku może być prowadzone w odniesieniu do zabytku zaliczanego do jednej z następujących kategorii:

- 1) zabytków archeologicznych, które mają więcej niż 100 lat, wchodzi w skład zbiorów archeologicznych lub zostały pozyskane w wyniku badań archeologicznych bądź przypadkowych odkryć,
- 2) elementów stanowiących integralną część zabytków architektury, wystroju wnętrz, pomników, posągów i dzieł rzemiosła artystycznego, które mają więcej niż 100 lat,
- 3) oryginalnych dzieł malarstwa wykonanych dowolną techniką i na dowolnym materiale, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 150.000 EURO i są dziełami twórców nieżyjących,
- 4) oryginalnych mozaik, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 1 i 2, oraz rysunków wykonanych dowolną techniką i na dowolnym materiale, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 15.000 EURO i są dziełami twórców nieżyjących,
- 5) oryginalnych dzieł grafiki i matryc do ich wykonania oraz oryginalnych plakatów, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 15.000 EURO i są dziełami twórców nieżyjących,
- 6) oryginalnych rzeźb, posągów lub ich kopii wykonanych tą samą techniką co oryginał, nie objętych kategorią wskazaną w pkt 1, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 50.000 EURO i są dziełami twórców nieżyjących,
- 7) fotografii, filmów oraz ich negatywów, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 15.000 EURO i są dziełami twórców nieżyjących,
- 8) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach inkunabułów i manuskryptów, łącznie z mapami i partyturami muzycznymi, które mają więcej niż 50 lat,
- 9) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach książek, które mają więcej niż 100 lat i ich wartość jest wyższa niż 50.000 EURO,
- 10) map drukowanych, które mają więcej niż 200 lat,

- 11) zbiorów o znaczeniu historycznym, etnograficznym lub numizmatycznym, których wartość jest wyższa niż 50.000 EURO,
- 12) środków transportu, które mają więcej niż 75 lat i ich wartość jest wyższa niż 50.000 EURO,
- 13) innych kategorii, nie wymienionych w pkt 1-12, obejmujących zabytki, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 50.000 EURO.

2. Postępowaniu, o którym mowa w ust. 1, podlegają również zabytki:

- 1) wpisane do rejestru,
- 2) wchodzące w skład zbiorów publicznych, które stanowią własność Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek organizacyjnych zaliczanych do sektora finansów publicznych,
- 3) znajdujące się w inwentarzach muzeów lub narodowym zasobie bibliotecznym,
- 4) znajdujące się w inwentarzach kościelnych.

Art. 73. 1. Organem uprawnionym do prowadzenia postępowania dotyczącego restytucji zabytku wywiezionego niezgodnie z prawem z terytorium państwa członkowskiego jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, działający w tym zakresie, we współpracy z innymi ministrami, kierownikami urzędów centralnych, wojewodami i jednostkami samorządu terytorialnego.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego współdziała oraz prowadzi konsultacje z właściwymi krajowymi władzami państw członkowskich, a w szczególności:

- 1) na wniosek państwa członkowskiego, ubiegającego się o restytucję zabytku, organizuje poszukiwania zabytku kultury narodowej, który został wywieziony niezgodnie z prawem z jego terytorium, ustalając tożsamość obecnego właściciela lub innego posiadacza,
- 2) zawiadamia państwa członkowskie o znalezieniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedmiotu, co do którego istnieje podejrzenie, iż jest on zabytkiem wywiezionym niezgodnie z prawem z terytorium innego państwa członkowskiego,
- 3) umożliwia właściwym władzom państwa członkowskiego, ubiegającego się o restytucję zabytku kultury narodowej, przeprowadzenie oględzin w celu stwierdzenia, czy dany przedmiot jest poszukiwanym zabytkiem, w terminie 2 miesięcy od dnia powiadomienia zainteresowanego państwa członkowskiego o jego znalezieniu,
- 4) podejmuje niezbędne działania mające na celu zabezpieczenie znalezionej zabytku,
- 5) zapobiega działaniom uniemożliwiającym restytucję zabytku państwu członkowskiemu, ubiegającemu się o restytucję tego zabytku.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, powinien zawierać informacje umożliwiające znalezienie zabytku, ze wskazaniem aktualnego lub przypuszczalnego miejsca jego przechowywania.

4. Przepisów ust. 2 pkt 4 i 5 nie stosuje się w przypadku niedochowania przez właściwe władze zainteresowanego państwa członkowskiego terminu przeprowadzenia oględzin, o których mowa w ust. 2 pkt 3.

Art. 74. 1. Postępowanie dotyczące restytucji zabytku wywiezionego niezgodnie z prawem z terytorium państwa członkowskiego może być prowadzone, jeżeli państwo członkowskie ubiegające się o jego restytucję wystąpi z wnioskiem, o którym mowa w art. 73 ust. 2 pkt 1, nie później niż w okresie 12 miesięcy od dnia powzięcia informacji o miejscu przechowywania tego zabytku i tożsamości jego właściciela lub innego posiadacza.

2. Postępowanie dotyczące restytucji zabytku nie może być podjęte, jeżeli upłynęło 30 lat od dnia niezgodnego z prawem wywozu tego zabytku z terytorium państwa członkowskiego ubiegającego się o jego restytucję. Przepisu nie stosuje się do zabytków wymienionych w art. 72 ust. 2.

3. Nie wszczyna się postępowania dotyczącego restytucji zabytku, jeżeli wywóz tego zabytku z terytorium państwa członkowskiego ubiegającego się o jego restytucję przestał być niezgodny z prawem przed dniem wszczęcia takiego postępowania.

Art. 75. 1. Państwo członkowskie ubiegające się o restytucję zabytku może wytoczyć powództwo o zwrot tego zabytku przeciw jego obecnemu właścicielowi lub innemu posiadaczowi przed sąd cywilny miejsca, w którym znajduje się zabytek.

2. Pozew powinien zawierać, w szczególności, opis zabytku, potwierdzenie, iż jest on objęty wnioskiem o restytucję i oświadczenie, złożone przez właściwe władze państwa członkowskiego występującego z powództwem, o niezgodnym z prawem wywozie tego zabytku z jego terytorium.

3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego informuje właściwe władze pozostałych państw członkowskich o wszczęciu postępowania sądowego.

Art. 76. 1. W wyroku orzekającym o zwrocie zabytku państwu członkowskiemu, z terytorium którego ten zabytek został niezgodnie z prawem wywieziony, sąd przyznaje odszkodowanie osobie, która udowodni, że nabyła go w dobrej wierze.

2. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1, wypłaca państwo członkowskie ubiegające się o restytucję zabytku przy przekazywaniu temu państwu jego zabytku.

3. Osoba, która otrzymała objęty pozwem zabytek w drodze spadku lub darowizny, nie może w stosunku do tego zabytku znaleźć się w korzystniejszej sytuacji prawnej niż spadkodawca lub darczyńca.

Art. 77. W sprawach nieuregulowanych w art. 75 ust. 1 i 2 oraz art. 76 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego i Kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 78. Państwo członkowskie ubiegające się o restytucję zabytku wywiezionego niezgodnie z prawem z jego terytorium obciążają koszty związane z poszukiwaniem

i zabezpieczeniem tego zabytku oraz koszty wynikające z wykonania orzeczenia sądu o jego zwrocie.

ROZDZIAŁ 7

Zasady finansowania opieki nad zabytkami

Art. 79. 1. W zakresie sprawowania opieki nad zabytkami osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego finansuje prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy tym zabytku.

2. Sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny, określony w ust. 1, posiada jednostka samorządu terytorialnego, jest zadaniem własnym tej jednostki.

Art. 80. Na zasadach i w trybie określonym odrębnymi przepisami, prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach będących w posiadaniu jednostek organizacyjnych, zaliczanych do sektora finansów publicznych, są finansowane ze środków finansowych przyznanych odpowiednio przez dysponentów części budżetowych bądź jednostki samorządu terytorialnego, którym podlegają te jednostki .

Art. 81. Osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem bądź użytkownikiem wieczystym zabytku wpisanego do rejestru albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku.

Art. 82. Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez:

- 1) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków finansowych z części budżetu państwa „Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego”,
- 2) wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

Art. 83. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub wojewódzki konserwator zabytków może udzielić dotację osobom bądź jednostkom, o których mowa w art. 81, na podstawie umowy zawartej z tymi osobami lub jednostkami.

Art. 84. 1. Generalny Konserwator Zabytków opracowuje plan wspierania opieki nad zabytkami dla zabytków wpisanych do rejestru, mający na celu osiągnięcie jak najlepszych rezultatów w działaniach konserwatorskich i budowlanych, zmierzających do ratowania najbardziej wartościowych, zagrożonych zniszczeniem zabytków.

2. W planie, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia się zabytki, które:

- 1) posiadają niepowtarzalną wartość historyczną, naukową bądź artystyczną,
- 2) wymagają przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac przy zabytku, obejmujących zarówno jego części składowe, jak i przynależności wpisane do rejestru,

- 3) mają znaczenie dla historii architektury bądź rozwoju technologii budownictwa,
- 4) mogą być wykorzystane jako miejsce zabezpieczenia zabytków ruchomych, w razie uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub ich wywiezienia bez pozwolenia za granicę bądź też niezapewnienia im należytych warunków przechowywania.

Art. 85. 1. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie:

- 1) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji, ustalonych na podstawie kosztorysu zatwierdzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- 2) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, które zostały przeprowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji.

2. Wniosek o udzielenie dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, wnioskodawca może złożyć po przeprowadzeniu wszystkich prac lub robót przy zabytku wpisanym do rejestru, określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 86. Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane może obejmować nakłady konieczne na:

- 1) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich,
- 2) przeprowadzenie badań architektonicznych lub archeologicznych,
- 3) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej,
- 4) opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich,
- 5) wykonanie projektu budowlanego zgodnego z przepisami Prawa budowlanego,
- 6) sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz,
- 7) zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku,
- 8) stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku,
- 9) odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki,
- 10) odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności,
- 11) odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych,
- 12) modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności,
- 13) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej,
- 14) uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych,
- 15) działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu,
- 16) zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7-15,
- 17) zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej .

Art. 87. 1. Dotacja może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, jeżeli zabytek ten jest objęty planem wspierania opieki nad zabytkami.

2. Dla zabytku wpisanego do rejestru, nieobjętego planem wspierania opieki nad zabytkami, dotacja może być udzielona w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku.

3. Jeżeli stan zachowania zabytku, o którym mowa w ust. 2, wymagał bezzwłocznego podjęcia prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytku, dotacja może być zwiększona do wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

4. Łączna wysokość dotacji udzielonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego i wojewódzkiego konserwatora zabytków nie może przekraczać wysokości dofinansowania określonej w ust. 1, 2 lub 3.

Art. 88. Dochodzenie przez organy, o których mowa w art. 82, należności wraz z odsetkami w wysokości określonej, jak dla zaległości podatkowych z tytułu niewykorzystania lub wykorzystania niezgodnego z przeznaczeniem udzielonej dotacji, następuje w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 89. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru oraz sposób prowadzenia dokumentacji w tym zakresie.

2. W rozporządzeniu, w szczególności, należy określić tryb postępowania z wnioskami o udzielenie dotacji oraz sposób jej rozliczania, a zwłaszcza rodzaj dokumentów niezbędnych do rozpatrzenia wniosku i rozliczenia dotacji oraz wskazać, jakie postanowienia powinna zawierać umowa o udzielenie dotacji, a także sposób gromadzenia informacji o udzielonych dotacjach.

Art. 90. 1. W trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez organ stanowiący gminy lub powiatu (miasta na prawach powiatu), na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

2. Dotacja, w zakresie określonym w art. 86, może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru.

3. Dotacja, o której mowa w ust. 1, nie może być udzielona państwowym osobom prawnym oraz innym państwowym jednostkom organizacyjnym.

Art. 91. 1. Łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru udzielonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wojewódzkiego konserwatora zabytków bądź organ stanowiący gminy lub powiatu (miasta na prawach powiatu) nie może przekraczać wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

2. Dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru jest zadaniem z zakresu administracji publicznej.

3. W celu zapewnienia realizacji postanowień określonych w ust. 1, organy uprawnione do udzielania dotacji prowadzą wykazy udzielonych dotacji oraz informują się wzajemnie o udzielonych dotacjach.

Art. 92. Na zasadach przewidzianych w przepisach o Komitecie Badań Naukowych, Przewodniczący Komitetu Badań Naukowych może przyznać środki finansowe na badania architektoniczne, archeologiczne lub inne badania naukowe związane z prowadzeniem prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkach.

ROZDZIAŁ 8

Krajowy program ochrony zabytków, programy opieki nad zabytkami oraz ochrona zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych

Art. 93. W celu stworzenia warunków niezbędnych dla realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego inicjuje i opracowuje, przy pomocy Generalnego Konserwatora Zabytków, krajowy program ochrony zabytków.

Art. 94. 1. W krajowym programie ochrony zabytków określa, w szczególności:

- 1) cele i kierunki działań,
- 2) najważniejsze zadania,
- 3) rodzaj i harmonogram działań,
- 4) środki niezbędne do osiągnięcia celów określonych w tym programie.

2. Krajowy program ochrony zabytków opracowuje się na okres 4 lat.

Art. 95. 1. Krajowy program ochrony zabytków uchwała Rada Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przedstawia Radzie Ministrów, co 2 lata, sprawozdanie z realizacji zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków.

Art. 96. 1. Zarząd województwa, powiatu (miasta na prawach powiatu) lub gminy może sporządzać na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.

2. Programy, o których mowa w ust. 1, mają na celu, w szczególności:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków w system zadań strategicznych, wynikających z polityki rozwoju i przestrzennego zagospodarowania kraju,

- 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- 7) podejmowanie przedsięwzięć, umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu (miasta na prawach powiatu) i rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

4. Programy, o których mowa w ust. 3, są ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

5. Z realizacji programów zarząd województwa, powiatu (miasta na prawach powiatu) lub gminy sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu (miasta na prawach powiatu) lub radzie gminy.

6. Sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami jest przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu opieki nad zabytkami.

Art. 97. 1. Generalny Konserwator Zabytków sporządza na okres 4 lat krajowy program opieki nad zabytkami.

2. W programie, o którym mowa w ust. 1, określa się, w szczególności:

- 1) działania związane ze wskazaniem zagrożonych zniszczeniem zabytków oraz ich zabezpieczeniem i planowanymi pracami konserwatorskimi, restauratorskimi lub robotami budowlanymi,

- 2) sposób organizacji badań i prac konserwatorskich,
- 3) warunki finansowe realizacji planowanych działań,
- 4) sposób i zakres zabezpieczenia zabytków przed kradzieżą i pożarem,
- 5) harmonogram realizacji programu.

3. Generalny Konserwator Zabytków przedstawia program, o którym mowa w ust. 1, do zatwierdzenia ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

4. Generalny Konserwator Zabytków przedstawia, co 2 lata, ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego sprawozdanie z realizacji krajowego programu opieki nad zabytkami.

Art. 98. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego opracowuje krajowy plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynuje realizację zadań, mających na celu zabezpieczenie zabytków przed skutkami zagrożeń wynikających z sytuacji kryzysowych.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, organizację i sposób ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, z uwzględnieniem zadań administracji odpowiedniego stopnia i jednostek organizacyjnych posiadających zabytki, wskazując sposób prowadzenia prac zabezpieczających.

3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przedstawia Dyrektorowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Wychowania, Nauki i Kultury wniosek o wpis zabytku do „Międzynarodowego Rejestru Dóbr Kulturalnych Objętych Ochroną Specjalną”, w celu objęcia tego zabytku ochroną na podstawie Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, przyjętej w Hadze w dniu 14 maja 1954 r. (Dz.U. z 1957 r. Nr 46, poz. 212).

4. W celu koordynacji przedsięwzięć związanych z ochroną zabytków w razie konfliktu zbrojnego Rada Ministrów może utworzyć, w drodze rozporządzenia, Polski Komitet Doradczy, będący jej organem pomocniczym.

5. W rozporządzeniu należy określić organizację Polskiego Komitetu Doradczego, zakres i tryb jego działania oraz sposób finansowania działalności Komitetu, uwzględniając, w szczególności, wymagania związane z powoływaniem i odwoływaniem przewodniczącego, sekretarza i członków Komitetu, zadania Komitetu, sposób głosowania oraz jego obsługi administracyjnej.

ROZDZIAŁ 9

Organizacja organów ochrony zabytków

Art. 99. Organami ochrony zabytków są:

- 1) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków,
- 2) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

Art. 100 1. Generalny Konserwator Zabytków jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

2. Do zadań wykonywanych przez Generalnego Konserwatora Zabytków należy, w szczególności:

- 1) opracowywanie krajowego programu opieki nad zabytkami i planu wspierania opieki nad zabytkami,
- 2) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i z „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju”, w tym koordynacja opracowania przestrzennej dyspozycji zasobów dziedzictwa kulturowego i koncepcji wykorzystania zasobów tego dziedzictwa, w powiązaniu z systemami ochrony w krajach Unii Europejskiej oraz strategiami rozwoju gospodarczego i społecznego,
- 3) podejmowanie działań związanych ze wspieraniem rozwoju regionalnego i realizacji kontraktów wojewódzkich w sprawach opieki nad zabytkami,
- 4) prowadzenie krajowej ewidencji zabytków i krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem,
- 5) wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych,
- 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków,
- 7) organizowanie kontroli w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 8) sprawowanie nadzoru nad działalnością wojewódzkich konserwatorów zabytków,
- 9) promowanie badań naukowych w zakresie konserwacji zabytków,
- 10) organizowanie konkursów promujących opiekę nad zabytkami, w tym przyznawanie wyróżnień, nagród pieniężnych lub rzeczowych,
- 11) opiniowanie wniosków o nadanie odznaki „Za opiekę nad zabytkami”,
- 12) współpraca z organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

Art. 101. 1. Wojewódzkiego konserwatora zabytków powołuje i odwołuje wojewoda, na wniosek Generalnego Konserwatora Zabytków lub za jego zgodą.

2. Wojewódzkim konserwatorem zabytków może zostać osoba, która:

- 1) jest obywatelem polskim,
- 2) posiada w dziedzinie ochrony zabytków tytuł naukowy, tytuł zawodowy lub ukończyła w tym zakresie studia podyplomowe,
- 3) posiada wiedzę w zakresie funkcjonowania administracji publicznej oraz przepisów dotyczących ochrony zabytków,
- 4) nie była karana za przestępstwa popełnione z winy umyślnej.

3. Zastępcę wojewódzkiego konserwatora zabytków powołuje i odwołuje wojewoda, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków.

4. Do zadań wykonywanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków należy, w szczególności:

- 1) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i krajowego programu opieki nad zabytkami na terenie województwa,
- 2) sporządzanie w ramach przyznaných środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków, z uwzględnieniem zadań z zakresu dokumentowania zabytków i badań architektonicznych przy zabytku oraz badań archeologicznych,
- 3) prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie,
- 4) wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych,
- 5) sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych,
- 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków,
- 7) opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów,
- 8) upowszechnianie wiedzy o zabytkach,
- 9) współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

Art. 102. 1. Wojewódzki konserwator zabytków, wchodzący w skład zespolonej administracji wojewódzkiej, kieruje wojewódzkim urzędem ochrony zabytków.

2. Wojewódzki urząd ochrony zabytków działa na podstawie regulaminu nadanego przez wojewodę na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków.

3. Wojewoda, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, może tworzyć i likwidować delegatury wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków, określając w szczególności, terytorialny zakres działania tych delegatur i ich siedziby.

4. Delegatura, o której mowa w ust. 3, wchodzi w skład wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków.

5. Delegaturą wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków kieruje kierownik tej delegatury.

6. Kierownik delegatury, o którym mowa w ust. 5, z upoważnienia wojewódzkiego konserwatora zabytków, na terenie swojego działania prowadzi kontrole i sprawy, w tym, w szczególności, wydaje decyzje administracyjne.

7. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia, organizację wojewódzkich urzędów ochrony zabytków.

8. Rozporządzenie powinno określać, w szczególności, strukturę wewnętrzną wojewódzkich urzędów ochrony zabytków, niezbędną do realizacji zadań wojewódzkich konserwatorów zabytków.

Art. 103. 1. W rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, w sprawach określonych w ustawie i w odrębnych przepisach, organem pierwszej instancji jest

wojewódzki konserwator zabytków, a organem wyższego stopnia minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

2. W sprawach, o których mowa w art. 41 ust. 2, art. 44 ust. 2 i art. 57, organem pierwszej instancji jest dyrektor urzędu morskigo, a organem wyższego stopnia minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

3. W sprawach o wydawanie pozwoleń, określonych w art. 60, na wywóz materiałów bibliotecznych za granicę i zaświadczenia, o którym mowa w art. 67 ust. 5, prowadzącym postępowanie w pierwszej instancji jest Dyrektor Biblioteki Narodowej, a organem wyższego stopnia minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

4. Zadania określone w art. 13 ust. 1, art. 18 ust. 2 i 4-6, art. 26 ust. 1, art. 27, 37 ust. 2, art. 38 ust. 2, art. 59 ust. 1-3, art. 96 ust. 1 oraz art. 116 i 119, są zadaniami własnymi organów i jednostek samorządu terytorialnego wskazanych w tych przepisach.

Art. 104. W postępowaniach administracyjnych dotyczących historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, historycznych zespołów budowlanych oraz terenów, na których znajduje się znaczna ilość zabytków archeologicznych, strony tych postępowań mogą być zawiadamiane o decyzjach i innych czynnościach ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub wojewódzkiego konserwatora zabytków przez obwieszczenie lub w inny zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości sposób publicznego ogłaszania.

Art. 105. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub wojewódzki konserwator zabytków, na podstawie odrębnych przepisów, mogą w sprawach ochrony zabytków występować na prawach:

- 1) strony - w postępowaniu administracyjnym,
- 2) oskarżyciela posiłkowego – w postępowaniu karnym,
- 3) oskarżyciela publicznego – w postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Art. 106. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, na wniosek Generalnego Konserwatora Zabytków, może powierzyć prowadzenie niektórych spraw z zakresu swojej właściwości, z wyjątkiem wydawania decyzji administracyjnych, kierownikom instytucji kultury wyspecjalizowanych w opiece nad zabytkami, dla których jest organizatorem.

2. Wojewoda, na wniosek lub za zgodą wojewódzkiego konserwatora zabytków, może powierzyć, w drodze porozumienia, prowadzenie niektórych spraw z zakresu swojej właściwości, w tym wydawanie decyzji administracyjnych, gminom i powiatom (miastom na prawach powiatu), a także związkom gmin i powiatów, położonym na terenie województwa.

3. Wojewoda, na wniosek lub za zgodą wojewódzkiego konserwatora zabytków, może powierzyć, w drodze porozumienia, prowadzenie niektórych spraw z zakresu swojej właściwości, w tym wydawanie decyzji administracyjnych, kierownikom instytucji kultury wyspecjalizowanych w opiece nad zabytkami.

4. Powierzenie spraw, w tym wydawania decyzji administracyjnych, kierownikom, o których mowa w ust. 3, może nastąpić za zgodą organizatora właściwego dla tych instytucji.

Art. 107. 1. Przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego działa Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniodawczo-doradczy w zakresie ochrony zabytków.

2. Rada Ochrony Zabytków działa na podstawie regulaminu nadanego, w drodze zarządzenia, przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

3. Członków Rady Ochrony Zabytków powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego spośród osób posiadających wybitne zasługi w ochronie zabytków i w opiece nad zabytkami.

4. W posiedzeniach Rady Ochrony Zabytków bierze udział Generalny Konserwator Zabytków.

5. Do zadań Rady Ochrony Zabytków należy wydawanie opinii w sprawach dotyczących w szczególności:

- 1) założeń do projektu krajowego programu ochrony zabytków i projektu tego programu,
- 2) założeń do projektu krajowego programu opieki nad zabytkami,
- 3) ochrony pomników historii,
- 4) projektów aktów prawnych dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

6. Obsługę administracyjną i finansową Rady Ochrony Zabytków zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Art. 108. 1. Przy Generalnym Konserwatorze Zabytków działa Główna Komisja Konserwatorska jako organ opiniodawczy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2. Członków Głównej Komisji Konserwatorskiej powołuje i odwołuje Generalny Konserwator Zabytków spośród specjalistów w określonych dziedzinach ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

3. Główna Komisja Konserwatorska działa na podstawie regulaminu nadanego, w drodze zarządzenia, przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

4. Główna Komisja Konserwatorska wydaje, w szczególności, opinie w sprawach:

- 1) stosowania metod, technologii i materiałów niezbędnych dla ratowania zabytków,
- 2) prawidłowości i zasadności planowanych oraz przeprowadzonych badań archeologicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach,
- 3) skreślenia zabytków z rejestru,
- 4) odwołań od decyzji dotyczących wywozu zabytków za granicę.

5. Obsługę administracyjną i finansową Głównej Komisji Konserwatorskiej zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Art. 109. 1. Przy wojewódzkim konserwatorze zabytków działa Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniodawczy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2. W skład Wojewódzkiej Rady Ochrony Zabytków wchodzi od 5 do 10 członków, powoływanych i odwoływanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków spośród specjalistów w określonych dziedzinach ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

3. Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków działa na podstawie regulaminu nadanego, w drodze zarządzenia, przez wojewodę, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków.

4. Obsługę administracyjną i finansową Wojewódzkiej Rady Ochrony Zabytków zapewnia wojewódzki urząd ochrony zabytków.

Art. 110. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego nadaje i cofa uprawnienia rzeczoznawcy w określonej dziedzinie opieki nad zabytkami.

2. Rzeczoznawca ma prawo do wydawania ocen i opinii na rzecz organów ochrony zabytków, organów wymiaru sprawiedliwości, prokuratury, Policji, organów administracji celnej, Straży Granicznej, organów kontroli skarbowej, Najwyższej Izby Kontroli oraz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Art. 111. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, dziedziny, w których ustanawia się rzeczoznawców, wymagania, jakie powinni spełniać kandydaci na rzeczoznawców, tryb postępowania poprzedzającego nadanie lub cofnięcie uprawnień rzeczoznawców, zakres ich praw i obowiązków oraz sposób sprawowania obsługi organizacyjnej rzeczoznawców.

2. W rozporządzeniu należy określić dziedziny opieki nad zabytkami, zwłaszcza w zakresie niezbędnym dla potrzeb organów administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości i kontroli w prowadzonych przez te organy postępowaniach dowodowych.

3. W rozporządzeniu należy wskazać warunki, od spełnienia których uzależnione jest nadanie lub cofnięcie uprawnień rzeczoznawcy.

4. Organ sprawujący obsługę organizacyjną rzeczoznawców jest obowiązany prowadzić listę rzeczoznawców.

ROZDZIAŁ 10

Spółeczni strażnicy zabytków

Art. 112. Społeczny strażnik zabytków współdziała z wojewódzkim konserwatorem zabytków i starostą w sprawach ochrony zabytków nieruchomości.

Art. 113. 1. Społecznym strażnikiem zabytków może być osoba, która wyraziła zgodę na objęcie tej funkcji, posiada pełną zdolność do czynności prawnych, nie była karana za przestępstwa popełnione umyślnie oraz posiada wiedzę w zakresie ochrony zabytków.

2. Społeczni strażnicy zabytków mogą działać indywidualnie lub w zespołach.

Art. 114. Zadania społecznego strażnika zabytków może wykonywać także jednostka organizacyjna, która działa, w tym zakresie, przez reprezentujące ją władze lub upoważnionych przez te władze przedstawicieli.

Art. 115. Działalność społecznego strażnika zabytków nie może wynikać z jego obowiązków służbowych.

Art. 116. 1. Na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków starosta właściwy dla miejsca położenia zabytku nieruchomości ustanawia społecznego strażnika zabytków dla określonego zabytku, zespołu zabytków lub ich części, ustalając indywidualny zakres zadań i współpracy z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien, w szczególności, potwierdzać, że kandydat na społecznego strażnika zabytków posiada wiedzę w zakresie ochrony zabytków.

3. Na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, starosta cofa ustanowienie społecznego strażnika zabytków, jeżeli strażnik przestał spełniać wymagania, określone w art. 113 ust. 1, lub niewłaściwie wykonuje swoje zadania.

4. O ustanowieniu społecznego strażnika zabytków lub cofnięciu takiego ustanowienia starosta zawiadamia wojewódzkiego konserwatora zabytków oraz właściciela zabytku powierzonego ochronie tego strażnika.

5. Starosta prowadzi listę społecznych strażników zabytków.

Art. 117. Społeczny strażnik zabytków w stosunku do zabytku powierzonego jego ochronie wykonuje następujące zadania:

- 1) zawiadamia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach powstałych lub mogących powstać dla zabytku nieruchomości,
- 2) występuje do wojewódzkiego konserwatora zabytków o zastosowanie środków zmierzających do usunięcia zagrożenia dla zabytku nieruchomości,
- 3) popularyzuje wiedzę o historycznym, naukowym lub artystycznym znaczeniu zabytku nieruchomości dla celów dydaktyczno-oświatowych,
- 4) udziela ustnych pouczeń osobie naruszającej przepisy o zabytkach.

Art. 118. W swojej działalności społeczny strażnik zabytków stosuje się do wskazań wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 119. 1. Osobie fizycznej pełniącej funkcję społecznego strażnika zabytków, starosta wydaje legitymację strażnika, która poza wskazaniem zabytku, zespołu zabytków lub ich części powierzonych ochronie, zawiera zdjęcie strażnika, jego imię, nazwisko i miejsce zamieszkania, datę wydania legitymacji oraz podpis z podaniem imienia i nazwiska, a także stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydania legitymacji.

2. Jednostce organizacyjnej pełniącej funkcję społecznego strażnika zabytków, starosta wydaje zaświadczenie, które zawiera informację o nadaniu uprawnień strażnika, nazwę i siedzibę tej jednostki, wskazanie zabytku, zespołu zabytków lub ich części powierzonych ochronie, datę wydania zaświadczenia oraz podpis z podaniem imienia i nazwiska, a także stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydania zaświadczenia.

Art. 120. Społeczny strażnik zabytków sprawuje swoją funkcję nieodpłatnie.

Art. 121. 1. Osobom zasłużonym w sprawowaniu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przyznaje się odznakę "Za opiekę nad zabytkami".

2. Odznakę „Za opiekę nad zabytkami” przyznaje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego z własnej inicjatywy lub na wniosek:

- 1) ministra,
- 2) kierownika urzędu centralnego,
- 3) organu administracji rządowej w województwie,
- 4) organu jednostki samorządu terytorialnego,
- 5) organizacji społecznej, której celem statutowym jest opieka nad zabytkami.

3. Wnioski o przyznanie odznaki „Za opiekę nad zabytkami” są opiniowane przez Generalnego Konserwatora Zabytków.

4. Przyznanie odznaki osobie nie posiadającej obywatelstwa polskiego następuje w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych.

Art. 122. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, tryb składania wniosków o przyznanie odznaki „Za opiekę nad zabytkami”, jej wzór rysunkowy i wymiary oraz sposób jej wręczania i noszenia, uwzględniając wzornictwo stosowane w polskiej falerystyce.

ROZDZIAŁ 11

Przepisy karne

Art. 123. 1. Kto niszczy lub uszkodza zabytek podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. Jeżeli sprawca czynu, określonego w ust. 1, działa nieumyślnie, podlega karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 124. 1. Kto bez pozwolenia wywozi zabytek za granicę lub po wywiezieniu go za granicę nie sprowadza do kraju w okresie ważności pozwolenia, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. Jeżeli sprawca czynu, określonego w ust. 1, działa nieumyślnie, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

3. Sąd może orzec przepadek zabytku, chociażby nie stanowił on własności sprawcy.

Art. 125. 1. Kto zbywa lub pośredniczy w zbyciu zabytku, jeżeli na podstawie towarzyszących okoliczności powinien przypuszczać, że nabywca zamierza wywieźć go za granicę bez pozwolenia, w przypadku gdy wywóz lub jego usiłowanie rzeczywiście nastąpiły, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Nie podlega karze, kto o czynnościach wymienionych w ust. 1, zawiadomił właściwe organy dostatecznie wcześniej, aby można było zapobiec wywozowi zabytku za granicę.

Art. 126. Kto uniemożliwia lub utrudnia dostęp do zabytku organowi ochrony zabytków, wykonującemu uprawnienia wynikające z ustawy, podlega karze grzywny.

Art. 127. Kto bez pozwolenia prowadzi prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru albo badania archeologiczne, podlega karze grzywny.

Art. 128. Kto niezwłocznie nie powiadomił wojewódzkiego konserwatora zabytków lub wójta, lub burmistrza (prezydenta miasta) o odkryciu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, a także nie wstrzymał wszelkich robót mogących uszkodzić lub zniszczyć znaleziony przedmiot i nie zabezpieczył, przy użyciu dostępnych środków, tego przedmiotu i miejsca jego znalezienia, podlega karze grzywny.

Art. 129. Kto niezwłocznie nie powiadomił wojewódzkiego konserwatora zabytków lub wójta, lub burmistrza (prezydenta miasta) o przypadkowym odkryciu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem archeologicznym, a także nie zabezpieczył, przy użyciu dostępnych środków, tego przedmiotu i miejsca jego znalezienia, podlega karze grzywny.

Art. 130. Kto, będąc właścicielem lub innym posiadaczem zabytku nie zabezpieczył go w należyty sposób przed uszkodzeniem, zniszczeniem, zaginięciem lub kradzieżą, podlega karze grzywny.

Art. 131. Kto, będąc właścicielem lub innym posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub innego zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków nie powiadomi wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia,
  - 2) zagrożeniu dla zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia,
  - 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie 1 miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany,
  - 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie 1 miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości,
- podlega karze grzywny.

Art. 132. Kto bez pozwolenia poszukuje ukrytych lub porzuconych zabytków, w tym przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania, podlega karze grzywny.

Art. 133. Kto nie wykonuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 49 ust. 1, podlega karze grzywny.

Art. 134. Orzekanie w sprawach określonych w art. 126-133 następuje na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

ROZDZIAŁ 12

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 135. W ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz.U. z 2000 r. Nr 23, poz. 295 i Nr 120, poz. 1268) w art. 6 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Użycie terenu cmentarnego na inny cel jest dopuszczalne pod warunkiem zachowania znajdujących się na jego terenie zabytków, które mogą być przeniesione w inne miejsce po uzyskaniu pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.”.

Art. 136. W ustawie z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz.U. z 1997 r. Nr 16, poz. 89, Nr 137, poz. 926 i Nr 139, poz. 932, z 2000 r. Nr 22, poz. 270 i Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 8, poz. 64) w art. 4 w ust. 1 w pkt 9 lit. c) otrzymuje brzmienie:

„c) zabytków ruchomych i kolekcji wpisanych do rejestru zabytków, a także zabytków użytych w muzeum w celach naukowych lub wystawienniczych na okres nie krótszy niż 2 lata,”.

Art. 137. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz.U. z 1991 r. Nr 46, poz. 203, z 1997 r. Nr 121, poz. 769 oraz z 2000 r. Nr 120, poz. 1268) art. 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1. Fundacja może być ustanowiona dla realizacji zgodnych z podstawowymi interesami Rzeczypospolitej Polskiej celów społecznie lub gospodarczo użytecznych, w szczególności, takich jak: ochrona zdrowia, rozwój gospodarki i nauki, oświata i wychowanie, kultura i sztuka, opieka i pomoc społeczna, ochrona środowiska oraz opieka nad zabytkami.”.

Art. 138. W ustawie z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz.U. z 1993 r. Nr 94, poz. 431, z 1994 r. Nr 1, poz. 3, z 1996 r. Nr 91, poz. 409, z 1997 r. Nr 43, poz. 272 i Nr 137, poz. 926, z 1998 r. Nr 108, poz. 681 oraz z 2001 r. Nr 81, poz. 875) w art. 2 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) wpisane do rejestru zabytków, pod warunkiem ich zagospodarowania i utrzymania zgodnie z przepisami o zabytkach,”.

Art. 139. W ustawie z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2000 r. Nr 100, poz. 1086 i Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 110, poz. 1189, Nr 115, poz. 1229 i Nr 125, poz. 1363) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 13 w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) przepisów o zabytkach, o ochronie środowiska, o lasach i o drogach publicznych,”;

2) w art. 54 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) ustawy z dnia ..... o zabytkach (Dz.U. Nr ..... poz. ....),”.

Art. 140. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 oraz z 2002 r. Nr 23, poz. 220) w art. 7 w ust. 1 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,”.

Art. 141. W ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679, Nr 86, poz. 958 i Nr 120, poz. 1268 z 2001 r. Nr 110, poz. 1189 i Nr 145, poz. 1623 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253)) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 7 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Gospodarka leśna w lasach wpisanych do rejestru zabytków i w lasach, na terenie których znajdują się zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków, prowadzona jest w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, z uwzględnieniem przepisów o zabytkach.”;

2) w art. 40 w ust. 1 pkt 8 otrzymuje brzmienie:

„8) opieki nad zabytkami,”.

Art. 142. W ustawie z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2001 r. Nr 99, poz. 1079, Nr 100, poz. 1085, Nr 110, poz. 1189 i Nr 145, poz. 1623) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2a pkt 1a otrzymuje brzmienie:

„1a) drzewostanie o charakterze parkowym - rozumie się przez to zespoły drzew i innej roślinności ukształtowane funkcjonalnie i plastycznie, mające wartość zabytkową w rozumieniu przepisów o zabytkach, przestrzenno-plastyczną lub przyrodniczą”;

2) w art. 34a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Teren pokryty drzewostanem o charakterze parkowym i niepodlegający przepisom o zabytkach rada gminy może uznać za park gminny, jeżeli teren ten stanowi własność Skarbu Państwa lub własność jednostki samorządu terytorialnego.”.

Art. 143. W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

Nr 100, poz. 1085, Nr 115, poz. 1229 i Nr 154, poz. 1804 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 w ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym ochrony zabytków,”;

2) w art. 54 b w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) wymagania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony zabytków – z uwzględnieniem obszarów podlegających szczególnej ochronie.”.

Art. 145. W ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz.U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1126, Nr 109, poz. 1157 i Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 5, poz. 42, Nr 100, poz. 1085, Nr 110, poz. 1190, Nr 115, poz. 1229, Nr 129, poz. 1439 i Nr 154, poz. 1800) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) o zabytkach – w odniesieniu do obiektów budowlanych wpisanych do rejestru zabytków i obszarów objętych ochroną konserwatorską, na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.”;

2) w art. 5 w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami,”;

3) w art. 29 w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) remoncie istniejących obiektów budowlanych, z wyjątkiem obiektów wpisanych do rejestru zabytków, jeżeli nie obejmuje on zmiany lub wymiany elementów konstrukcyjnych obiektu i instalacji gazowych, z zastrzeżeniem pkt 2, albo zabezpieczenia przed wpływami eksploatacji górniczej lub powodzią,”;

4) w art. 30:

a) w ust. 1 w pkt 2 lit. a) otrzymuje brzmienie:

„a) krat na budynkach mieszkalnych wielorodzinnych, użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego oraz budynkach wpisanych do rejestru zabytków,”,

b) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków,”;

5) w art. 31 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Pozwolenia nie wymaga rozbiórka:

- 1) budynków i budowli – nie wpisanych do rejestru zabytków – o wysokości poniżej 8 m, jeżeli ich odległość od granicy działki jest nie mniejsza niż połowa wysokości,
- 2) obiektów i urządzeń budowlanych, na których budowę nie jest wymagane pozwolenie na budowę, jeżeli nie podlegają ochronie jako zabytki.”;

6) art. 39 otrzymuje brzmienie:

„Art. 39. 1. Prowadzenie robót budowlanych przy obiekcie budowlanym wpisanym do rejestru zabytków wymaga, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, uzyskania pozwolenia na prowadzenie tych robót, wydanego przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.

2. Pozwolenie na rozbiórkę obiektu budowlanego wpisanego do rejestru zabytków może być wydane po uzyskaniu decyzji Generalnego Konserwatora Zabytków, działającego w imieniu ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, o skreśleniu tego obiektu z rejestru zabytków.

3. W stosunku do obiektów budowlanych nie wpisanych do rejestru zabytków, a objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

4. Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany zająć stanowisko w odniesieniu do wniosku o pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektów budowlanych, o których mowa w ust. 3, w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia. Niezajęcie stanowiska w tym terminie uznaje się za brak zastrzeżeń do przedstawionych we wniosku rozwiązań projektowych.”;

7) art. 67 otrzymuje brzmienie:

„Art. 67. 1. Jeżeli nieużytkowany lub niewykończony obiekt budowlany nie nadaje się do remontu, odbudowy lub wykończenia, właściwy organ wydaje decyzję nakazującą właścicielowi lub zarządcy rozbiórkę tego obiektu i uporządkowanie terenu oraz określającą terminy przystąpienia do tych robót i ich ukończenia.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do obiektów budowlanych wpisanych do rejestru zabytków.

3. W stosunku do obiektów budowlanych nie wpisanych do rejestru zabytków, a objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, decyzję, o której mowa w ust. 1, właściwy organ wydaje po uzgodnieniu projektu budowlanego z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

4. Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany zająć stanowisko w odniesieniu do projektu budowlanego w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia. Niezajęcie stanowiska w tym terminie uznaje się za uzgodnienie tego projektu.”.

Art. 146. W ustawie z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych (Dz.U. z 2001 r. Nr 110, poz. 1192 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 22 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) warunki wynikające z potrzeb ochrony środowiska i ochrony zabytków;”;

2) w art. 57 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) przestrzegania przepisów techniczno-budowlanych i eksploatacyjnych dotyczących autostrad oraz przepisów dotyczących ochrony środowiska i o zabytkach;”.

Art. 147. W ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. Nr 16, poz. 78, z 1997 r. Nr 60, poz. 370, Nr 80, poz. 505 i Nr 160, poz. 1079, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 81, poz. 875 i Nr 100, poz. 1085) art. 34 otrzymuje brzmienie:

„Art. 34. W stosunku do gruntów, na których znajdują się zabytki archeologiczne, wojewódzki konserwator zabytków może określić, w drodze decyzji, zakres i sposób eksploatacji takich gruntów.”.

Art. 148. W ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz.U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Muzeum jest jednostką organizacyjną, nie nastawioną na osiągnięcie zysku, której celem jest sprawowanie opieki nad zabytkami, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie kontaktu ze zbiorami przez działania określone w art. 2.”;

2) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2. Muzeum realizuje cele, określone w art. 1, w szczególności, przez:

- 1) gromadzenie zabytków w statutowo określonym zakresie,
- 2) katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych muzealiów,
- 3) przechowywanie gromadzonych zabytków, w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych,
- 4) zabezpieczanie i konserwację muzealiów oraz, w miarę możliwości, zabezpieczanie archeologicznych zabytków nieruchomych oraz innych nieruchomych obiektów kultury materialnej i przyrody,
- 5) urządzanie wystaw,
- 6) organizowanie badań i ekspedycji naukowych, w tym archeologicznych,
- 7) prowadzenie działalności edukacyjnej,
- 8) udostępnianie zbiorów dla celów edukacyjnych,
- 9) zapewnianie właściwych warunków zwiedzania i korzystania ze zbiorów,
- 10) prowadzenie działalności wydawniczej.”;

3) art. 20 otrzymuje brzmienie:

„Art. 20. Muzeum rejestrowanemu przy nabywaniu zabytków przysługuje:

- 1) prawo pierwszeństwa zakupu od podmiotów prowadzących działalność polegającą na oferowaniu do sprzedaży zabytków – w terminie 14 dni od dnia zgłoszenia przez muzeum zamiaru zakupu,
- 2) prawo pierwokupu bezpośrednio na aukcjach, po cenie wylicytowanej.”;

4) w art. 21 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, zakres, formy i sposób ewidencjonowania zabytków w muzeach, wskazując, w szczególności, rodzaj dokumentacji ewidencyjnej, wymagania jakim powinno odpowiadać prowadzenie tej dokumentacji, sposób oznakowania muzealiów oraz tryb ich dokumentowania w przypadku przenoszenia poza siedzibę muzeum oraz skreślenia z inwentarza muzeum.”.

Art. 149. W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. Nr 98, poz. 602, Nr 123, poz. 779 i Nr 160, poz. 1086, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 133, poz. 872, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 43, poz. 483 z 2001 r. Nr 27, poz. 298, Nr 106, poz. 1149, Nr 110, poz. 1189, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1371, Nr 129, poz. 1444 i Nr 130, poz. 1452 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253) w art. 2 pkt 39 otrzymuje brzmienie:

„39) pojazd zabytkowy – pojazd, który na podstawie odrębnych przepisów został wpisany do rejestru zabytków lub znajduje się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,”.

Art. 150. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543, z 2001 r. Nr 129, poz. 1447, Nr 154, poz. 1800 oraz z 2002 r. Nr 235, poz. 253) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o zabytkach,”;

2) w art. 13 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Sprzedaż, zamiana, darowizna lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, a także wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek, wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.”;

3) w art. 45 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. W przypadku nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków, w decyzji o ustanowieniu trwałego zarządu można nałożyć, w miarę potrzeby, na jednostkę organizacyjną obowiązek odbudowy lub remontu położonych na tej nieruchomości zabytkowych obiektów budowlanych, w terminie określonym w decyzji.”;

4) w art. 96:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W odniesieniu do nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków decyzję, o której mowa w ust. 1, wydaje się po uzyskaniu pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podział tej nieruchomości.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku gdy o podziale orzeka sąd nie wydaje się decyzji, o której mowa w ust. 1 i 1a. Jeżeli podział jest uzależniony od ustaleń planu miejscowego, sąd zasięga opinii wójta, burmistrza (prezydenta miasta), a w odniesieniu do nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków także opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Do opinii tych nie stosuje art. 93 ust. 5.”.

Art. 151. W ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 1999 r. Nr 82, poz. 928, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 489, Nr 48, poz. 550, Nr 62, poz. 718, Nr 70, poz. 816, Nr 73, poz. 852, Nr 109, poz. 1158 i Nr 122, poz. 1314 i 1321, z 2001 r. Nr 3, poz. 18 i Nr 5, poz. 43 i 44, Nr 42, poz. 475, Nr 63, poz. 634, Nr 73, poz. 761, Nr 76, poz. 811, Nr 87, poz. 954, Nr 102, poz. 1116, Nr 113, poz. 1207, Nr 115, poz. 1229, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1371, Nr 126, poz. 1382, Nr 129, poz. 1441, Nr 130, poz. 1450 i Nr 154, poz. 1800 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253) w art. 14 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Dział kultura i ochrona dziedzictwa narodowego obejmuje sprawy rozwoju i opieki nad materialnym i niematerialnym dziedzictwem narodowym oraz sprawy działalności kulturalnej, w tym mecenatu państwowego nad tą działalnością, w szczególności, w zakresie:

- 1) podtrzymywania i rozpowszechniania tradycji narodowej i państwowej,
- 2) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 3) działalności muzeów,
- 4) miejsc pamięci narodowej, grobów i cmentarzy wojennych, pomników zagłady i stref ochronnych,
- 5) działalności twórczej, artystycznej, kultury ludowej i rękodziela artystycznego oraz ich ochrony,
- 6) wydawnictw, księgarstwa, bibliotek i czytelnictwa,
- 7) edukacji kulturalnej,
- 8) wystaw artystycznych,
- 9) polityki audiowizualnej,
- 10) amatorskiego ruchu artystycznego, organizacji i stowarzyszeń regionalnych oraz społeczno-kulturalnych,
- 11) wymiany kulturalnej z zagranicą,
- 12) działalności widowiskowej i rozrywkowej.”.

Art. 152. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 oraz z 2002 r. Nr 23, poz. 220) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 11 w ust. 2 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) wspieranie rozwoju kultury oraz sprawowanie opieki nad dziedzictwem kulturowym i jego racjonalne wykorzystywanie,”;

2) w art. 14 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) kultury i ochrony zabytków,”.

Art. 153. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 oraz z 2002 r. Nr 23, poz. 220) w art. 4 w ust. 1 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,”.

Art. 154. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 i Nr 115, poz. 1229) wprowadza się następujące zmiany:

1) użyte w art. 19 ust. 3 pkt 3, art. 47 pkt 1 lit. c), art. 52 ust. 1 pkt 5, ust. 7 i 8 oraz art. 96 i 101 pkt 7 w różnych przypadkach wyrazy „dobra kultury” zastępuje się użytym w odpowiednim przypadku wyrazem „zabytki”.

2) w art. 238 w pkt 1 lit. e) otrzymuje brzmienie:

„e) istniejące w sąsiedztwie lub bezpośrednim zasięgu oddziaływania instalacji zabytki chronione na podstawie przepisów o zabytkach,”.

ROZDZIAŁ 13

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 155. 1. Do spraw wszczętych i nie zakończonych decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy tej ustawy.

2. Właściwość organów do załatwiania spraw, o których mowa w ust. 1, określa się na podstawie przepisów ustawy.

Art. 156. Decyzje ostateczne wydane na podstawie przepisów ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz.U. z 1999 r. Nr 98, poz. 1150, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253) zachowują ważność.

Art. 157. Do decyzji, na podstawie których wpisano do rejestru układy urbanistyczne, historyczne założenia urbanistyczne miast i osiedli, zespoły staromiejskiej zabudowy i zespoły budowlane, wydanych przed dniem wejścia w życie ustawy nie stosuje się przepisów art. 145 i 156 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 158. Osoby posiadające uprawnienia rzeczoznawcy ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, powołane na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy o ochronie dóbr kultury, tracą te uprawnienia po upływie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 159. 1. Dobra kultury uznane za zabytek na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 marca 1928 r. o opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 29, poz. 265, z 1933 r. Nr 10, poz. 62 i Nr 82, poz. 599, z 1934 r. Nr 119, poz. 976 oraz z 1949 r. Nr 25, poz. 180), a także wpisane do rejestru na podstawie ustawy o ochronie dóbr kultury stają się zabytkami wpisanymi do rejestru w rozumieniu niniejszej ustawy.

2. Zabytki nieruchome uznane za pomniki historii na podstawie dotychczasowych przepisów pozostają pomnikami historii w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 160. 1. W terminie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy, Generalny Konserwator Zabytków, wojewódzcy konserwatorzy zabytków i zarządy gmin założą odpowiednio krajową, wojewódzką i gminną ewidencję zabytków.

2. Włączenie karty zabytku ruchomego znajdującego się w dotychczasowej centralnej ewidencji dóbr kultury do wojewódzkiej ewidencji zabytków nie wymaga zgody właściciela zabytku.

Art. 161. W terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego dostosuje statuty instytucji kultury wyspecjalizowanych w opiece nad zabytkami, dla których jest organizatorem, w celu realizacji przez te instytucje zadań związanych z założeniem i prowadzeniem krajowej ewidencji zabytków i krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem.

Art. 162. Do czasu założenia gminnej ewidencji zabytków, w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, oprócz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia oraz ustaleń planów ochrony parków kulturowych, inne zabytki nieruchome wskazane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 163. 1. W terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego opracuje krajowy program ochrony zabytków.

2. W terminie 9 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, Generalny Konserwator Zabytków opracuje krajowy program opieki nad zabytkami.

Art. 164. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego powoła członków Rady Ochrony Zabytków w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Wojewódzki konserwator zabytków powoła członków Wojewódzkiej Rady Ochrony Zabytków w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 165. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy dotychczasowe wojewódzkie oddziały Służby Ochrony Zabytków i ich delegatury stają się odpowiednio wojewódzkimi urzędami ochrony zabytków i delegaturami tych urzędów.

2. Z dniem wejścia w życie ustawy dotychczasowi wojewódzcy konserwatorzy zabytków oraz ich zastępcy stają się odpowiednio wojewódzkimi konserwatorami zabytków oraz ich zastępcami w rozumieniu ustawy.

3. Pracownicy dotychczasowych wojewódzkich oddziałów Służby Ochrony Zabytków i ich delegatur, z dniem wejścia w życie ustawy stają się odpowiednio pracownikami wojewódzkich urzędów ochrony zabytków i ich delegatur.

4. Dotychczasowe zobowiązania i wierzytelności wojewódzkich oddziałów Służby Ochrony Zabytków i ich delegatur stają się zobowiązaniami i wierzytelnościami właściwych wojewódzkich urzędów ochrony zabytków i ich delegatur.

5. Nieruchomości pozostające dotychczas w trwałym zarządzie wojewódzkich oddziałów Służby Ochrony Zabytków i ich delegatur przechodzą, z mocy prawa, w trwały zarząd właściwych wojewódzkich urzędów ochrony zabytków i ich delegatur.

Art. 166. Do czasu wydania przepisów wykonawczych, przewidzianych w ustawie, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie, zachowują moc przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy, o której mowa w art. 156, jeżeli nie są sprzeczne z przepisami niniejszej ustawy.

Art. 167. Traci moc ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz.U. z 1999 r. Nr 98, poz. 1150, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253).

Art. 168. Przepisy rozdziału 6 stosuje się z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej.

Art. 169. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.

UZASADNIENIE

Obecna ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury obowiązuje 40 lat i w powszechnym odczuciu jest już anachroniczna. Zmiany ustrojowe zachodzące w Polsce w latach dziewięćdziesiątych spowodowały konieczność jej kilkakrotnej nowelizacji. Zmiany te miały jednak jedynie charakter doraźny. Również kilkakrotnie opracowywane projekty nowej ustawy nie spełniły oczekiwań środowiska konserwatorskiego. Uwzględniając dotychczasowe doświadczenia, zarówno prawne, jak i merytoryczne, przygotowano kolejny projekt ustawy o zabytkach kompleksowo regulujący zakres ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

W rozdziale pierwszym „Przepisy ogólne” określono zakres spraw regulowanych przez ustawę i przedstawiono definicję zabytku, odstępując od stosowanego dotychczas pojęcia „dobro kultury”, zastępując je pojęciem „zabytku”, którym określa się w obecnej ustawie dobra kultury wpisane do rejestru zabytków lub w muzeach do inwentarza, wchodzące w skład bibliotek oraz inne, jeżeli ich charakter zabytkowy jest oczywisty. Pojęcie „dobro kultury” występuje w projekcie ustawy pomocniczo, w swoim najszerszym znaczeniu, w celu wskazania, że obejmuje ono również zabytki. W pojęciu tym mieszczą się jednak także inne kategorie przedmiotów i artystycznych środków wyrazu, których nie można zaliczyć do zabytków. Odniesienie to było konieczne z uwagi na występowanie pojęcia „dobra kultury”, w tym najpełniejszym rozumieniu, w Konstytucji RP i w umowach międzynarodowych. Ponadto sprecyzowano na czym polegają działania związane z ochroną zabytków, a na czym zadania związane z opieką nad zabytkami, a także zamieszczono tzw. „słowniczek”

występujących w dalszej treści ustawy podstawowych pojęć. W projekcie ustawy zrezygnowano z aktualnie stosowanego pojęcia „ochrona” obejmującego wszelkie działania podejmowane w stosunku do zabytków, ograniczając jego znaczenie jedynie do czynności władczych podejmowanych w tym zakresie przez organy administracji publicznej. Działania właścicieli i posiadaczy zabytków związane z utrzymaniem zabytku we właściwym stanie określono mianem „opieki”. Opieka ta polegałaby w szczególności na stworzeniu warunków dla naukowego badania zabytków, prowadzenia przy nich prac konserwatorskich i robót budowlanych oraz właściwego korzystania z zabytków. Ochronie poddano wszystkie zabytki archeologiczne, analogicznie jak w innych krajach europejskich. Natomiast w art. 7 ust. 2 wskazano przykładowo, co może być poddane ochronie w rozumieniu projektu ustawy.

W rozdziale drugim „Formy i sposób ochrony zabytków” wymieniono cztery formy ochrony zabytków, tj. wpis do rejestru zabytków, uznanie zabytku za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego i ustalenia ochrony w planach zagospodarowania przestrzennego. W stosunku do obowiązującej ustawy wprowadzono dwie nowe formy, tj. utworzenie parku kulturowego, który byłby formą ochrony krajobrazu kulturowego, ustanawianą przez radę gminy, oraz ustalenia ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przewidziano możliwość tworzenia obszarów kulturowych oraz stref ochrony konserwatorskiej zabytków. Unormowano procedury związane z ustanawianiem poszczególnych form ochronnych. Ponadto, w miejsce centralnej i gminnej ewidencji dóbr kultury przewidziano krajową, wojewódzką i gminną ewidencję zabytków, którą prowadzić będą odpowiednio Generalny Konserwator Zabytków, wojewódzcy konserwatorzy zabytków i zarządy gmin. Poza tym, Generalny Konserwator Zabytków prowadziłby tzw. „monitoring” pomników historii i krajowy wykaz zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. Zadanie te byłyby wykonywane przez Generalnego Konserwatora Zabytków przy pomocy instytucji kultury, wyspecjalizowanych w opiece nad zabytkami, dla których organizatorem jest Minister Kultury.

W rozdziale trzecim „Zagospodarowanie zabytków, prowadzenie badań, prac i robót oraz podejmowanie innych działań przy zabytkach” ustalono zasady korzystania z zabytków i związane z tym obowiązki ich właścicieli i posiadaczy oraz służby konserwatorskiej. Uregulowano procedury obowiązujące znalazców zabytków w czasie prowadzonych robót budowlanych i w wyniku przypadkowych odkryć, przewidując nagrody dla osób, które dopełniły obowiązków związanych z zabezpieczeniem znaleziska i powiadomieniem wojewódzkiego konserwatora zabytków. Określono, które działania podejmowane w ramach opieki nad zabytkami wymagają pozwoleń wojewódzkiego konserwatora zabytków i jakie procedury obowiązują w tym zakresie. Wykaz tych działań uzupełniono o konieczność uzyskania pozwolenia na prowadzenie badań architektonicznych i technologicznych oraz na poszukiwanie zabytków przy pomocy urządzeń elektronicznych, w tym tzw. „wykrywaczy metalu”, co podyktowane zostało zamiarem ograniczenia działalności tzw. „poszukiwaczy skarbów”, którzy w dużej mierze przyczyniają się do niszczenia zabytków archeologicznych. Uszczegółowiono ponadto procedury związane z uzyskaniem stosownych pozwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych. Przyjęto zasadę, że koszty niezbędnych badań archeologicznych ponosi tzw. „inwestor”, w związku z którego działalnością powstała konieczność ich przeprowadzenia. Wojewódzki konserwator zabytków w drodze decyzji ustalałby zakres i rodzaj tych badań. Dla Ministra Kultury przewidziano przepis upoważniający do wydania rozporządzenia określającego wymagania dotyczące pozwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań

architektonicznych i technologicznych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych, rodzaj dokumentacji potrzebnej do rozpatrzenia wniosku, a także kwalifikacji osób uprawnionych do prowadzenia tych prac, robót i badań oraz standardów, jakie powinna spełniać dokumentacja z ich wykonania.

W rozdziale czwartym „Nadzór konserwatorski” przypisano służbom konserwatorskim funkcję kontrolną nad sprawowaniem przez właścicieli zabytków opieki nad zabytkami oraz określono uprawnienia tych służb przy wykonywaniu nadzoru. Ponadto, przewidziano procedury zbliżone do tych, które stosuje inspekcja ochrony środowiska oraz nadzór budowlany. W aspekcie prac konserwatorskich i robót budowlanych dotyczy to zwłaszcza możliwości wstrzymywania prac i robót prowadzonych bez pozwolenia lub też niezgodnie z wydanym pozwoleniem, dopuszczając jednocześnie ewentualność ponownego wydania pozwolenia właścicielowi zabytku, jeżeli wywiąże on się z nałożonego na niego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków obowiązku usunięcia nieprawidłowości. W przypadku, gdy zabytek znajduje się w niewłaściwym stanie wojewódzki konserwator zabytków mógłby nakazać właścicielowi tego zabytku przeprowadzenie niezbędnych prac i robót. Niezrealizowanie nakazu pozwoliłoby konserwatorowi przeprowadzić tzw. „wykonanie zastępcze” na podstawie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji z równoczesnym ustanowieniem hipoteki przymusowej w odniesieniu do zabytku nieruchomego. Ponadto, w skrajnych przypadkach uszkodzenia lub niszczenia zabytku, zarówno ruchomego jak i nieruchomego, przewidziano możliwość jego czasowego zajęcia, a nawet wywłaszczenia.

W rozdziale piątym „Wywóz zabytków za granicę” zasadniczo zrezygnowano z obecnie obowiązujących rozwiązań w tym zakresie. Przewidziano cztery formy pozwoleń na wywóz zabytków za granicę wydawanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Oprócz stosowanego dotychczas jednorazowego pozwolenia na czasowy wywóz zabytku za granicę, przewidziano możliwość uzyskania, w uzasadnionych przypadkach, wielokrotnego pozwolenia indywidualnego na czasowy wywóz zabytku za granicę, dającego uprawnienie do wielokrotnego wywozu tego zabytku w ciągu trzech lat. Dotyczy to osób lub instytucji, które zamierzają wielokrotnie wywozić za granicę zabytek w celach użytkowych. Muzea lub inne instytucje kultury, które w związku z prowadzoną działalnością zamierzałyby wielokrotnie wywozić za granicę swoje zbiory w celach wystawienniczych mogłyby uzyskać wielokrotne pozwolenie ogólne na czasowy wywóz zabytków za granicę. Przyjęte w tym zakresie rozwiązania, mają na celu dostosowanie polskich rozwiązań prawnych do przepisów stosowanych w krajach Unii Europejskiej. Po uzyskaniu przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej wywóz zabytków poza granice Unii będą regulować również przepisy rozporządzeń unijnych, które będą obowiązywać wprost, niezależnie od ustawodawstwa wewnętrznego poszczególnych krajów członkowskich. W stosunku do obowiązującej ustawy zmianie uległy również kryteria dotyczące dopuszczalności wywozu zabytków za granicę. W zaproponowanym rozwiązaniu pozwolenia nie będą wymagały niewpisane do rejestru zabytków zabytki techniki mające nie więcej niż 25 lat i niewpisane do rejestru zabytków, a także inne zabytki mające nie więcej niż 55 lat. W pozostałym zakresie zachowano unormowania zbliżone do obecnie obowiązujących. Szczegółowe regulacje przyjęto dla materiałów bibliotecznych, gdzie wywóz za granicę przedmiotów powstałych po dniu 31 grudnia 1948 r. nie wymagałby zaświadczenia, o ile nie istniałyby wątpliwości co do czasu ich powstania.

W rozdziale szóstym „Restytucja zabytków wywiezionych niezgodnie z prawem z obszaru państwa członkowskiego Unii Europejskiej” określono, które zabytki mogą

podlegać procedurze restytucji, a także zasady prowadzenia postępowania w tej sprawie. Przepisy tego rozdziału będą stosowane dopiero po uzyskaniu przez Rzeczypospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej. Kategorie zabytków podlegających restytucji oraz wysokości kwot wyrażone w EURO zostały powtórzone za obowiązującymi w tym zakresie dyrektywami Unii Europejskiej, które muszą być uwzględnione w ramach harmonizacji prawa polskiego z prawem wspólnotowym. Pominęto jedynie kategorię obejmującą materiały archiwalne, z uwagi na wyłączenie z projektu regulacji ustawy spraw dotyczących narodowego zasobu archiwalnego, do którego odnoszą się inne przepisy.

W rozdziale siódmym „Zasady finansowania opieki nad zabytkami” wskazano organy mogące udzielać dotacji na prace konserwatorskie i roboty budowlane przy zabytkach oraz ustalono zasady udzielania pomocy przeznaczonej na opiekę nad zabytkami. Określono wysokość możliwych do przyznania przez Ministra Kultury i wojewódzkiego konserwatora zabytków dotacji oraz warunki, na jakich określone podmioty dotację taką mogłyby otrzymać. Nie przewiduje się możliwości przyznawania takich dotacji na rzecz jednostek budżetowych, gdyż byłoby to sprzeczne z ustawą o finansach publicznych. W odniesieniu do prac konserwatorskich i robót budowlanych wskazano, za jakie czynności i działania może przysługiwać dotacja. Dotacją mogłyby być również objęte nakłady konieczne na zakup materiałów niezbędnych do przeprowadzenia tych prac i robót. Należy zaznaczyć, że Minister Kultury lub wojewódzki konserwator zabytków mógłby przyznać dotację w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie prac i robót przy zabytkach objętych planem wspierania opieki nad zabytkami, opracowanym przez Generalnego Konserwatora Zabytków, lub gdy stan zachowania zabytku wymagał lub wymaga bezzwłocznego podjęcia prac konserwatorskich i robót budowlanych. W pozostałych przypadkach wysokość dotacji będzie ograniczać się jedynie do 50% nakładów koniecznych poniesionych przez właściciela zabytku. Również jednostki samorządu terytorialnego (gmina i powiat) będą miały możliwość udzielania dotacji, w przypadku gdy istnieje potrzeba podjęcia prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zagrożonym zabytku, co powinno przyczynić się do wzrostu zainteresowania zabytkami społeczności lokalnych. Pomoc ta nie będzie jednak dotyczyć państwowych osób prawnych oraz innych państwowych jednostek organizacyjnych. Stworzono także regulacje dotyczące możliwości przyznawania przez Ministra Kultury dotacji jednostkom samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań własnych samorządów, związanych z prowadzeniem prac konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytkach.

W rozdziale ósmym „Krajowy program ochrony zabytków, programy opieki nad zabytkami oraz ochrona zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych” starano się stworzyć jednolity i komplementarny system planowania i programowania działań ochronnych, w tym na wypadek konfliktu zbrojnego, i przedsięwzięć związanych z opieką nad zabytkami, w które zaangażowany byłby Minister Kultury, Generalny Konserwator Zabytków, władze samorządu terytorialnego oraz subsydiarnie wojewódzcy konserwatorzy zabytków. Istotnym instrumentem będzie tu również opracowywany przez Generalnego Konserwatora Zabytków Krajowy program opieki nad zabytkami. Program uwzględniałby wnioski wynikające, między innymi z wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów opieki nad zabytkami, o ile organy samorządu terytorialnego uznałyby potrzebę ich uchwalenia. Programy te mogłyby być pomocne przy określaniu kierunków ochrony zabytków i opieki nad nimi w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym na wszystkich szczeblach podziału terytorialnego. Sprawozdania z realizacji zadań wynikających z polityki ochrony dziedzictwa kulturowego, co 4 lata przedkładane byłyby Radzie Ministrów przez Ministra Kultury.

W rozdziale dziewiątym „Organizacja organów ochrony zabytków” wskazano te organy, ich strukturę i zadania. Należy podkreślić, że przewidziane w art. 13 ust. 1, art. 18 ust. 2 i 4-6, art. 26 ust. 1, art. 27, 37 ust. 2, art. 38 ust. 2, art. 59 ust. 1-3, art. 96 ust. 1 oraz art. 116 i 119 zadania jednostek samorządu terytorialnego byłyby ich zadaniami własnymi, stanowiącymi kontynuację dotychczasowych zadań tych jednostek, wynikających przede wszystkim ze znowelizowanej ustawy o ochronie dóbr kultury w ramach reformy ustrojowej państwa. Zadania te są realizowane od dnia 1 stycznia 1999 r. Natomiast tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów opieki nad zabytkami (art. 96 ust. 1) byłoby uzależnione od uznania celowości opracowania takich programów przez jednostki samorządu terytorialnego. Również tworzenie parków kulturowych (art. 18 ust. 2) pozostawiono wyłącznie jako nieobligatoryjną kompetencję rady gminy. Przewidziano, iż Generalny Konserwator Zabytków, będący sekretarzem lub podsekretarzem stanu w Ministerstwie Kultury, działa w imieniu Ministra Kultury w sprawach ochrony zabytków. Organem odwoławczym od decyzji wojewódzkich konserwatorów zabytków byłby Minister Kultury. Również w przypadku rozstrzygnięć administracyjnych podejmowanych w pierwszej instancji przez Dyrektora Biblioteki Narodowej w Warszawie w odniesieniu do materiałów bibliotecznych i dyrektora urzędu morskiego w sprawach badań archeologicznych i eksploracji zabytków znajdujących się na polskich obszarach morskich funkcję organu odwoławczego pełniłby Minister Kultury. Status prawny wojewódzkich konserwatorów zabytków działających w imieniu wojewody w sprawach ochrony zabytków pozostaje bez zmian. Ze względu na konieczność wprowadzenia właściwego i adekwatnego do zmian prawnych i funkcjonalnych w administracji ochrony zabytków nazewnictwa jednostek organizacyjnych, przy pomocy których wojewódzki konserwator zabytków wykonuje swoje kompetencje, uznano za właściwe zastąpienie nazwy „wojewódzki oddział Służby Ochrony Zabytków” nazwą „wojewódzki urząd ochrony zabytków”. Swoje uprawnienia wojewoda, na wniosek lub za zgodą wojewódzkiego konserwatora zabytków, będzie mógł przekazać w drodze porozumienia na rzecz gmin, powiatów i wyspecjalizowanych w opiece nad zabytkami instytucji kultury. Przewidziano także organy opiniodawcze w postaci Rady Ochrony Zabytków i Wojewódzkich Rad Ochrony Zabytków, które służyć będą merytoryczną pomocą organom ochrony zabytków w rozwiązywaniu złożonych spraw ochrony zabytków.

W rozdziale dziesiątym „Społeczni strażnicy zabytków” na nowo określono zasady działania obecnych społecznych opiekunów zabytków, zmieniając przy tym ich nazwę na bardziej adekwatną do instytucji przewidzianych w projekcie ustawy. Podobne rozwiązania zawiera w tym zakresie ustawa o ochronie przyrody.

W rozdziale jedenastym „Przepisy karne” przewidziano sankcje za występki i wykroczenia przeciwko zabytkom. Regulacje te są zbliżone do obecnie obowiązujących. Ponadto, przywrócono uchylony przez przepisy wprowadzające Kodeks karny dawny przepis art. 73 ustawy o ochronie dóbr kultury, którego brak jest bardzo niekorzystny, z uwagi na bezkarność sprawców zniszczeń lub uszkodzeń zabytków, które stanowią ich własność. Przepis art. 294 §2 Kodeksu karnego nie wypełnia tej luki, albowiem dotyczy on jedynie sprawców, którzy zniszczyli bądź uszkodzili cudzy zabytek. Zdecydowano się jednak nie proponować uchylecia tego przepisu w rozdziale „Zmiany w przepisach obowiązujących” projektu ustawy, gdyż przy założeniu, że projekt tej ustawy wszedłby w życie w niezmiennym kształcie, w/w przepis Kodeksu karnego uzupełniałby system karny dotyczący ochrony zabytków, jako że odnosi się on do czynów karalnych w stosunku do dobra o szczególnym znaczeniu dla kultury.

W rozdziale dwunastym „Zmiany w przepisach obowiązujących” poza zmianami o charakterze porządkującym polegającymi na zastąpieniu pojęcia „dobro kultury” pojęciem „zabytek”, wprowadzono również nowelizacje ustaw związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego, które spowodują ujednoczenie regulacji prawnych w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Dotyczy to zwłaszcza problematyki gospodarki nieruchomościami, zagospodarowania przestrzennego i Prawa budowlanego. W przypadku wcześniejszego uchwalenia ustawy o zmianie ustawy - Prawo budowlane oraz zmianie niektórych ustaw art. 145 projektu ustawy o zabytkach zostanie skreślony.

Ustawa nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa związanych z funkcjonowaniem organów ochrony zabytków oraz kierowanych przez nich jednostek organizacyjnych.

Wprowadzenie przepisów ustawy nie spowoduje również dodatkowych obciążeń finansowych dla właścicieli i posiadaczy zabytków, w stosunku do istniejących obowiązków, wynikających z ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury.

Oddzielne wydatki z budżetu państwa są niezbędne do stworzenia systemu komputerowej informacji o zabytkach, odpowiadającego standardom w administracji krajów Unii Europejskiej, dla potrzeb:

- gromadzenia danych dotyczących stanu zachowania pomników historii – art. 17,
- prowadzenia rejestru zabytków, a także krajowej i wojewódzkiej ewidencji zabytków – art. 9–12, art. 14 i 15, a także art. 24 i 25,
- tworzenia bazy danych dotyczącej wywozu zabytków za granicę i restytucji zabytków wywiezionych niezgodnie z prawem z obszaru państwa członka Unii Europejskiej dla potrzeb służby konserwatorskiej, służb celnych, straży granicznej, organów sprawiedliwości i prokuratury oraz innych osób zainteresowanych – rozdziały 5 i 6,
- tworzenia krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem – art. 28.

Koszt systemu wyniesie ok. 1.900.000 zł, w tym ok. 400.000 zł na oprogramowanie systemowe, narzędziowe i aplikację, pozostałe środki na urządzenia komputerowe, to wydatki inwestycyjne rozłożone na 16 wojewódzkich urzędów ochrony zabytków i ich zamiejscowe jednostki organizacyjne oraz odpowiednią jednostkę organizacyjną, dla której organizatorem jest Minister Kultury. W chwili obecnej ze względu na reorganizację instytucji kultury wyspecjalizowanych w ochronie zabytków, nie jest możliwe wskazanie nazwy tej jednostki. Najprawdopodobniej będzie to następcą prawnym Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie. Koszty te będą jednorazowe, rozłożone na ok. 3 lata. Koszty stałe obsługi systemu będą pokryte ze środków służby konserwatorskiej przeznaczanych dotąd na prowadzenie tych spraw tradycyjnymi metodami.

Sprawowanie ochrony zabytków przez gminy – mieści się w obecnych ich zadaniach, nie powodując dodatkowych kosztów. Nie dotyczy to kosztów funkcjonowania parku kulturowego, którego utworzenie zależy wyłącznie od uznania gminy. Ich kalkulacja jest zależna od skali przestrzennej parku, rygorów ustalonych dla jego terenu i sposobu

zarządzania. Sprawdzone wzory w innych krajach przemawiają za takim zarządzaniem parkiem, które zrównoważy wydatki i dochody, przy pełnej realizacji zadań ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Ustanowienie (i cofanie tego ustanowienia) przez starostę społecznych strażników zabytków i prowadzenie ich listy zastąpi obecnie realizowane przez niego zadanie dotyczące społecznych opiekunów zabytków. W interesie starosty powinno leżeć jak najskuteczniejsze działanie ze strony strażników, przy dobrej współpracy z właścicielami zabytków udostępnianych dla celów turystycznych, edukacyjnych i innych, mające korzystny wpływ na popularyzację i promocję zabytków.

Utworzenie ciał opiniodawczo-doradczych, tj. Rady Ochrony Zabytków, Głównej Komisji Konserwatorskiej i Wojewódzkich Rad Ochrony Zabytków nie spowoduje dodatkowych wydatków w porównaniu ze stanem obecnym. Dwa pierwsze z wymienionych ciał istnieją od wielu lat. W niektórych województwach istnieją komisje doradcze, natomiast we wszystkich województwach są zwoływane posiedzenia ekspertów w związku z rozpatrywanymi sprawami administracyjnymi czy finansowymi. Wojewódzkie rady byłyby zatem formą organizacji istniejących już form działania. Udział członków takich rad w posiedzeniach nadal miałby charakter społeczny. Przysługiwałby im jedynie zwrot ewentualnych wydatków związanych z podróżą i dietami – ze środków finansowych z budżetu odpowiednio wojewodów i Ministra Kultury.

Przechodząc do dalszej oceny skutków regulacji należy zaznaczyć, że wejście w życie projektu ustawy nie wywoła ujemnych skutków społecznych, w szczególności mających wpływ na rynek pracy oraz sytuację gospodarczą i rozwój regionalny. Projekt ustawy został poddany konsultacjom społecznym ze środowiskami naukowymi i zawodowymi, tj. w szczególności z Towarzystwem Opieki nad Zabytkami, Towarzystwem Urbanistów Polskich, Stowarzyszeniem Historyków Sztuki, Stowarzyszeniem Naukowym Archeologów Polskich oraz ze związkami zawodowymi. Środowiska te generalnie poparły propozycje unormowań zawartych w projekcie ustawy. Zgłoszone uwagi miały zasadniczo charakter techniczny, porządkujący i uzupełniający w odniesieniu do poszczególnych przepisów zawartych w tym projekcie. Uwagi merytoryczne odnosiły się do tytułu ustawy, definicji oraz zwiększenia obowiązków samorządu terytorialnego w zakresie ochrony zabytków, w tym zagospodarowania przestrzennego, programów i polityki regionalnej. Stanowisko do projektu ustawy wyraziła również, w drodze uchwały, Rada ds. Ochrony Zabytków, będąca organem opiniodawczo-doradczym Ministra Kultury, która po zapoznaniu się z projektem tej ustawy i po przeprowadzeniu wszechstronnej dyskusji, z pełną aprobatą odniosła się do zaproponowanych w tym projekcie rozwiązań. Wśród uwag szczegółowych wskazała m. in. na konieczność: wprowadzenia preambuły, utrzymania dotychczasowej funkcji i zakresu działania Rady ds. Ochrony Zabytków oraz Głównej Komisji Konserwatorskiej, zachowania nazwy społecznych opiekunów zabytków, uporządkowania pojęć i definicji w tzw. „słowniczku” i tekście projektu ustawy oraz wzmocnienia rangi planów ochrony parków kulturowych. Z uwag tych uwzględniono te dotyczące terminologii i utworzenia Głównej Komisji Konserwatorskiej. W pozostałym zakresie uwagi nie zostały uwzględnione, jako sprzeczne z zasadami techniki prawodawczej. Dotyczy to zwłaszcza preambuły oraz dokonywania zbędnych powtórzeń przepisów znajdujących się w ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym oraz w ustawie o gospodarce nieruchomościami, które mają odpowiednie zastosowanie do ochrony zabytków. Nie uznano również za zasadne tworzenia długofalowych programów ochrony zabytków (dziesięcioletnie lub dwudziestoletnie), przyjmując wskazane w projekcie ustawy okresy czteroletnie za zupełnie

wystarczające dla sprawnej realizacji zadań wynikających z ochrony tej części dziedzictwa kulturowego.

Projektowana ustawa zapewni możliwość prowadzenia jednolitej polityki ochrony zabytków w skali całego kraju, stworzy, w powiązaniu z innymi ustawami regulującymi nawet pośrednio sprawy ochrony zabytków, wewnętrzną spójność prawa, a także wpłynie na ograniczenie uznaniowości przy podejmowaniu decyzji administracyjnych.

Treść projektu ustawy jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.